

**Høgskulen
på Vestlandet**

MASTEROPPGAVE

Anerkjennelse som nøkkel til samhandling

Foreldres opplevelser med opphold på barn-og familiesenter
- en fenomenologisk studie

Recognition as the key factor for cooperation

Parents' perceptions of staying at a familycentre
- a phenomenological study

Kristin Uhre Paulsen

Master i Samhandling innen helse-og sosialtjenester

Avdeling for helsefag

Veiledere: Tone Jørgensen og Maj-Britt Råholm

16. juni 2017

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, *jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10.*

Forord

Inngangen til dette masterstudiet var mitt engasjement for hvordan foreldre opplever å være på barn- og familiesenter som hjelpetiltak i barnevernet. Masterstudiet har bydd på verdifull kunnskap og til tider vært både utfordrende og krevende. Samtidig som det har vært noe av det klokeste jeg har valgt å gjøre for meg selv.

Aller først vil jeg rette en stor og ydmyk takk til mine informanter som har gjort dette prosjektet mulig. Som så ærlig og modige har fortalt om sine opplevelser, og åpnet sin livsverden for meg. Tusen takk! Jeg er også veldig takknemlig til alle barnevernstjenestene og barn-og familiesentrene som videresendte informasjonsskriv til aktuelle informanter.

En stor takk til min hovedveileder, førsteamanuensis Tone Jørgensen som har vært med meg hele prosessen og gitt god og konstruktiv veiledning med stødig hånd. Til min biveileder, professor Maj-Britt Råholm, takk for din omsorgsfulle og oppmuntrende veiledning og for at du har vist vei når jeg har gått meg vill i det fenomenologiske landskapet. Dine ambisjoner for meg har vært inspirerende og gitt meg en tro på at alt er mulig. Takk til Arnold Goksøyr for at du har heiet på meg fra sidelinjen, alltid godt å vite at man har støtte.

En stor takk til biblioteket ved Høgskolen i Sogn og Fjordane for en uvurderlig hjelp med søk og tålmodighet ved seine innleveringer av bøker. Jeg vil også rette en takk til medstudenter, og den flotte kollokviegruppen jeg var så heldig å bli en del av

En uendelig stor takk til familien min som har latt meg få være i denne boblen, og fullføre dette studiet som til tider ikke var særlig interessant å høre om. Til barna; Vetle (18), Jesper (16) og Emma (13) som har hatt en travel mamma i lang tid.; Takk for at dere har tatt hensyn så lenge. Til mannen min Jørund, som til og med har begynt å gå tur med hunden; takk for at du har vist forståelse og bidratt til at jeg har fått holde på med dette prosjektet. Nå skal jeg ut av stolen, opp på fjellet og ut i skogen og trimme en heller komprimert kropp etter en endt akademisk reise.

Førde, 10 juni 2017

Kristin Uhre Paulsen

Innhold

Sammendrag	i
Abstract	ii
1. Innledning	1
1.1 <i>Barn- og familiesenter som hjelpetiltak</i>	2
1.2 <i>Tidligere forskning</i>	3
1.2.1 <i>Forskning på barnevernets hjelpetiltak</i>	4
1.2.2 <i>Forskning på barn-og familiesenter spesielt</i>	4
1.2.3 <i>Forskning på foreldres møte med barnevernet som system</i>	5
1.4 <i>Presentasjon problemstilling og formål</i>	7
2. Teoretisk ramme	8
2.1 <i>Kroppen som sentrum for erfaring og erkjennelse</i>	8
2.2 <i>Perspektiv på anerkjennelse</i>	10
2.2.1 <i>Maktdimensjonen ved anerkjennelse</i>	11
3. Metodisk tilnærming og forskningsdesign	12
3.1 <i>Fenomenologi som vitenskapsteoretisk tilnærming</i>	12
3.2 <i>Det kvalitative forskningsintervjuet i en fenomenologisk ramme</i>	13
3.2.1 <i>Utvalg og rekruttering</i>	13
3.4 <i>1 Forberedelse og gjennomføring av intervju</i>	15
3.4.4 <i>Transkribering av intervju og feltnotat</i>	17
3.5 <i>Giorgis deskriptive analysemetode</i>	17
3.6 <i>Forskningsetiske betraktninger</i>	20
4. Resultat	22
4.2 <i>Opplevelse av veien inn</i>	22
4.2.1 <i>Betydningen av informasjon</i>	23
4.2.2 <i>Betydningen av innflyttingsmøtet</i>	24
4.2.3 <i>Betydningen av å se meningen med oppholdet</i>	26
4.3 <i>Opplevelsen av å være "under lupen" over tid.</i>	28
4.3.1 <i>Opplevelsen av å være overvåket</i>	28
4.3.2 <i>Opplevelsen av å gå rundt i usikkerhet over tid</i>	30
4.3.3 <i>Opplevelsen av å kontinuerlig vise at en var "god nok".</i>	31
4.4 <i>Opplevelsen av å være i spenningsfeltet mellom krenkelse og bekreftelse.</i>	32
4.4.1 <i>Den kroppslige opplevelsen</i>	33
4.4.2 <i>Opplevelsen av å bli "overkjørt"</i>	35
4.4.3 <i>Opplevelsen av relasjonens mange ansikt</i>	37
4.4.5 <i>Betydningen av tid</i>	42
4.5 <i>Beskrivelse av den essensielle strukturen ved fenomenet</i>	43
5. Diskusjon	44
5.1 <i>Resultatdiskusjon</i>	44
5.1.1 <i>Anerkjennelsens betydning i møtet med barn-og familiesenteret</i>	44
5.1.2 <i>Anerkjennelsens betydning for å forhindre objektivisering "under lupen"</i>	48
5.1.3 <i>Anerkjennelsens betydning for den kroppslige opplevelsen av å være i et spenningsfelt</i>	50
5.1.4 <i>Anerkjennelsens betydning for opplevelsen av å være del av et maktapparat</i>	52
5.2 <i>Metodediskusjon</i>	56
5.2.1 <i>Validitet og Reliabilitet</i>	56
5.2.2 <i>Intern validitet - troverdighet</i>	57
5.2.3 <i>Ekstern validitet - overførbarhet</i>	60
5.2.4 <i>Reliabilitet</i>	61

5.2.5 Forståelse og refleksivitet- min rolle som forsker	61
6.0 Konklusjon og implikasjoner for praksis	63
<i>Referanser</i>	65

VEDLEGG

1. Forespørsel om å delta i studien
2. Intervjuguide
3. Samtykkeerklæring
4. Godkjenning av prosjektet fra NSD
5. Endringsinformasjon til NSD
6. Tankekart
7. Utdrag fra transkripsjon
8. Eksempel fra analysetrinn 3

Sammendrag

Bakgrunn: For å sikre tidlig intervensjon der det foreligger bekymring for barnet, blir noen foreldre henvist til barn-og familiesentre for en utredning av omsorgskompetansen.

Hensikt: Formålet med denne studien er å undersøke foreldrenes erfaringer med å være på et barn-og familiesenter.

Metode: Studien har et kvalitativt design forankret i fenomenologien. Materialet består av tolv foreldres erfaringer gjenkalt og beskrevet i semistrukturerte dybdeintervju. Giorgis fenomenologiske analysemetode ble anvendt. Tre sentrale tema ble fremtredende; 1) opplevelsen av veien inn 2) opplevelsen av å være "under lupen" over tid og 3) opplevelsen av å i være i spenningsfeltet mellom krenkelse og bekreftelse.

Resultat: Funn kaster lys over betydningen av anerkjennelse under oppholdet og hvordan førsteperson erfaringer gir innsikt i foreldrenes levde erfaringer, knyttet til mangel på anerkjennelse og en følelse av å bli tingliggjort som satte seg i kroppen.

Konklusjon: En helhetsforståelse vevdes inn i den essensielle strukturen av fenomenet som var forankret i anerkjennelse og kroppslige erfaringer knyttet til hvordan de ble møtt og intensiteten av oppholdet. Ved hjelp av Honneths anerkjennelsesteori og Merleau-Pontys kroppsfenomenologi drøftes det hvordan de ulike anerkjennelsesformene hadde betydning for foreldrene i denne studien og hvordan mangel på anerkjennelse utryktes kroppslig.

Nøkkelord: Foreldres erfaringer, familiesenter, levde erfaring, anerkjennelse, kroppsliggjort

Abstract

Background: In order to ensure early interventions with children at risk, some parents are referred to a family centre for an assessment of their parenting skills.

Aim: The aim of this study is to explore parents' experiences of staying at a family centre.

Method: The study has a qualitative design with a phenomenological approach. The data consists of twelve parents' experiences as recalled and described in semi-structured in-depth interviews. The data was analyzed applying Giorgis phenomenological method. Three main themes emerged; 1) the experience of the first meeting, 2) the experience of being closely observed over a period of time and 3) the experience of being in a tension between disapproval and confirmation.

Results: Findings highlights the importance of the concept of recognition during the stay at the family centre, and how subjective experiences offered insight into parents lived experiences described as a embodied tension related to the lack of recognition and the feeling of being objectified.

Conclusion: A comprehensive understanding interleaved the essential structure of the phenomenon grounded in recognition and bodily experiences as a result of the intervention and the intensity of the stay. By using Honneths theory of recognition and Merleau-Pontys phenomenology of perception the concepts of recognition and lack of recognition and it's impact on the parent's bodily experiences will be reflected in the decision section.

Keywords: Parents perceptions, familycentre, lived experience, recognition, embodiment

"The world is not what I think, but what I lived through"

(Merleau- Ponty, 2014, s. xvi- xvii).

1. Innledning

Det er ekstremt viktig at de ansatte klarer å sette seg inn i hvordan det er å være på et senter....egentlig skulle alle ansatte som jobber på en sånn plass hatt et par dager eller en uke der de selv skulle bo på et sånt senter...fått kjenne på det å bli observert...gjennom hele dagen...og sett på uten at det blir sagt noe....du blir bare observert...og så forsvinne for å skrive...og så kommer de inn igjen og så sitter de bare og ser på....alle skulle ha opplevd dette som jobber der...for det er så...er så mange som ikke har forståelse for hvordan det er.

Sitatet over er hentet fra et intervju der en far beskriver oppholdet på et barn-og familiesenter som det mest intense og slitsomme han noen gang har vært med på. Han pekte på at ansatte ikke har forutsetninger til å sette seg inn i hvordan det opplevdes å være på et familiesenter, og at de ikke har forståelse for hvordan det faktisk er. Denne faren traff meg med sin rike beskrivelse, og illustrerer tema jeg har vært opptatt av; *Hvordan oppleves det egentlig å være på et barn- og familiesenter?* Som ansatt på et familiesenter kan jeg ikke bo der for å forstå hvordan det oppleves, men jeg kan søke kunnskap gjennom å snakke med de som har levd gjennom denne erfaringen. Denne undringen som er forankret i en fenomenologisk tenkemåte, har vært en prosess og munner ut i denne oppgaven. Bakgrunnen for valg av tema er opplevelsen av liten eller fraværende praksis for evaluering av oppholdet til foreldre, og en tendens til et ensidig fokus på barnet. I lys av kunnskap om barnets tidlige leveårs betydning for utvikling og helse har fokuset de siste årene dreid mot barnets behov for tidlig hjelp (Fox, Nelson III & Levitt, 2010; NOU 2012: 5;), og opplæring av ansatte i relevante utredningsmetoder (Sjøvold & Furuholmen, 2015). I forbindelse med dette kan det se ut som foreldrenes opplevelser av hjelpetiltaket har kommet litt i skyggen, og synet på foreldrenes opplevelser verken har blitt ansett som interessante eller nødvendige (Smithson & Gibson, 2017, s. 572). Baker (2007, s.1189) brukte sitatet "No one ever asked us" i sin undersøkelse om foreldres erfaringer med barnevernet, og samme ordene ble brukt av en mor i min studie. Det har blitt hevdet at arbeidet i barnevernet krever trygge rammer og tillit mellom hjelpere og foreldre, og at og at det er vanskelig å hjelpe familier som er utrygge og mangler tillit til hjelpeapparatet (NOU 2000:12; 2009:8) Det legges også vekt på at foreldre skal møtes med anerkjennelse og hjelp til å utvikle sin ressurser som omsorgspersoner (Prp. 106L (2012-2013) s. 47).

1.1 Barn- og familiesenter som hjelpetiltak

Barn- og familiesenter er i utgangspunktet et frivillig hjelpetiltak med hjemmel i barnevernloven § 4-4 annet ledd (Barnevernloven, 1992) men er også regulert under egen forskrift (Bufdir, 2011).

Hjelpetiltaket er rettet mot familier med sped- og småbarn der barnevernet er bekymret for barnets omsorgssituasjon (Prp. 73L(2016-2017) s.122).

I Norge er de fleste familiesentrene statlige og organisert under Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat), som er organisert i fem regioner; region øst, vest, sør, nord og midt- Norge. Det er totalt 13 senter fordelt på de fem regionene, i tillegg til fem senter drevet av ideelle aktører og et senter drevet av Oslo kommune. Varigheten på oppholdet og hvor mange familier sentrene har plass til varierer i de ulike regionene og på de ulike sentrene. Familiene bor i egne leiligheter under en begrenset periode, og ivaretar selv omsorgen for barnet sitt mens de er på familiesenteret.

I utgangspunktet var barn- og familiesentre ment å være forebyggende og bidra til at foreldre skulle beholde omsorgen for barnet, men virksomheten har dreid mer mot utredninger blant annet i saker der det er snakk om omsorgsovertakelse (ibid). Ifølge Warren-Adamson (2005, s. 172) ser det ut til å være en inndeling av familiesentrene etter alvorlighetsgraden i omsorgssituasjonen til barnet der noen familiesenter jobber mer mot råd og veiledning som et lavterskeltilbud, mens andre er mer avgrenset og spesialisert mot barn som er i fare for en uheldig utvikling. De fleste av sentrene er like i måten de drives på, med hovedtyngden på utredning av barnet og foreldrenes omsorgskompetanse. Oppholdet er delt inn i en utredningsfase der fokuset er kartlegging av foreldrenes omsorgskompetanse og en hjelpetiltaksfase rettet mot å gi råd og veiledning som samsvarer med familiens hjelpebehov. Utredningsfasens varighet er i de fleste sentrene på 6-8 uker, men kan avbrytes tidligere om det konkluderes på et tidlig tidspunkt at foreldrene ikke vil kunne klare å ivareta omsorgen for barnet (Prp. 73L (2016-2017) s. 123). Hjelpetiltaksfasen kan vare i 12-13 uker og gjelder for de familiene som har blitt vurdert som potensielle gode nok som omsorgspersoner. De ideelle sentrene skiller seg ut da de utfører utredning og veiledning parallelt (ibid).

Etter et lovendringsforslag (Prop 106 L (2012-2013)) og forslag fra et ekspertutvalg (NOU 2012:5) er det mulig fra 1. april 2016 å pålegge opphold på barn-og familiesenter *"i tilfeller der det er nødvendig å sikre barnet tilfredsstillende omsorg eller av andre grunner"* jf. Bvl § 4-4, tredje ledd (Ekhaugen, Rasmussen & Homleid, 2016). Forslaget har vært diskutert i ulike høringsforslag der diskusjonen har dreid seg om et slikt pålegg fører til et for stort inngrep uten foreldres samtykke og

en ønsket vektlegging av at vilkår til omsorgsovertakelse bør være oppfylt (NOU 2016: 16, 2016, s. 146). Formålet er å bedre barnets situasjon og å forebygge tiltak av mer inngripende karakter som en omsorgsovertakelse er. Det er imidlertid endringstiltak som er formålet og ikke utredning noe som kommer tydeligere fram av høringsnotat (Barne-, likestillings-, og inkluderingsdepartementet, 2016, s. 98). Hensynet til barna skal veie tyngst og foreldre skal ikke kunne motsatte seg nødvendig hjelp. Barnevernet har slik fått et nytt virkemiddel for å gi de minste barna den hjelpen de trenger forankret i *tidlig intervensjon*, som betyr å gripe inn så tidlig som mulig når man er bekymret for barns utvikling.

Et kritisk blikk har blitt rettet mot barnevernet i Norge både fra nasjonalt og internasjonalt hold, der barnevernet blir anklaget for at de *"for aktivt går inn i forholdet mellom barn og deres foreldre på bekostning av foreldrenes interesser"* (Emberland, 2016). Dette til tross for at barnevernet i Norge har en familieorientert tilnærming med lav terskel for hjelp, der familiene i utgangspunktet får hjelp gjennom ulike velferdsordninger og kun setter inn sterkere tiltak der den gitte hjelpen ikke er tilstrekkelig (Læret & Skivenes, s. 34) Det har blitt gitt klare anbefalinger til endringer av barnevernloven for å bedre ivareta barn og foreldres rettigheter der respekt og samarbeid vektlegges (NOU 2016:16, 2016, s. 28).

1.2 Tidligere forskning

For å få oversikt over aktuell forskning som er gjennomført innenfor valgt tema ble det søkt i flere runder og ulike databaser som Scopus, Web of Science, Academic Search Elite og Google Scholar der søkeordene "parenting", "child protection", "family centres", "assessment", "mothers", "fathers", "residential" ble brukt alene og i ulike kombinasjoner. Artiklenes referanser ble grundig gjennomgått for relevante kilder. Søkene viste et begrenset utvalg av forskning rettet mot barn- og familiesenter, slik de er drevet i Norge med hovedfokus på utredninger. En strukturert forskningsoversikt etter tre kategorier ble derfor valgt i følgende rekkefølge. 1) Forskning gjort på barnevernets hjelpetiltak generelt og foreldres erfaringer med disse. 2) Forskning på barn- og familiesenter som tiltak spesielt, med fokus på foreldres opplevelser gjort i Norge og internasjonalt. 3) Forskning på foreldrenes erfaringer i møte med barnevernet, og deres opplevelser av forhold som virket positivt og negativt. Eldre artikler er valgt på grunn av særlig relevans, og er ifølge Google Scholar også sitert i nyere forskning.

1.2.1 Forskning på barnevernets hjelpetiltak

Systematisk evaluering er en viktig form for kunnskapsutvikling i barnevernet og i tråd med dette gjorde Christiansen og Moldestad (2008) en undersøkelse av hjemmebaserte tiltak i barnevernet med familiesenter som case. Familiene bodde ikke på senteret, men hadde en poliklinisk relasjon. Formålet med studiet var å utvikle og styrke barnevernets hjemmebaserte tiltak. Studien innhentet data både ved bruk av diverse kvantitative skjema og kvalitativt intervju. Et kapittel tar særlig for seg foreldrenes erfaringer. En konklusjon var at foreldre var fornøyde med hjelpetiltaket og beskrev blant annet relasjonen til de ansatte som betydningsfull. Tid til å bli trygg ble også konkludert med som viktig.

På oppdrag fra barne-ungdoms- og familiedirektoratet gjennomførte Christiansen et al. (2015) en studie av hjelpetiltak i barnevernet. Rapporten, bestående av litteraturstudie, spørreundersøkelser og intervju, er det første norske forskningsprosjektet som setter barnevernets hjelpetiltak på dagsordenen. Formål med rapporten er å se på hva som styrker dagens hjelpetiltak og hva som bør vektlegges når nye hjelpetiltak utformes. Resultat viser råd og veiledning som det mest brukte hjelpetiltaket med fokus på samspill mellom barn og foreldre. Foreldre uttrykte tilfredshet med hjelpetiltakene og kontakten med barnevernet. Det understrekes at forskning på hjelpetiltak er i en begynnende fase og at det fortsatt er behov for forskning av deskriptiv karakter. Denne forskningsbaserte kunnskapen ligger som et bakteppe i min studie som er mer dreid inn mot foreldrenes livsverden, og levde erfaringer av et spesielt hjelpetiltak. Barn- og familiesenter som hjelpetiltak er ikke undersøkt i denne studien, men jeg anser også informasjonen om manglende fokus på barn-og familiesenter som et funn i seg selv.

1.2.2 Forskning på barn-og familiesenter spesielt

Studier som går direkte på barn-og familiesenter i Norge er få og av eldre dato. Tre masterstudier har sett nærmere på barn-og familiesenter som hjelpetiltak. I hovedoppgave i psykologi intervjuet Berg og Holtung (2006) foreldre og ansatte på et familiesenter med formål å se på endringer hos foreldre i løpet av et opphold på familiesenter, årsaker til endring eller manglende endringer. De konkluderte med at holdninger til ansatte var av betydning for en endring hos foreldre og at terskelen til opphold burde være lavere for inkludering av flere familier med et forebyggende perspektiv. Reistad (2009) skriver i sin masteroppgave om faktorer som styrker foreldreskapet i intervju med fem tidligere beboere på et familiesenter. Resultat viste at endring tar tid og at beboere på dette senteret kunne ha opphold som varte over år, noe som skiller seg ut fra dagens barn-og familiesenter. Den tredje masteroppgaven er av Valås (2011) som intervjuet foreldre med erfaring fra

familiesenter der formålet var innsyn i foreldrenes erfaringer. Funn avdekket at foreldre hadde tatt imot tiltaket med blandede følelser, men utrykte tilfredshet med oppholdet og den bistanden de hadde fått. Selv om både organisering og lengden på oppholdet er ulikt belyser, funn at endring henger sammen med både egenskaper ved ansatte og tid.

Internasjonalt er det også gjennomført studier av lignende tiltak som barn-og familiesenter, spesielt i Australia. Disse viser at familiene hadde nytte av oppholdet og at både egenskaper ved og tilgjengeligheten til ansatte var av betydning (Fernandez, 2004; Fernandez, 2007; Hardy & Darlington, 2008; Fowler et al., 2012) Selv om disse tiltakene og barnevernet som system skiller seg noe fra det norske er det likevel relevant å se på i forhold til min studie.

En nyere australsk studie av Berry, Jeon, Foster og Fraser (2016) gir et bilde av hvordan foreldre erfarte å være på et *residential early parenting centre* (familiesenter). Studiens design er triangulering av kvalitative og kvantitative metoder, der det er brukt både intervju, fokusgruppeintervju, observasjoner og spørreskjema av ansatte og foreldre. Resultat belyste involvering av foreldrene, rollemodell og en forsiktig tilnærming som fruktbar for å styrke foreldreskapet. Utredning og hjelp skjedde parallelt. Andre funn var ansattes utfordringer med umotiverte foreldre, der motvilje var forankret i den tette oppfølging og opplevelsen av å bli nøye observert.

1.2.3 Forskning på foreldres møte med barnevernet som system

Det har blitt gjennomført en del forskning de siste årene på dette temaet med fokus rettet mot opplevelsene av møtene, der anerkjennelse og maktaspektet mellom den profesjonelle og foreldre har vært sentralt.

Turney (2012) retter i sin artikkel fokus på utfordringer i arbeid med ufrivillige klienter i barnevernet. Artikkelen bygger på tidligere studier av anerkjennelse, respekt og gjensidighet i arbeid med klienter. Relasjonens rolle og betydning blir illustrert som et etisk rammeverk der anerkjennelse er fundamentalt. Resultat peker på at viktige aspekt ved det sosialfaglige arbeid med mennesker kan ha blitt borte i prosessen der papirarbeid og et overordnet fokus på observasjon dominerer. Dette samsvarer med funn fra Munro (2011) som også peker på utfordringer med praksis, der arbeidsoppgaver blir mer instrumentelle og tar fokuset til fordel for direkte kontakt med familiene.

Det emosjonelle perspektivet i barnevernets møte med foreldre er tema i artikkelen til Thrana og Fauske (2014). Kvalitative intervju av foreldre synliggjorde at det opplevdes belastende å motta hjelp fra barnevernet. Formålet var å se på betydningen foreldrenes emosjoner kan ha for samarbeidet med barnevernet knyttet til begrepet anerkjennelse. Resultat synliggjorde at sosial arbeiderenes rolle som trygg base kan være undervurdert, og at de emosjonelle aspektene i møtet med barnevernet bør tas i betraktning. Lignende funn har blitt rapportert i andre studier (Studsrød, Willumsen & Ellingsen, 2014; Samsonsens & Willumsen, 2015; Thrana, 2015;)

Et studie som tematiserer maktdimensjonen er gjort av Dumbrill (2006) som retter oppmerksomheten mot hvordan foreldrene opplevde hjelpen fra barnevernet i Canada. Innfallsvinkelen i studien knytter seg til maktdimensjonen der barnevernsarbeidere bruker makt som både kontroll og støtte. Funn viste at maktaspektet var framtrødende der foreldre reagerte med å kjempe imot, spille spillet eller samarbeide. Han peker på betydningen av å være bevisst foreldrenes opplevelser og reagerer på makten den profesjonelle hjelperen innehar.

En kvalitativ undersøkelse rettet mot danske og norske foreldre som har vært gjennom en undersøkelsesfase i barnevernet ble gjennomført av Uggerhøj (2011). Formålet var å intervju foreldre for å få innsikt i hvordan det opplevdes å bli undersøkt av barnevernet. Til tross for ulike land, var foreldrenes erfaringer nokså like. Resultat tyder på at foreldre fant det klokt å være enige med barnevernet, og avdekket et usynlig maktforhold i relasjonen. Foreldre fikk en tilskuerposisjon framfor å være deltaker. Denne undersøkelsen viser at systemet setter rammer for relasjonsrettet arbeid mellom foreldre og ansatte. Flere andre studier viser noe av det samme (Dumbrill, 2006; Midjo, 2010).

En engelsk studie basert på dybdeintervju med foreldre som hadde kontakt med barnevernet ble nylig gjort av Smithson & Gibson (2017). Artikkelen retter et kritisk blikk på barnevernet basert på foreldres erfaringer. Resultat viste at foreldrene hadde positive erfaringer, men at hovedtyngden av erfaringene ble beskrevet som ufølsomt, ufleksibelt og som et skadelig system. I redsel for konsekvenser følte foreldre seg presset til å godta ting de egentlig var uenige i, og beskrev prosessen med barnevernet som umenneskelig og blottet for empati.

Denne oversikten viser at det har vært og fortsatt er behov for mer forskning på hvordan brukere i barnevernet opplever hjelpetiltakene (Hardy & Darlington, 2008; Davidson- Arad & Kaznelson, 2010; Christiansen et al. 2015; Studsrød, Ellingsen & Willumsen, 2015;) og forskning gjort de senere år

viser økt interesse for foreldres opplevelse av kontakt med barnevernet (Studsrød, Willumsen & Ellingsen, 2014, Thrana & Fauske, 2014, Samsonsens, 2016; Jackson, Kelly & Leslie, 2016). Søket viste begrenset kunnskap om foreldres erfaringer med barn-og familiesenter som hjelpetiltak spesielt og hvordan et slikt opphold har innvirkning på både deres selvfølelse og hvordan det påvirket dem kroppslig.

1.4 Presentasjon problemstilling og formål

Formålet med denne studien er å beskrive foreldres opplevelser med å være på et barn- og familiesenter og hva denne kunnskapen kan bidra med for fagfolk som møter foreldre i hjelpetiltak. En fenomenologisk tilnærming ble valgt for å utforske den subjektive opplevelsen til foreldre, og få innsyn i førstehåndserfaringer. Denne tilnærmingen er nyttig for å få tak i en dypere mening i foreldrenes levde erfaringer. Rike og varierte beskrivelser er viktige i forskning på erfaringer som ellers er vanskelige å få tilgang på og som gir innsikt i hvordan erfaringen ble levd gjennom, ikke bare informative beskrivelser men også den kroppslige opplevelse (Merleau- Ponty, 2014).

Problemstillingen i denne studien blir da:

"Hvordan beskriver foreldre opplevelsen av å ha vært på et barn-og familiesenter som levd erfaring?"

Denne studien har ikke som mål å ta stilling til omsorgsspørsmålet til de familiene som har erfaringer fra barn-og familiesenter, men belyser deres opplevelser med denne typen hjelpetiltak. Hva de ansatte mener om de samme situasjonene har jeg ikke innsyn i.

2. Teoretisk ramme

I denne studien er fokuset på levd erfaring og det ble naturlig å se empirien i lys av teoretisk perspektiv som åpner for å utforske foreldres erfaring og gir innsikt i foreldrenes livsverden. Merleau-Pontys kroppsfenomenologi og Axel Honneths teori om anerkjennelse ble valgt som en overordnet teoretisk ramme. Et fenomenologisk perspektiv på kroppslige erfaringer og følelser blir et viktig bakteppe for å forstå foreldrenes opplevelser i denne studien med å *være* på et barn-og familiesenter. I tillegg blir perspektivet på anerkjennelse brukt for å utforske hvilke relasjonelle kvaliteter som må være til stede mellom den profesjonelle og foreldrene for opplevelsen av å ha verdi som personer. Makt er en viktig dimensjon ved alle former for sosialt arbeid. Maktdimensjonen ved foreldres erfaringer blir diskutert i lys av Skjervheims tematisering av objektifisering av mennesker. Dette perspektivet er nyttige inn mot denne studien for å belyse det asymmetriske aspektet ved relasjonen og utforske foreldrenes opplevelse av de strukturelle rammene i forholdet.

2.1 Kroppen som sentrum for erfaring og erkjennelse

Merleau-Ponty (1908-1961) anses som "kroppens filosof" og hans teori om kroppen har hatt stor innflytelse blant annet innenfor vitenskapen (Engelsrud, 2006, s.30). Descartes (1596-1650) sin tenkning skilte mellom kropp og sjel noe som blant annet har preget den medisinske tradisjonen med hovedfokus på somatiske trekk, men som også kan ses i daglig språkbruk der kroppen blir omtalt som en innpakning eller en maskin (Thornquist, 2003, s.34). Denne måten å se på kroppen kan ses i lys av en tingliggjøring av menneskekroppen som et instrument for å nå våre formål (Råheim, 1997, s.107) og vanskeliggjør bevisstgjøringen av kroppen som et subjekt og kilde til kunnskap. Merleau-Ponty brøt med det positivistiske synet og satte kroppen i sentrum for erfaring og erkjennelse (ibid, s. 113) ved å forene det fysiske og det psykologiske. Merleau-Ponty beskrev livsverden som *væren- til-verden* (Bengtsson, 2006, s. 27) og utviklet begrepet videre ved å vektlegge det kroppslige som selve kilden til å forstå verden, der persepsjon er avgjørende for hvordan vi oppfatter omgivelsene og tilnærmer oss verden (2014, s. xv). Samtidig understreket han at både persepsjon og handling er nødvendig og kjernen til menneskets tilgang til verden (Thornquist, 2003, s. 119). For å eksistere som person må man eksistere i en felles verden, forklart som "*I become a person through my life with others in our communal world*" (Gallagher & Zahavi, 2012, s.228).

I de senere år er det større fokus på menneskekroppen som en levd kropp og blir mer sett på som en helhet og ivaretagende for kroppslige uttrykk (Fugelli & Ingstad, 2001; Nordtvedt & Grimen, 2004; Kirkengen, 2010).

Merleau-Ponty (2014) ga kroppen, som vi ellers tar for gitt, forrang i hans måte å anvende fenomenologien. I boka *Phenomenology of Perception* kaster Merleau-Ponty lys over kroppens betydning for den levde erfaringen ved å bygge bro mellom følelser og kropp, subjekt og objekt, introdusert i begrepet *levd kropp* (ibid.). Han skiller mellom den biologiske kroppen og den *levde* kroppen (Carel, 2011, s. 33), der begrepet *levd kropp* knytter kropp og sjel sammen til en integrert helhet (Bengtsson, 2006, s. 27). Kroppen kan ses på som vår uttrykksform til verden, sagt med Merleau-Pontys' egne ord; "*the body is our general means of having a world*" (Merleau-Ponty, 2014, s. 147). Carel (2011, s. 35) benevner Merleau-Pontys forståelse av fenomenologien som unik ved at den gir en robust oversikt over menneskelig erfaring basert på persepsjon. Persepsjonen blir beskrevet som en kroppslig aktivitet som er en forutsetning for å kunne oppfatte og handle (ibid). Ifølge Merleau-Ponty (2014, s. 85) er kropp og følelser knyttet tett sammen og menneskers historie er forankret i kroppen. Tidligere erfaringer er med å bestemmer både hva man erfarer og hvordan man handler og framstår som et kroppslig vesen. Kroppssynet i fenomenologien blir utvidet ved at tidligere erfaringer setter seg i kroppen og blir med oss videre i livet (Thornquist, 2003, s. 131).

Merleau-Ponty (2014, s. 84) bruker begrepet *den habituelle kroppen* når han forklarer hvordan kroppen har lagret fortiden, og hvordan tiden setter sine spor i kroppen. Erfaringer og opplevelser som har skjedd tidligere i livet og som gjerne er glemt av bevisstheten blir "husket" av kroppen. Han forklarer kroppen som bestående av to lag, *den habituelle kroppen* og *den aktuelle kroppen* som er mer her og nå (ibid). Kroppen med sine to lag opptre som et møtested mellom fortid og nåtid der kroppen husker det som bevisstheten har glemt (Langer, 1989, s. 32). Å være i verden blir beskrevet i fenomenologien som praktisk handling og samhandling med omgivelsene og persepsjon blir å regne som både situasjonsavhengig og kontekstuell (Natvik, 2015, s. 41) Engelsrud (2006, s. 34) peker på levde erfaringer som ervervet gjennom samhandling med omverden og som kan ses i sammenheng med Carel (2011, s. 37) sin beskrivelse av verden bestående av et kompleks nett av samhandlingssituasjoner med omgivelsene. Videre peker Carel (ibid) på refleksiviteten og bevisstheten som utgjør en usynlig bakgrunnsaktivitet, og at Merleau-Ponty ønsket å rette oppmerksomheten mot denne tause bakgrunnen. Ved at man blir oppmerksom på den *levde* kroppen og denne tause bakgrunnen kan man få tilgang til kunnskap om hvordan livserfaringene kroppsliggjøres og viser seg som ulike kroppslige symptom (Råheim, 1997, s.129). Dette perspektivet blir brukt til å forstå foreldrenes kroppslige reaksjoner i møte med barn-og familiesenteret og tolke disse reaksjonene i lys av foreldrenes erfaringer og samhandling med de ansatte på senteret.

2.2 Perspektiv på anerkjennelse

Honneths anerkjennelsesteori er basert på G.W.F Hegel og G. H. Meads tidligere verker om anerkjennelse, der fellesnevneren er betydningen av den sosiale relasjonen for selvbildet. Anerkjennelse er inngangen til et godt liv og nært knyttet til emosjoner (Honneth, 2008, s. 145). Anerkjennelse forklares med ”å bekrefte menneskelige subjekters eller grupper positive egenskaper” (Honneth, 2008, s. 233). Ifølge Honneth består anerkjennelse av tre nivå; *kjærlighet*, *rett* og *solidaritet*. *Kjærlighet* som er det første nivået for anerkjennelse kan linkes til emosjonell anerkjennelse. Alle primære relasjoner som har følelsesmessig betydning knyttes til *kjærlighet* (ibid, s. 104). Anerkjennelsen må inneholde en følelsesbetont forbindelse eller oppmuntring for at behov og følelser kan bli bekreftet (ibid). *Rett* er det andre nivå for anerkjennelse Honneth er opptatt av. Med *rett* mener han individets juridiske rettigheter som bidrar til en opplevelse av respekt og anerkjennelse av samfunnet og som er viktig for menneskets selvrespekt. Det siste nivået for anerkjennelse er *solidaritet* som er å bli verdsatt sosialt for sine prestasjoner eller ferdigheter av samfunnet. Den siste anerkjennelsesformen handler om de spesielle egenskapene som skiller mennesker fra hverandre (Honneth, 2008, s.131).

Kamper om anerkjennelse er naturlige reaksjoner på erfart krenkelse, og et forsøk på å komme i følelsesmessig balanse. Mennesker strever etter å oppnå anerkjennelse av andre for å opprettholde et godt selvbilde, og erfaringer av krenkelser kan få store konsekvenser og føre til at personens identitet bryter sammen (Honneth, 2008, s. 140). Fravær av anerkjennelse kan slik forstås som krenkelser. Det er motpolene til de tre anerkjennelsesformene som framstår som interessante for å forstå foreldres opplevelser i denne studien, spesielt på grunnlag av den sårbare situasjonen de befinner seg i og avhengigheten av intersubjektiv anerkjennelse av og fra andre (Pedersen, 2009, s.21). Det understrekes at krenkelser skader personligheten og krenkelser deles inn i tre kategorier; kroppslig krenkelse, nektelse av rettigheter og nedverdiggelse (Honneth,2003, s. 85). I denne studien er krenkelses erfaringer knyttet opp til de to siste; nektelse av rettigheter og nedverdiggelse. Tap av verdighet blir beskrevet som *nedverdiggelse* eller *fornærmelse* og det benevner ulike negative følelsesuttrykk som reaksjoner på krenkede opplevelser (Honneth, 2008, s. 143-145). Dette mellomleddet tolker jeg som en slags kroppslig intelligens, noe Honneth beskriver som den kognitive informasjon som utgjør at individet opplever å bli behandlet urettferdig eller dårlig (ibid).

Den første anerkjennelsesformen *kjærlighet* er særlig sentral da denne anerkjennelsesformen bidrar til utvikling av selvtillit, som er grunnleggende for evnen til å kommunisere og være en del av et intersubjektivt forhold (Honneth, 2003, s. 15). Peter Høilund og Søren Juul (2005) er inspirert av

Honneths teori om anerkjennelse og knytter begrepet inn mot det sosialfaglige feltet. Med utgangspunkt i empiri fra sin studie på såkalt svake klienter viser de hvordan anerkjennelse og mangel på den har betydning for de som berøres. De peker på hva som skal til for å bedre lykkes med sosialt arbeid og har krenkelseserfaringer sentralt i deres redegjørelse for anerkjennelseperspektivet. På samme måte vil jeg i denne studien diskutere hva informanter forteller om. Ved å knytte anerkjennelsesteori til empirien utforsker de relasjonelle mekanismene mellom foreldre og ansatte på et barn-og familiesenter, og belyser hva som hemmer og fremmer samhandlingen mellom foreldre og ansatte.

2.2.1 Maktdimensjonen ved anerkjennelse

Fordi relasjonen mellom foreldre og den profesjonelle er asymmetrisk vil strukturelle forhold kunne påvirke foreldres opplevelse av anerkjennelse. Denne maktdimensjonen mellom ansatte og foreldrene vil også bli tematisert i min diskusjon der perspektivet til Skjervheim (1996) er sentralt.

Skjervheim (1996) sitt perspektiv på makt kan brukes både inn mot anerkjennelsesbegrepet og fenomenologien. I boka *Deltakar og tilskodar* (1996, s. 86) retter han søkelyset mot objektivisering og pekte på fremmedgjøring og en eliminering av det etiske aspektet. Skjervheim (1996, s. 224) peker på ubalanse i maktforhold og måten det blir samhandlet på. Språket er en forutsetning for samhandling mellom mennesker og han redegjør for en treleddet relasjon som består av den andre, meg og selve saken som blir samhandlet om (ibid. S. 71). Skjervheim understreker at man kan velge å involvere seg i den andre ved å være *deltakende* eller man kan forholde seg som en observatør eller *tilskuer*. Ansatte på barn- og familiesenter er både deltagere og tilskuere for å bruke Skjervheims begrep, og i kraft av sin posisjon kan de se med ulikt blikk som er den innsikt fenomenologien løfter frem. Skjervheim (1996) var opptatt av at all kunnskap ikke kan måles og ved å *tingliggjøre* kunnskapen kan det føre til at det menneskelige forsvinner, noe han kalte for *det instrumentalistiske mistaket*. Skjervheims perspektiv på objektivisering vil bli brukt til å utforske i hvilken grad foreldre opplever håndtering av makt i møtet med barn- og familiesenter og hvordan dette bidrar til opplevelsen av anerkjennelse.

3. Metodisk tilnærming og forskningsdesign

Dette studiet har et kvalitativt og retrospektivt design inspirert av et fenomenologisk perspektiv. Et kvalitativt design er godt egnet og hensiktsmessig i søken etter *levende* kunnskap om menneskelige fenomen som erfaring, opplevelser, tanker, forventninger, motiver og holdninger (Malterud, 2017, s. 31). Kvalitativ metode åpner for en dypere forståelse av fenomener og målet er ”å utforske meningsinnholdet i sosiale og kulturelle fenomen slik det opplevdes for de involverte selv innenfor sin naturlige sammenheng” (Malterud, 2017, s. 36). Kvale og Brinkmann (2015, s. 140) beskriver metode som veien til målet, dette kapittelet redegjør for veien som er valgt og synliggjør skrittene mot den kunnskap som ble ervervet sammen med informantene. Forskningsmetode avhenger av det fenomen som skal undersøkes og blir retningsgivende for hvilken metode en velger å anvende (Kvale og Brinkmann, 2015; Giorgi, 2009). van Manen (1990, s. 9-10) understreker at vi ikke kan reflektere over levd erfaring mens vi lever den, og pekte på den fenomenologisk refleksjon som retrospektiv. Det ble derfor valgt å intervju foreldre *etter* de var utflyttet fra sitt opphold på barn- og familiesenter.

3.1 Fenomenologi som vitenskapsteoretisk tilnærming

For å belyse informantenes levde erfaringer ble det naturlig å bruke et vitenskapsteoretisk rammeverk som vektlegger hvordan mennesker erfarer verden, og gir rom for utforsking av livshendelser som er levd gjennom (van Manen, 1990, s. 5,10). Fenomenologien er studie av levd erfaring der målet er få å en dypere forståelse av meningen i menneskers erfaringer forankret i en undring som er en særpreget form for tilnærming (van Manen, 2002, s. 247). van Manen (2014, s.37) understreker at en god fenomenologisk undersøkelse starter med undring, men at denne undringen går dypere enn å bare stille spørsmål og være nysgjerrig.

Edmund Husserl (1859- 1938) anses å være grunnleggeren for fenomenologien (Zahavi, 2003, s. 7) og var opptatt av å *gå til tingene selv* for å finne kunnskap og ikke styres av det vi forventer å finne (Zahavi, 2003, s. 25). Baker et al. (1992) peker på fire konsept utviklet av Husserl som beskriver selve fundamentet for ulike anvendelsesmåter innen fenomenologien; disse er intensjonalitet, beskrivelse, reduksjon og essens. Dahlberg et al. (2008, s. 247) understreker at veien mot en åpenbaring av den vitenskapelige essensen blir til gjennom prosessen som skjer i tilnærmingen til datamaterialet og ved å følge disse fire konseptene. *Intensjonalitet* kan ses på som et nøkkelbegrep i fenomenologien og handler om at bevisstheten alltid er rettet mot *noe*. Bevisstheten er aldri blank, men blir påvirket av ytre faktorer og er alltid rettet mot noe som representerer et behov personen har. Bevissthetens retning blir bestemt ut ifra dette behovet. Fylldige og erfaringsnære *beskrivelser* av fenomenet

representerer et vesentlig trekk ved fenomenologien (Thornquist, 2003, s. 86), og fordrer forskeren til å legge egen forståelse til side for å kunne ta inn den andres livsverden og meningen med det som formidles (Zahavi, 2007, s. 72). Denne fenomenologiske reduksjonen beskrives nærmere under analysedelen.

Begrepet *livsverden* er forankret i fenomenologien og ble introdusert av Husserl for å rette fokus tilbake på det menneskelige aspektet ved vitenskapen, da han hevdet vitenskapen hadde distansert seg fra det levde liv (Bengtsson, 2006, s. 20). Livsverden er den verden vi lever i og tar for gitt (Zahavi, 2013, s. 30) og som vi har grunnleggende tillit til. Bengtsson (2006, s. 21) forklarer livsverden som en anonym bakgrunn vi har med oss i møte med verden, og som er nødvendig for forståelsen og erfaringen av virkeligheten. Livsverdenen både former oss og blir formet av oss. Den er førvitenskapelig og førrefleksiv, som betyr at all vitenskap og refleksjon forutsetter den erfaringsverdenen som livsverden er (Bengtsson, 2006, s. 21).

3.2 Det kvalitative forskningsintervjuet i en fenomenologisk ramme

For å få tilgang til hvordan foreldre opplever å være på et familiesenter må jeg spørre foreldrene selv, dette er i tråd med den fenomenologiske tankegangen om "å gå til tingene selv" og beskrive deres erfaringer så nært opp til den levde erfaringen som mulig. Med andre ord er det kun foreldre som har erfaring med å være på et familiesenter som kan kaste lys over denne opplevelsen. Kvale og Brinkmann (2015, s. 36) beskriver selve intervjuet som et håndverk og at kunnskap skapes sammen. Råheim (2001, s. 175) bruker betegnelsen *oppbygging av forskningsmateriale* i sin doktoravhandling, noe som ble mer dekkende for forskningsprosessen av mitt materiale, og setter ord på at ny kunnskap ble skapt sammen med informantene.

3.2.1 Utvalg og rekruttering

Informantene i denne studien er representert ut ifra et strategisk utvalg som betyr at informantene som ble spurt om å være med i denne studien representerer egenskaper som er relevante og som kan belyse problemstillingen (Malterud, 2017, s. 58). I dette studiet var disse egenskapene at informantene hadde erfaringer fra opphold på et barn- og familiesenter, i tillegg til at oppholdet ikke var lengre tilbake i tid enn to år. Det var ingen andre inklusjons- eller eksklusjonskriterier utover dette. Malterud (2017, s. 60) påpeker kompleksiteten i forskningsspørsmålet, hvor dekkende det strategiske utvalget er og hvor godt datainnsamlingen fungerer som kunnskapsutviklende arena, setter rammer for hvor stort utvalg som trengs for å få svar på forskningsspørsmålet. I denne studien

valgte jeg å intervju 12 informanter, derav 10 intervju. Hovedgrunnen til at et utvalg på rundt 10 informanter ble valgt, var kompleksiteten på det fenomenet som skulle undersøkes. Målet var ikke å få et homogent utvalg, men at utvalget skulle være bredt for å få en rik beskrivelse av det fenomenet som ble undersøkt. Et rikt resultat og troverdige skildringer bidrar til at utvalget viser seg å ha vært tilfredsstillende (Stige et al. 2009).

I følge Polit og Beck (2008) bør rekruttering gjøres via tredje person for å unngå at informantene føler seg presset til å delta. I første omgang ble Barne,- ungdoms- og familieetaten (Bufetat) kontaktet som en mulig "døråpner" for å få innpass til foreldre som har erfaring med opphold på familiesenter. Bufetat formidlet at det er barnevernet som eier sakene og har tilgang til kontaktinformasjon. Barneverntjenester i hele landet ble kontaktet, men ga likevel lite respons. Hovedgrunnen til at barnevernet avsto å hjelpe var begrunnet med kapasitet og at de mottok mange slike henvendelser. Etter å ha blitt rådet til å kontakte barn- og familiesenter direkte, ble endrings skjema sendt til NSD (vedlegg 5) og en positiv respons fra familiesentrene til rekrutteringen var gledelig, der interesse og engasjementet inspirerte. Rekrutteringsprosessen kan være særlig utfordrende når informantene en søker tilhører en sårbar gruppe (Emmel, Hughes, Greenhalgh, & Sales, 2007; Midjo, 2010;) og kan derfor by på metodiske utfordringer. Dette erfarte jeg spesielt ved at barnevernet og enkelte barn- og familiesenter definerte foreldre som en sårbar gruppe som ikke burde utsettes for undersøkelser. En konvolutt med frankerte konvolutter ble sendt til familiesentrene for videresending til aktuelle familier, som inneholdt informasjonsskriv og frankerte svarbrev (vedlegg 1) med min adresse på. Under har jeg laget en oversikt over utvalget i denne studien.

Tabell 1

Presentasjon av informantene i denne studien. På grunn av anonymitet er det ca alder på informantene . Alder på barnet er på det tidspunkt familien var på senteret. Forkortelser: Barneverntjenesten (Bvt) og Barn og familiesenter (Bfs). Totalt 10 intervju, blant disse var det 12 informanter.

Informanter	Kjønn	Alder	Tidsrom etter utflytting	Sivilstatus	Alder på barn	Rekruttert av Bvt eller(Bfs)
Informant 1	K	25-	5 mnd	Enslig	15 mnd	Bvt
Informant 2	K	25-	1 mnd	Enslig	5 uker	Bfs
Informant 3	K	25+	3 uker	Samboere	5 år og	Bfs
	M	25+			5 mnd	
Informant 4	K	25+	6 mnd	Enslig	1 uke	Bvt
Informant 5	K	30-	2 mnd	Enslig	6 uker	Bfs
Informant 6	K	35 +	2 år	Enslig	2 uker	Bfs
Informant 7	K	25+	1 år	Enslig	3 år	Bfs
Informant 8	K	20 +	1 år	Kjærestepar	2 år	Bfs
	M	25+				
Informant 9	K	30+	2 år	Gift	7 og 2 år	Bfs
Informant 10	K	20-	2 mnd	Enslig	2 uker	Bvt

Alle informantene i denne studien har erfaringer fra senter som har egen utredningsfase (jf. kap. 1.1), og tre informanter valgte å avbryte oppholdet før utredningsfasen var over.

3.4.1 Forberedelse og gjennomføring av intervju

Inspirert av Spradley (1979) ble hvert intervju startet med dette sitatet fra boken *"The ethnographic interview"*. Dette ble gjort for å tydeliggjøre min holdning som både ydmyk forsker og medforsker, noe som ble en fin ramme for livsverdenintervjuet.

Jeg ønsker å forstå verden ut fra ditt synspunkt. Jeg ønsker å vite det du vet, på den måten du vet det. Jeg ønsker å forstå betydningen av dine opplevelser, være i dine sko, føle ting slik du føler dem, forklare ting slik du forklarer dem. Vil du være min lærer og hjelpe meg med å forstå (Spradley, 1979, s. 34)?

Intervjuene ble gjennomført høsten 2016 og da informantene er bosatt i 7 forskjellige fylker og i ulike landsdeler, ble det mye reisetid. Datainnsamlingen ble inndelt etter hvor i landet de var og samlet opp geografisk for at flere intervju kunne gjennomføres på samme reise.

For å fange opp den språklige dialogen og nærspråklige element som pauser, nøling og latter ble digital bandopptaker brukt i alle intervjuene (Malterud, 2017, s. 81). Det fulgte med en disk som ga mulighet til å overføre lydfilene og lagre digitalt på datamaskinen. Siden mikrofonen på båndopptakeren var av god kvalitet ble det også lyttet del rett fra båndopptakeren. De fleste familiene ville at jeg skulle komme hjem til de, og det varierte om de hadde barnet hjemme eller hadde skaffet barnevakt. En familie ville møtes på cafe. Vi ble enige om å ta intervjuet i bilen min i stedet for, og dette fungerte som en kreativ og grei løsning.

Ved valg av semistrukturerte livsverdenintervju ble det tilrettelagt for en samtale uten for stramme rammer (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 46). På denne måten ønsket jeg å være åpen for uventede tema og sammen med foreldrene produsere ny kunnskap. Å gjøre et godt intervju krever gode ferdigheter av forskeren, kunnskap om tema og måten spørsmål blir stilt på kan være avgjørende for utfallet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 99; Pope & Mays, 2006, s. 16). Intervjuguiden (vedlegg 2) fungerte som et hjelpemiddel for å holde fokus, der tema som foreldre var opptatt av ble fulgt opp nærmere.

Stemningen som ble skapt i rommet, og den tillit som ble skapt i løpet av den korte tiden vi hadde sammen, var avgjørende for hvor mye og hva de ville dele med meg. Kvale og Brinkmann (2015, s. 166) beskriver ulike spørsmålsformuleringer som har betydning for intervjusamspillet og den informasjonen man klarer å få. Oppfølgingsspørsmål fungerte som hjelp om samtalen stoppet litt opp, og ulike kjennetegn ved samtalen som signaliserer at informanten har mer å fortelle om emnet er en kunstform (ibid). At jeg som forsker var bevisst på å fange opp og stille oppfølgingsspørsmål var viktig for å gå i dybden av det informanten meddelte. Intervjuene hadde som intensjon å innhente foreldrenes opplevelser og hadde karakter av "kan du fortelle om...?", "hvordan opplevde du...?" Å bevege seg fram og tilbake ved å benytte seg av omformuleringer og spesifiseringer av spørsmål, ble intervjusituasjonen til en *sirkulær* prosess. Informantene uttrykte følelser gjennom stemmeleie, ansiktsuttrykk, ordbruk, latter og tårer. I et livsverdenintervju er det viktig å få beskrivelser av konkrete erfaringer mer enn holdninger og meninger. Det ble derfor etterspurt beskrivelser av konkrete situasjoner og konkretiseringer av hendelser som illustrerer eksempel på gode og mindre gode opplevelser. Etter endt intervju ble det fokusert på hvordan intervjusituasjonen ble opplevd og åpnet opp for formidling av flere erfaringer om informantene hadde behov for det.

3.4.4 Transkribering av intervju og feltnotat

Transkribering vil si å skrive om samtalen på lydbandopptaket til en skriftlig tekst (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 205). Transkriberingen av intervjuene ble gjort på bokmål da den muntlige framstillingen ikke nødvendigvis gir et godt bilde av meningsinnholdet (vedlegg 7). Malterud (2017, s. 78) påpeker behovet for en bevissthet rundt ordrett gjengivelse da det kan latterliggjøre informantens utsagn og ikke nødvendigvis gjengir det som ble uttrykt. Kvale og Brinkmann (2015, s. 213) skriver at muntlig språk kan framstå som usammenhengende og forvirret tale og at det kan være hensiktsmessig å skrive om uttalelser for å framstå som mer lettleste og sammenhengende.

Da transkripsjonene ikke skal sendes tilbake til informantene, er intervjuene gjengitt ordrett. Ved bruk av direkte sitat i den ferdige oppgaven, ble uttalelser som framstår som usammenhengende skrevet om for å yte respekt til informantene. Følelsesreaksjoner som latter, gråt, og om følelser ble uttrykt gjennom kroppsspråk eller non verbal kommunikasjon ble inkludert i transkripsjonene for å skape et mest mulig autentisk helhetsinntrykk av intervjusituasjon. Pauser ble registret ved å lage prikker etter setningen eller ved at lengre pauser ble benevnt i parentes. Dette ble gjort for å beholde det levde uttrykket i intervjueteksten, og for å lettere gjenskape det rette meningsinnholdet i informantens budskap. I presentasjon av materialet mitt er flere sitat brukt for å berike innholdet og gi leser et nærmere forhold til det som ble erfart.

Feltnotater ble skrevet etter hvert intervju og var et viktig redskap for å registrere inntrykk og refleksjoner som ikke fanges opp på lydbåndet (Malterud, 2017, s.73). Disse feltnotatene opplevdes som en nyttig kilde både i analysearbeidet og i beskrivelse og drøfting av funn. De ga en viktig kontekst og mening til det som ble sagt, som for eksempel observasjon av kroppsspråk.

3.5 Giorgis deskriptive analysemetode

Å analysere data betyr at materialet gjennomgår en form for reduksjon. Kvalitativ forskning dreier seg mer om å *representere* virkeligheten gjennom et bestemt perspektiv i stedet for å *reprodusere* virkeligheten (Hammersley, 1992, s. 51). I følge Pope og Mays (2006, s. 65) starter selve analyseprosessen allerede i intervjuet, da det er vanskelig å ikke gjøre seg tanker om det som formidles. Selve formålet med analyse er å stille spørsmål til materialet, og bygge bro mellom rådata og resultat (Malterud, 2015, s.91)

Det er ulike måter å analysere data på og i analysen av materialet ble det tatt utgangspunkt i Giorgis deskriptive fenomenologiske metode da den blant annet bygger på Merleau-Pontys filosofi. Stegene i

analysen er som alle andre analyser bortsett fra at Giorgi implementerer fenomenologiske retningslinjer (Giorgi, 2009, s. 128) Formålet med den fenomenologiske analysen er ifølge Giorgi (2009, s. 182) å utvikle kunnskap om informantenes erfaringer og *livsverden*, og å gi beskrivelsene informantene har av de levde erfaringer rettferdighet når kunnskapen blir utviklet. Den essensielle struktur av fenomenet som blir undersøkt trekkes ut og beskrives på en annet nivå enn de levde erfaringene. Giorgi (1985) peker på at flere deltagere og større variasjon er vesentlig for å komme fram til en *essens* ved fenomenet som undersøkes. Den beskrivende analysen forsøker å forstå meningen av beskrivelsen utelukkende fra det datamaterialet man sitter med (Dahlberg et al., 2008, s. 233). Det er først etter analysen er ferdig og funnene etablert at teori eller andre beskrivelser av samme fenomen kan trekkes inn for å belyse funn ytterligere (ibid). Om det er gap i resultatet fylles det med å skaffe mer data, ikke ved teoretiske spekulasjoner (Giorgi, 2009, s. 127).

Giorgis deskriptive metode er forankret i en fenomenologisk tilnærming og ideen om den *fenomenologiske reduksjonen*, som er mer en stil og tenkemåte og løfter frem en reflektiv og oppmerksom holdning til det som skal studeres (van Manen, 2014, s. 52). Den fenomenologiske reduksjonen er også omtalt som *edietic reduksjon* som betyr å skifte fokus til selve essensen av erfaringen (Landes, 2013, s. 68). Reduksjonen inneholder elementer av undring over fenomenet, beherskelse av å sette egen for forståelse og teori til side i søken etter den konkrete levde betydningen i det som blir formidlet (van Manen, 1990, s. 185). Dette introduserte Husserl som *bracketing* av tidligere kunnskap om det fenomen som skal undersøkes. Begrepet bracketing kan forklares som en nødvendig manøver for å kunne ta inn den levde erfaringen slik den åpenbarer seg, uten å bli påvirket av egen bagasje (Giorgi, 2009, s. 9). *Epoché* er en annen betegnelse på bracketing og blir noen ganger anvendt som et eget steg eller som en del av reduksjonen i fenomenologien (ibid.). Den fenomenologiske reduksjonens søken etter essensen er ikke et mål, men mer et middel til å forstå vår eksistens (Zahavi, 2003. S. 38).

I følge van Manen (1990) er kjernen i fenomenologisk forskning knyttet til skriving, lesing og omskriving og bidrar til refleksjon og omtanke. I søken etter fenomenets essens anbefalte Husserl å ta i bruk *free imaginative variation* for å finne en konstant mening for det fenomen som studeres. Giorgi (2009, s. 69) peker på to prinsipp for en fenomenologisk tilnærming. Det ene er å presentere ting som det er, verken mer eller mindre, det andre er å anvende *free imaginative variations*. Dette beskrives med å fjerne aspekt ved fenomenet mentalt for å undersøke om det endrer måten fenomenet fremstår på (ibid.) I min prosess ble tankekart brukt for å få til denne prosessen som på norsk kan oversettes med fantasifulle variasjoner (vedlegg 6). Om fenomenet fremstår som

transformert til noe annet når et aspekt er fjernet, kan dette aspektet antas å være essensielt for fenomenet og kan beskrives som en nøkkeldimensjon for at materialet skal framstå som en helhet (Giorgi & Giorgi, 2003, s. 246). I praksis betydde dette å skille mellom meningen som ble uttalt og hvordan den ble *levd* gjennom å bruke kreativt språk i transformeringen og å tilnærme meg materialet med.

Analysen er delt inn i fire trinn; 1) gjennomlesing, 2) oppdeling av tekst til mindre meningsenheter, 3) omskriving av meningsenhetene til et entydig faglig språk og forståelse, og siste trinn 4) syntetisering av meningsenhetene mot fenomenets struktur og essens. De fire trinnene skissert av Giorgi (1985, 2003, 2009) utgjør *the descriptive phenomenological method* som er brukt i analysen av dette studiet og blir nærmere beskrevet under i tabell 2 inspirert av Thorkildsen og Råholm (2010, s. 185).

Tabell 2

Beskrivelse av Giorgis fire trinns analyse i dette studiet.

1. *Å få et helhetsinntrykk.* Første trinn i analysen innebar å lese gjennom de transkriberte intervjuene og feltnotat for å få et helhetsinntrykk av materialet. Dette trinnet er inspirert av den fenomenologiske tilnærmingen der det understrekes at man ikke kan forstå delene uten å gå gjennom helheten (Giorgi, 2009, s. 128). Jeg valgte å høre på lydopptak i tillegg til å lese, for å få nærhet og bringe "stemmene" inn i materialet. Ifølge Giorgi (1985, s.11) fungerer dette trinnet som grunnlag for neste trinn. Hva handler dette om? Hva er hovedinnholdet? Hva formidler informanten?
2. *Identifisering av meningsbærende enheter.* Det andre trinnet innebar å bryte ned teksten i meningsbærende enheter. Jeg markerte de meningsbærende enhetene som omhandlet ulike sider av det fenomen jeg skulle studere; *opplevelsen med å være foreldre på et barn og familiesenter*. Deretter ble meningsenhetene markerte etter fargekoder i teksten, og for å få et overblikk over mulige kategorier. Måten jeg forsto informanten på ble holdt så nær den opprinnelige teksten som mulig, og i opprinnelig språkdrakt.
3. *Omforming av meningsenhetene til et mer abstrakt nivå.* Dette trinnet er selve hjertet i analysen. Alle meningsenhetene ble skrevet om til tredje person og formidlet med egne ord informantens utsagn (vedlegg nr 8). Ifølge Giorgi (1985) er intensjonen å få fram en fortettet beskrivelse gjennom de konkrete og situasjonsnære uttrykkene til informanten. Omformingen var en prosess som jeg tillot meg å bruke tid på og revurderte ulike aspekt av teksten for å avdekke essensen i meningsenhetene. Giorgi og Giorgi (2003, s. 246) beskrev denne refleksjonsprosessen som fantasifulle variasjoner. Denne omformingen var tidkrevende men nødvendig fordi innholdet kan reflektere flere virkeligheter på en kryptisk måte. Ved å transformere meningsenhetene til et mer abstrakt språk, utpekte det seg likheter med det andre informanter hadde sagt som jeg først ikke hadde sett. Bruk av tankekart ble veldig viktig for meg i denne delen av analysen, og hjelpsomt med å lage midlertidige undertema (vedlegg nr. 4). Transformasjonen minnet om det Giorgi (1985, s. 18) peker på som en prosess av av refleksjon og fantasifulle variasjoner.
4. *Sammenfatninger av alle de omskrevne meningsenhetene til tema.* Temaene i denne studien tok først form og fikk den endelige rekkefølgen under selve skrivingen. Dette stemmer overens med Giorgi (1985) sin tanke om å holde dataene åpne så lenge som mulig og utdype forståelsen av informantens beskrivelser, før essensen åpenbarer seg. De fortattede beskrivelsene ble på tvers av materialet og stilt spørsmålene; hva er essensen i beskrivelsene? Hvilke likheter og ulikheter trer fram i materialet? Alle transformerte meningsenheter ble tatt i betraktning og ut ifra denne transformeringen ble tre tema tydelige. Alle meningsenhetene ble sammenfattet til en helhetlig beskrivelse av fenomenet *opplevelsen med å være på et barn-og familiesenter*. Essensen kan ikke produseres, men kom av seg selv etter grundig arbeid gjennom alle leddene i analysen. En fenomenologisk reduksjon ledet til avdekking av den essensielle strukturen, *essensen* i fenomenet som er erfart (Giorgi, 2009, s. 88) Denne sammenfatningen skjer på to nivå; avdekking av tema og beskrivelse av *essensen* som er det siste steget i den fenomenologiske metoden (Giorgi & Giorgi, 2003, s. 247)

Giorgi (1985) vektlegger at metoden har til hensikt å identifisere essens knyttet til den levde erfaringen. Beskrivelse av fenomenologisk essens eller en struktur betyr å strekke seg etter et generelt nivå som ikke går på bekostning av variasjon eller dybde, men som beskriver kjernen i det fenomenet som blir studert. Essensen ble til underveis i prosessen med å utforske de tema som åpenbarte seg i materialet og gjennom mange runder med skriving. Beskrivelsen av fenomenet ga svar på problemstillingen om hva det innebærer å være på et barn-og familiesenter.

3.6 Forskningsetiske betraktninger

Før oppstart av prosjektet ble det søkt Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste om godkjenning av etisk og vitenskapelig kvalitet (vedlegg 4). Det er nedskrevet i Helsinkideklarasjonen (1964-2000) at sårbare grupper har rett på særlig beskyttelse, der hensikten er å beskytte enkeltindivider mot skade eller unødige belastninger (Malterud, 2017, s. 211). Foreldre som har vært på et familiesenter, og enten mistet barnet sitt eller vært i fare for å miste barnet sitt kan defineres som en sårbar gruppe. Dyptgående og utforskende intervju kan oppleves krenkende for informanten (Fog, 2004, s. 243), og krevde en bevissthet over tilnærmingen som forsker og formidling av empirien. Kvale og Brinkmann (2015, s. 35, 96) understreker at forskeren må være påpasselig med å unngå å skade informanten i sin iver etter intervjubasert kunnskap. I forskerrollen ble den andres grenser fornemmet i tråd med Merleau-Pontys teorier om å forstå kroppslige uttrykk relatert til kjennskap om egen kropp (Fog, 2004, s. 104). En vegrende praksis for å forske på sårbare grupper har endret seg til at kunnskapen sanses som både etisk viktig og riktig å belyse (Andvig, 2010, s. 51).

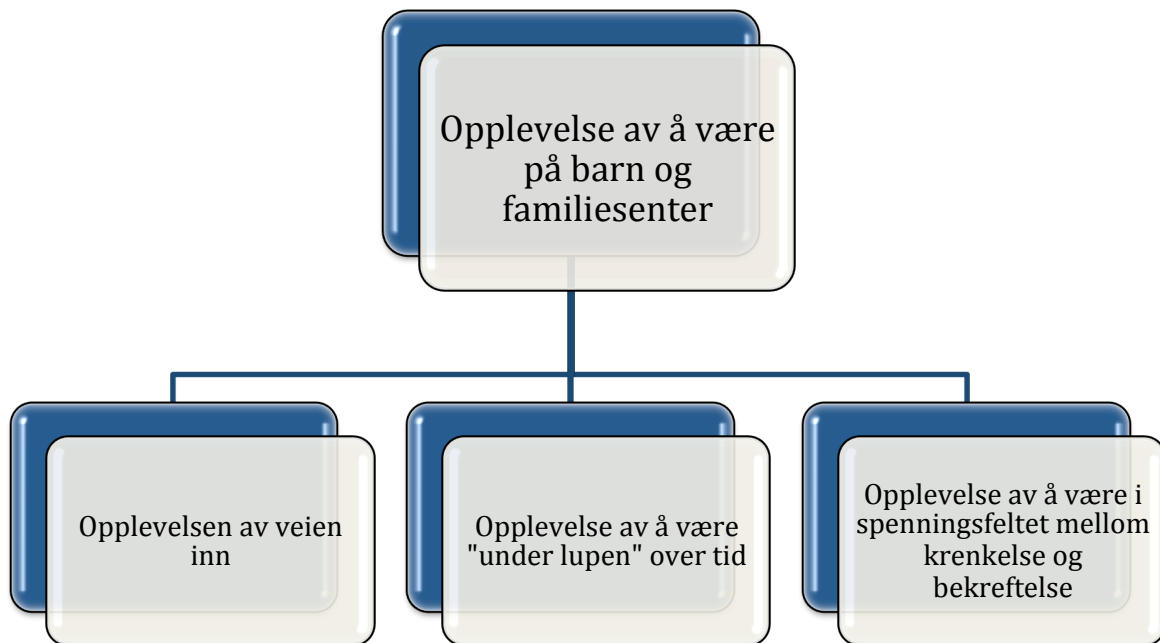
Tema i denne studien var av sensitiv art og informantene ble tatt med tilbake til en sårbar tid. Dette kunne utløse uventede følelser og behov for å snakke om det i etterkant, noe som ble gjort både i forkant av intervjuet og etterpå. En av informantene uttrykte at det var vanskeligere å snakke om disse opplevelsene enn hun hadde trodd, og det ble tatt pauser underveis da mange følelser kom til overflaten.

Forskningsprosessen medførte et stort ansvar for å ivareta informantene, både gjennom min rolle som forsker og gjennom de ord jeg velger å fortelle deres historie med. En respekt og ydmykhet for informantene mine har bidratt til et fokus på å formidle erfaringer slik de ble opplevd, også etter mitt blikk og den prosessen det har vært å analysere materialet som intervjuene har blitt til. Ifølge Kvale og Brinkmann (2015, s. 112) er et viktig aspekt for de etiske prinsippene å være bevisst på å ikke bruke sitat fra informantene tatt ut av konteksten de opprinnelig var i. Det er den levde erfaringen som skal løftes fram, og en må unngå å konstruere overfladiske beskrivelser forankret i egen

forståelse (Dahlberg et al. 2008, s. 186). Alle informantene hadde fått informasjonsskriv hos enten barneverntjenesten eller via barn- og familiesenter. Samtykkeskjema som var utarbeidet i forkant, ble utdelt og signert før intervjuet startet (vedlegg 3). Det ble spesielt vektlagt å informere om mulighet til å trekke seg fra studien når de ville og uten å begrunne det.

4. Resultat

I det følgende presenteres resultat fra denne studien og synliggjøre essensielle meninger knyttet til opplevelser med å ha vært på et barn-og familiesenter. Den essensielle betydningen består av tre kjerne dimensjoner som ble avdekket i analysen ved å se på tvers av informantenes beskrivelser. Disse tre dimensjonen ved foreldrenes opplevelse er uttrykt i følgende tema; 1) Opplevelsen av veien inn, 2) opplevelsen av å være "under lupen" over tid og 3) opplevelsen av å være i spenningsfeltet mellom krenkelse og bekreftelse. De tre temaene som kom frem i analysen, blir her presentert i en oversiktsmodell. Til slutt presenteres den essensielle strukturen som skapt gjennom en syntese av de tre kjernedimensjonene.

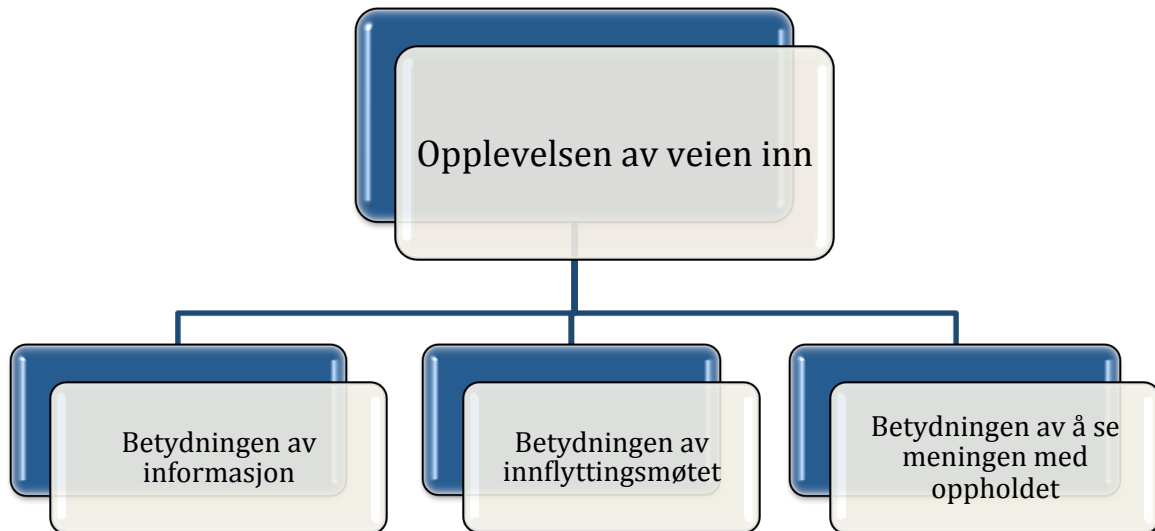
Figur 1. Oversiktsmodell over min inndeling av forskningsmaterialet i denne studien. *Opplevelse av å være på barn og familiesenter* med tre hovedtema som pekte seg ut.

I dette kapitlet gir et grundigere innblikk i hver av disse dimensjonene ved foreldrenes opplevelser. Overskriftene på tema og undertema gjenspeiler informantenes beskrivelser av den levde erfaringen.

4.2 Opplevelse av veien inn

Proessen foreldrene hadde før innflyttingen og som ledet til opphold på familiesenteret var preget av forventninger farget av den informasjon de hadde fått i forkant, tidligere erfaringer med barnevernet, og om oppholdet ga mening eller opplevdes påtvunget. Disse aspektene ved "veien

inn” var sentrale og utslagsgivende for foreldrenes opplevelse med familiesenteret og blir presentert i en oversiktstabell under.

Figur 2. Oversikt over første hovedtema: *Opplevelsen av veien inn* og undertema.

4.2.1 Betydningen av informasjon

Et aspekt ved veien inn var knyttet til den informasjon familiene fikk i forkant av oppholdet og som hadde betydning for om de tok imot opphold på barn-og familiesenter. Informasjon betydde mye for foreldrene i forhold til forberedelse, og det opplevdes belastende å ikke få informasjon. Det kjentes nedverdiggende å ikke bli tatt såpass på alvor at barnevernet tok bryderiet med å informere skikkelig. Informantene formidlet at de i varierende grad opplevde å få informasjon, og kvaliteten på informasjonen var variabel. En informant fortalte at det var skummelt å takke ja til noe man ikke viste noe om, og at hun måtte søke på nettet for å finne svar. Flere informanter fortalte at de fikk lite informasjon om familiesenteret og hva de egentlig skulle der, og at informasjon de fikk ikke stemte. Spesielt feil informasjon gjorde at informantene opplevde å bli mer skeptisk og skapte en grobunn til motvilje og motstand. Dette opplevdes så vanskelig at en mor vurderte å ikke ta imot tilbudet likevel grunnet informasjon som ikke stemte. Hun fortalte at lengden på oppholdet ble *pakket inn* og varierte fra først to uker til å etter hvert ende på over 4 mnd. Det opplevdes forvirrende og irriterende å ikke få rett informasjon med en gang, og ga en følelse av at det ble pyntet på og forsøkt framstilt bedre enn det var. Hun beskrev det slik;

(...) da fikk jeg litt sånn slag i magen..informasjonsmessig var det store glipper hele veien...jeg var ikke imot det sånn fra begynnelsen av...men når det kom fram feil informasjon hele tiden.... ..da mistet jeg troen på hele opplegget egentlig...før jeg hadde rukket å begynne.

En mor sa at hun ble fortalt at det var andre familier på senteret som var motiverte for å være der, noe hun hadde blitt glad for å høre. Da hun kom dit satt disse familiene å gjemte seg i leilighetene sine og ville verken være der eller var motiverte. Mangel eller feil informasjon skapte slik en følelse av å bli lurt inn på senteret og opplevdes nedverdiggende. Flere informanter påpekte at dette var noe de ønsket skulle bli bedre.

En mor fortalte at hun fikk god informasjon i forkant og at det gjorde henne trygg og opplevdes veldig hjelpsomt for henne. Hun beskrev forventninger hun hadde i forkant som negative, i tillegg til skrekkhistorier som gjorde henne bekymret for at det skulle bli slik for henne. God og riktig informasjon i forkant av innflyttingen gjorde det lettere og hun opplevde å få en god start på oppholdet. En annen mor beskrev noe lignende, der informasjon og åpenhet fra barnevernet gjorde det lettere for henne å takle den skepsis og utryggheten hun følte i kroppen.

4.2.2 Betydningen av innflyttingsmøtet

Dette møtet beskrev informantene som det møtet de hadde like før innflytting på senteret eller samme dag de flyttet inn. Familiesenteret var representert med leder og gjerne den kontaktpersonen familien skal ha under oppholdet, ofte kalt familiekontakt. I tillegg hadde familien med sin saksbehandler fra barneverntjenesten. Å føle seg velkommen allerede på dette møtet var noe informantene påpekte som fundamentalt og la føringer for den videre samhandlingen. Det emosjonelle ståstedet til informantene hang sammen med tidligere erfaringer og ble formidlet som en hindring i møte med senteret. De foreldrene som følte seg presset inn formidlet at følelsene styrte adferden og hvor mottakelige de var for å ta inn over seg det som ble sagt på møtet. Noen hadde med seg tung livsbelastning fra tidligere i form av å selv være et barnevernsbarn, opplevd manglende omsorg eller strevd på andre plan i livet. Dette var erfaringer som hadde satt dype spor hos foreldrene og var førende for forventningene de hadde til opphold på familiesenter. Om informantene hadde dårlig erfaring med barnevernet selv eller i barndommen var mistenksomheten høy og innebar at de naturlig nok var skeptiske til å ta imot hjelp. Det emosjonelle ståstedet ble formidlet gjennom sterke følelser som viste seg i form av redsel og sinne.

En informant beskrev innflyttingsmøtet med familiesenteret som "flashback" fra tidligere negative erfaringer med barnevernet, og om vonde følelser som hun plutselig erfarte ble "levd på nytt". Hun beskrev at hun gikk inn i en slags sfære av likegyldighet, og forklarte adferden som noe som bare skjedde og at det bare ble sånn uten at hun visste hvorfor. Historier fra barndommen der barnevernet hadde vært innblandet gjorde at negative erfaringer fra den gang kom til overflaten igjen i dette møtet med familiesenteret. Redselen for at hun ikke skulle være "god nok", og en følelse av maktesløshet spredte seg i kroppen og ga næring til gamle følelser.

Kvaliteter som ble verdsatt ble beskrevet som evnen til å forstå hvordan det opplevdes å skulle flytte inn på familiesenteret og at de ble møtt på en skikkelig måte. En fornemmelse av å bli sett og lyttet til ble formidlet av ansatte via deres kroppsspråk, ansiktsuttrykk, verbalt og den atmosfære som ble skapt i selve rommet. En mor fortalte at hun opplevde familiekontakten som falsk, og at det var noe kunstig over henne som gjorde at hun reagerte. Hun beskrev det slik;

Hun virket så falskt glad...hun prøvde å virke så utrolig glad, med samtidig så man at hun ikke var så glad....det var merkbart at det var jobben hennes og at hun ikke ønsket å være der.

Hun pekte på holdningene til familiekontakten, og at det var noe med måten hun snakket til henne på som gjorde at hun kjente på en følelse av å ikke være velkommen. Om informantene fikk et dårlig førsteinntrykk ble dette "hengende ved" hele oppholdet. Informantene skildret ulike erfaringer innflyttingsmøtet, og noen beskrev det som et vendepunkt i enten den ene eller den andre retningen. En ung mor fortalte at hun gledet seg til oppholdet og hadde forventninger om å få lære mye, men at dette møtet ble annerledes enn forventet. Hun beskrev det slik;

Jeg hadde gledet meg til å komme dit...men jeg følte meg ikke velkommen der...det var måten de snakket til meg på...det virket så kaldt....jeg fikk en dårlig følelse.

Andre opplevde å bli møtt med forståelse og av imøtekommende ansatte som gjorde at de følte seg trygge og velkommen. En mor formidlet at hun hadde opplevd mye negativt med barnevernet og at hun derfor var veldig skeptisk i møtet med senteret. Tross dette følte hun seg ivaretatt på møtet og opplevde at hun ble positivt overrasket og møtt med forståelse og respekt.

4.2.3 Betydningen av å se meningen med oppholdet

Å oppleve mening med oppholdet var noe alle informantene trakk frem som en avgjørende faktor og hang sammen med opplevelsen av å være der frivillig eller ikke. Barn- og familiesenter er et frivillig hjelpetiltak i barnevernet, likevel hadde mange en opplevelse av tvang og brukte begrepet *frivillig tvang* som en beskrivelse på hvorfor de hadde tatt imot tilbudet. De fleste informantene fortalte at de følte seg presset til å ta imot tilbudet om opphold på barn og familiesenteret og følte at de ikke hadde mulighet til å si nei. De tok ikke imot tilbudet fordi de så behovet, men i redsel for å miste barnet sitt. En mor beskrev det slik;

Jeg var jo kjemperedd og hadde ikke lyst...og jeg tenkte at jeg bare måtte gjøre det for å få være sammen med henne...så jeg vet ikke hvor frivillig det blir når noen truer med å ta barnet ditt .

En informant opplevde et utsagn fra barneverntjenesten som en "trussel", selv om hun var tydelig på at hun ønsket å få hjelp og ville inn på familiesenteret. Hun beskrev det slik;

Jeg var på et møte mens jeg var gravid ...og sånn som de forklarte det...var at...mens du er gravid kan vi ikke gjøre noe som helst...men vi kan gjøre mye etterpå...og det hørtes i grunnen ut som en trussel.

Denne følelsen om frivillig tvang hadde betydning for det emosjonelle ståstedet til informantene når de flyttet inn på familiesenteret, og var viktig i forhold til motivasjon og hvordan de håndterte innflyttingen. De foreldrene som opplevde å bli "truet" eller presset inn på familiesenteret fortalte at de var redde og møtet med familiesenteret ble vanskelig når kroppen var i alarmberedskap og strittet imot. Flere fortalte at de samtykket til oppholdet for å vise at de var samarbeidsvillige, og at de var engstelige for konsekvensene om de ikke takket ja til tilbudet. En mor beskriver på blandede følelser med å ta imot tilbudet da hun var opptatt av å bevise for barnevernet at hun var *god nok*, samtidig som hun var redd.

(...) jeg gjorde det jo for å samarbeide...fordi på en måte følte jeg at det ikke var frivillig, men på en annen måte var det litt frivillig...så det var vel blandede følelser sånn egentlig da...for jeg ville jo også inn på familiesenteret for å bevise til barnevernet...at jo dette kan jeg. Men

jeg følte jo at hvis jeg ikke gjorde det ...så var jeg ikke samarbeidsvillig og da ville det få konsekvenser deretter.

Dimensjonen om oppholdet opplevdes frivillig eller ikke, ble formidlet som grunnleggende i arbeidet mot et godt samarbeid. En mor som var der frivillig trakk frem at hun kunne jo reise hjem igjen om hun ikke likte seg, og så på oppholdet som en mulighet hun måtte gripe. En strategi var å bestemme seg for at de skulle klare det og å *spille med åpne kort*. En far ordla seg så fint med å si:

(...) det var bare å ta stafettpinnen og løpe for livet.

Han mente med dette at de fikk en unik sjanse til å lære mye og å få hjelp til noe de ikke klarte å fikse selv. De dro til oppholdet med innstillingen om at de skulle være åpne om *alt* og ikke late som om alt er bra og sette opp et *glansbilde* som en far uttalte det. Flere informanter pekte på at en må være motivert for å være på et familiesenter og innse at en trenger hjelp. Til tross for at mange opplevde at tilbudet om opphold på familiesenteret var ufrivillig og noe de i utgangspunktet ikke ville, var det flere som opplevde å bli tatt overraskende godt imot og at de følte seg både velkommen og sett av de ansatte. At de ansatte lyttet til skildringene deres og møtte de med respons og "varme" ble pekt på som viktig og nødvendig for relasjonen. Noen opplevde også å bli spurt om hva de tenkte de trengte hjelp til og sto i stor kontrast til hva andre informanter fortalte. Opplevelsen av å bli sett og være en aktiv deltaker i situasjonen sin hadde avgjørende betydning for den videre samhandlingen.

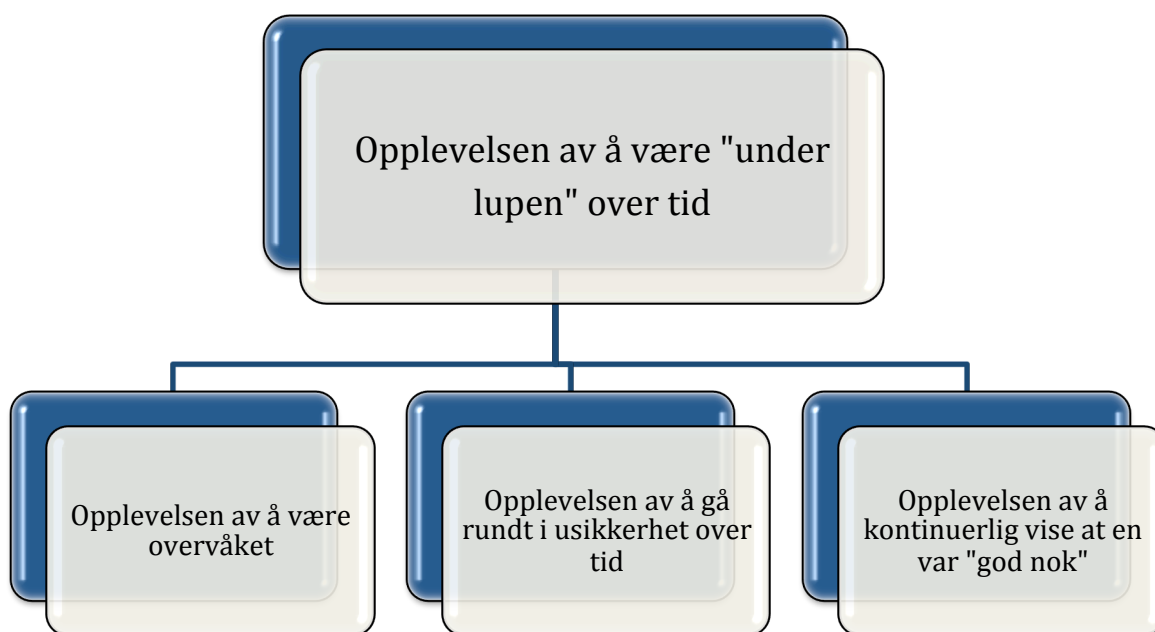
De som var der mer "ufrivillig" beskrev at de strevde mer, prøvde å finne rollen sin og lette etter signal som kunne avdekke om senteret var venn eller fiende. Av de som opplevde å ikke være der frivillig rådet motstand, skepsis og utrygghet. Disse foreldrene formidlet et stort behov for emosjonell støtte og oppmuntring for å bli trygge.

Ved å føle at mye var forhåndsbestemt, og at de ansatte ikke brydde seg om hva de ville, ble den dårlige opplevelsen forsterket. Overraskende mange understrekte at egenskaper ved dem selv var framtrepende for å klare et opphold på familiesenteret, og at det hang sammen med i hvilken grad det opplevdes meningsfullt. Innsikt i egen situasjon og motivasjon til å jobbe ble beskrevet som viktig. En mor uttalte det slik;

Å sende folk på familiesenter...som ikke er motiverte til å være der...det er det dummeste de gjør...det er ikke lurt...det kan jo ikke ende bra.

4.3 Opplevelsen av å være "under lupen" over tid.

I det følgende beskrives neste hoveddimensjon som har fått navnet å være under lupen over tid. Dette viser til selve utredningsfasen som beskrevet innledningsvis (kap 1.1). I utredningsfasen inviterer familiekontakt seg med i ulike situasjoner for å se hvordan familien fungerer, for eksempel være med på et stell eller observere måltidsituasjon. Informantene beskrev ansatte som satt i et hjørne og så på de mens de noterte på en skriveblokk uten å si noe. Dette opplevdes både tøft og vanskelig for mange av informantene. Også noen følte at observasjonen gikk greit og kunne meddele positive opplevelser. I det følgende presenteres opplevelser som var av betydning og forsterket følelsen av å være "under lupen". Det er viktig å understreke at å bo på et barn-og familiesenter innebærer å være under observasjon. I dette kapittelet vil overskriften *å være under lupen over tid* handle om å være på familiesenteret over tid, men at denne utredningsfasen opplevdes ekstra belastende.

Figur 3. Oversikt over andre hovedtema: *Opplevelsen av å være "under lupen" over tid* og undertema.

4.3.1 Opplevelsen av å være overvåket

Å bli filmet skapte et ekstra press på foreldrene. Informantene fortalte at de ikke følte de var seg selv, og at de ble spent i kroppen, passive og unaturlig. Noen følte seg presset til å bli filmet, og beskrev at de var kjempe redde for å gjøre feil når ansatte rettet kameraet mot de. Invaderende og

nedverdiggende var beskrivelser som gikk igjen. En ung mor fortalte om å akkurat være kommet fra fødeavdelingen til familiesenteret og å måtte forholde seg til å bli filmet. Hun fortalte;

Jeg var ikke særlig glad i at de filmet....datteren min...jeg kjente jo henne ikke...om hun begynte å gråte så visste jeg ikke hva jeg skulle gjøre...og da drev de å hadde et kamera trykt oppi oss... jeg ble helt sånn spent ...jeg ble kjempenervøs...jeg var kjemperedd for å gjøre feil.

Det var også gode opplevelser med å bli filmet. Noen informanter mente det var et nyttig verktøy og at de lærte mye av å se filmen i etterkant selv om de også beskrev det som ekkelt og ubehagelig i starten. En mor uttrykte det slik;

Det var forferdelig kunstig de første gangene, men veldig effektiv måte å jobbe på....det å se filmen...det ga mye...for da ser man selv...hva det er man gjør galt eller hva som trengs å ordnes...for da kan man ikke si at jeg husker det ikke sånn liksom....det blir objektivt...du kan se det selv....jeg syntes det var helt ypperlig.

Om informantene hadde positive eller negative opplevelser med å bli filmet handlet stort sett om de var trygge nok til å bli filmet. Der ansatte hadde brukt tid med familien og ventet med å filme til familien var trygg ble utfallet bedre og de opplevde det mindre skremmende. Det var ulikt hvor lang tid informantene beskrev at de trengte for å bli trygg i en sånn situasjon. Noen ble aldri trygg og hadde motforestillinger mot filming gjennom hele oppholdet. Andre familier fortalte derimot om ansatte som tilnærmet seg på en sånn måte at de "glemte" at de ble filmet. En far strevde med å bli filmet og hadde avtale om at de ikke skulle si fra akkurat *når* de filmet. Her beskriver han det øyeblikket han registrerer kameraet i sidesynet og hvordan det ødelegger samspillet og leken de holder på med i sandkassen. Han beskrev det slik;

Jeg har aldri studert så mye sand i hele mitt liv...for jeg la merke til at de var i sidesynet mitt...og da klarer jeg ikke...da mistet jeg hodet.

For noen informanter ble filming til noe som gikk bedre etter hvert, men at det avgjørende var å ta det steg for steg, og sammen finne ut av måter å få det til på. En mor filmet seg selv under legging av barnet sitt, da det var elementet med å ha noen andre i rommet under filmingen som stresset henne.

4.3.2 Opplevelsen av å gå rundt i usikkerhet over tid

Det vanskeligste for mange var å gå rundt å ikke få tilbakemeldinger den første tiden. Informantene forteller at de ikke fikk vite noe om hvordan de "lå an" og om de gjorde ting rett eller om alt var feil. En far uttrykte at han brukte mye energi på å engste seg over hva de ansatte skrev om han.

Jeg gikk mye rundt og lurt på hva de skrev, hva informasjon de lagret på meg. Hva er det de observerer som jeg ikke får vite. Jeg spurte om å få utskrift eller å få se hva de skrev, men det fikk de ikke lov til å levere ut. Det var som om det var hemmelighetsstemplet.

Ansatte skulle kartlegge hvordan foreldrene fungerte som omsorgspersoner, og en mor uttrykte det som veldig belastende og at hun hele tiden gikk med en usikkerhet i kroppen. Hun beskrev tanker som kvernet i hodet slik:

Får jeg beholde barnet mitt,....kommer de og henter han i dag, kommer de ikke og henter han i dag?

En mor fikk tilbakemeldinger parallelt og beskrev at det var nettopp tilbakemeldingene som gjorde henne trygg, og fikk henne til å ville stå på mer. Hun forklart at det betydde så uendelig mye å få positive tilbakemeldinger, og at de ansatte gav tilbakemeldinger på en så god måte at det inspirerte til å jobbe mer. Hun fortalte;

Det var godt å få vite at jeg faktisk gjorde ting bra og sånne ting...for det var jo en periode jeg følte meg veldig usikker.

En annen informant hadde motsatt opplevelse med tilbakemeldinger. Hun fikk ikke noen positive tilbakemeldinger, og følte at selvfølelsen gradvis ble knekt. Noe hun uttrykte slik;

De gjorde veiledningen på feil måte...de pekte bare på alt jeg gjorde feil...ikke noe av det som jeg gjorde bra...og jeg var helt nybakt mor...jeg fikk ikke den hjelpen jeg trengte...det hadde betydd så mye om de hadde sagt noe positivt også.

Opplevelsen med å ikke få vite noe og gå å holde inne redselen og undre seg over om man var på *rett spor* var noe av det vanskeligste informantene fortalte om. De forsto ikke hvorfor de ikke kunne få hjelp med en gang, og syntes det var nedverdiggende og umenneskelig å gå rundt på den måten. Å skulle utlevere og vise alle de skjøre sidene av livet sitt uten å få en omfavnelse av trygghet og forståelse eller en pekepinn på hva de tenkte, var ikke bare belastende psykisk men også kroppslig.

4.3.3 Opplevelsen av å kontinuerlig vise at en var "god nok".

Opplevelsen av å være "under lupen" ble forsterket av at foreldrene følte at de var under et konstant prestasjonspress. Noen informanter beskrev opplevelser av at ansatte pirket på småting og skulle analysere alt. En far fortalte at han nesten ikke kunne åpne munnen før alt ble analysert og at enkelte ansatte var mer opptatt av å analysere alt mulig enn andre. En mor fortalte om å bli observert i en stellesituasjon. Hun ble så stresset over at det sto noen å så på henne at hun gjorde ting hun ikke pleide å gjøre, og glemte å gjøre ting som hun ellers pleide å gjøre. Hun beskrev det slik;

(...) og så når jeg står og vasker og ordner...så...av en eller annen grunn...så ble jeg vel så nervøs da...over at hun sto og ikke sa noe på en måte...at jeg greide å glemme å vaske hendene etter bleieskift...og så sier hun det etterpå...at det ikke var så mye å gripe fatt i...men det med å vaske hendene er jo viktig...åååh...jeg ble så irritert...for at selvfølgelig gjør jeg det...det gjør jeg hver gang...det er bare for at du står der og er slitsom at jeg glemte det.

Informantene formidlet at de følte på et kontinuerlig press og at de var der for å gjøre sin livs viktigste jobb, men at ikke rammene alltid la til rette for det. En mor beskrev at hun følte de forventet så mye av henne, og at det ikke sto i sammenheng med rollen som nybakt mamma. Informanten fortalte at hun ønsket å bli kjent med barnet sitt men at hun ikke fikk det til når noen sto over henne hele tiden. Hun sa videre at det ikke kan være meningen at man som ung førstegangsmor skal bli overvåket flere ganger om dagen i alle mulige situasjoner før man har blitt kjent med barnet sitt. Hun brukte disse ordene:

Jeg var veldig utrygg der og...jeg følte meg ukomfortabel....veldig kvalm og...jeg føler de forventet altfor mye av meg....jeg var nybakt mamma og følte meg ikke bra....jeg var deprimert og....det var ingen som spurte meg hvordan jeg hadde det.

En mor reflekterte over at det var mye fokus på detaljnivå og at disse små tingene tok litt for stor plass, men at det sikkert hang sammen med den stressende situasjonen og presset med å vise at en var god nok. Hun dro fram et eksempel med familiesenterets motstand mot bruk av vippestol til babyer for å illustrere at det kunne oppleves som om det var andre regler inne på senteret enn i verden utenfor:

Det er jo ikke lov...på 70 tallet satt jo alle i vippestol....det er jo livsfarlig...det er jo ingen som gjør lengremen de selger jo de fortsatt...(latter).

Opplevelsen av å bli observert og å ha fremmede personer så tett innpå ble beskrevet som så invaderende og tøft at det resulterte i at noen informanter valgte å trekke seg vekk og isolere seg i leiligheten for å slippe å bli observert. En informant gikk så langt som å snu døgnnet for å slippe å bli observert. Hun fortalte at hun lekte og sang med barnet sitt om natten for det var den eneste tiden hun var trygg og fikk være alene med barnet sitt, uten at noen sto over henne eller hadde et kamera i ansiktet hennes. Hun uttrykte det slik;

Jeg var ikke glad i å bli overvåket hele tiden...jeg visste ikke hva jeg skulle gjøre...når Mina sov, da kom de ikke...så jeg ville alltid at hun skulle sove.

En annen mor har en tilsvarende historie. Hun beskrev at hun trakk seg tilbake på leiligheten da det ble for intenst med så mange *øyne* på deg. Hun sa at hun savnet at de ansatte kom mer inn til henne på leiligheten og satt i sofaen med henne, i stedet for å at de sto over henne.

4.4 Opplevelsen av å være i spenningsfeltet mellom krenkelse og bekreftelse.

Å være på barn-og familiesenteret ble beskrevet som anstrengende, og for noen var det på grensen av hva de tålte. Fellesnevneren for disse opplevelsene var at det opplevdes som å være i et spenningsfelt. Denne opplevelsen blir beskrevet som både kroppslig og som en følelse av å kjenne

seg liten i møte med et maktapparat. Samtidig trakk mange fram betydningen av personalets evne til å bry seg på virkelig og at det ble gitt rom for den tid det tar å venne seg til oppholdet, som viktige aspekt for at spenningsfeltet opplevdes mindre belastende .

Figur 4. Oversikt over det tredje hovedtemaet: *Opplevelsen av å være i spenningsfeltet mellom krenkelse og bekreftelse.*

4.4.1 Den kroppslige opplevelsen

Noen informanter beskrev opplevelsen av å være i dette spenningsfeltet som så belastende at det påvirket dem kroppslig. For mange av informantene var det belastende å være på barn og familiesenteret, selv om noen hadde søkt seg dit frivillig opplevdes oppholdet krevende.

Oppholdet ble beskrevet av flere informanter som invadering av en personlig og følsom sone, og at de under oppholdet nesten kjente seg gjennomsiktige uten anledning til å skjerme seg mot granskende blikk. Noen ble sårbare og viste sin redsel i form av gråt mens andre uttrykte sin redsel gjennom sinne og motstand. En mor uttrykte en tanke om at de ansatte fikk feil inntrykk av henne som mamma under oppholdet, på grunn av at den stressende og kunstige tilværelsen gjorde henne til noe annet. Hun beskrev det slik;

(...) man er jo hakket mer irritert og ikke så avslappet som vanlig da...man er kanskje en litt dårligere versjon av den man pleier å være vil jeg tro.

Andre fortalte om å stenge følelsene ute og å bare prøve å komme seg gjennom det. Noen gikk inn i en boble av likegyldighet. En mor fortalte at det var lettere å være i dette spenningsfeltet om man klarte å koble ut, det ble for vanskelig å ta alt innover seg. To av intervjuene var av par, og de var tydelige på at de ikke hadde klart å være der uten å ha hverandre. Å ha noen å klamre seg til når man er på det svakeste og å få støtte hos partneren sin ga styrke til å håndtere utfordringene de møtte ved å være på senteret. En far uttrykte det slik;

Hadde det ikke vært for henne (snakker om sin samboer) hadde jeg aldri klart å komme meg gjennom det ...om man er der alene...da sitter man med alle tankene og følelsene helt alene....å sitte der alene og måtte beholde dette inni seg...denne frustrasjonen, redselen og irritasjonen...det tror jeg ikke kan være sunt for noen i det hele tatt.

Informantene fortalte om kroppslige plager som var en direkte konsekvens av å være i dette spenningsfeltet. En mor fortalte at hun mistet menstruasjonen på grunn av det presset hun opplevde. En informant som gikk på medisiner opplevde å få sterkere smerter og plager, da medisinen ikke virket som den skulle på grunn av den belastende situasjonen hun var i. Andre trakk frem at de sov dårlig, gråt mye og hadde angst. Ingen fikk hjelp for disse plagene, og de informantene som hadde slike plager var også redd for at det skulle komme fram. De ønsket å framstå som sterke og var redd for å vise svakheter da de tenkte at det ville få konsekvenser for de. En mor beskrev det slik;

(...)...jeg var på kanten til å bli deprimert....” på spørsmål om hun fikk snakket om det og om hun fikk hjelp til den biten svarer hun; ”nei.....men det tror jeg ikke jeg hadde tatt imot heller...for visst man plutselig skal innrømme at man nesten får nervesammenbrudd av å være der..og rett og slett blir deprimert...så har de jo bare større grunn til å ta henne.

Flere informanter trakk fram opplevelsen med å se at andre mistet barnet sitt som skremmende. Informantene fortalte om at de ble vitne til at barneverntjenesten og politi kom til familiesenteret, og hentet barna til familiene når det skulle skje omsorgsovertakelse. Å være vitne til at andre familier mistet barnet sitt framkalte følelser av angst og redsel, og de strevde med å forstå og se

sammenhenger. Denne opplevelsen satte spor i informantene, og mange måtte ta pause under intervjuet på grunn av overveldende følelser. Når det ikke ble oppfattet som forståelig ble informantene utrygge og opplevde å være i en sone mellom kontroll og trygghet der pendelen svingte mot ytterpunktet av hva som var mulig å tåle. En av informantene beskrev med følgende ord:

Det ble nesten som å sitte på gjerdet og vente på at det blir din tur.

To informanter opplevde at en noen mistet barnet sitt og fikk det igjen etterpå. Informantene reagerte på dette og syntes det var rart og unødvendig at det ikke ble gjort mer nøye i utgangspunktet. En mor begynte å tvile på egen sjanse til å klare seg og beskrev det slik:

Det var ei jente som ble fratatt barnet sitt....det rokka jo hele huset...hele huset var jo helt sånn....en ukes tid liksom...og så fikk hun igjen barnet sitt to uker etterpå...enda det hadde vært et hastevedtak...og da begynte jo vi å tvile veldig...særlig jeg da.....da syntes jeg at ...da hadde jeg jo ikke hadde en sjanse i havet.

Disse kroppslige uttrykkene er beskrivelser på kroppens reaksjoner på den intense konteksten informantene levde i.

4.4.2 Opplevelsen av å bli "overkjørt"

Å være i dette spenningsforholdet gjorde at mange av informantene kjente på en følelse av utilstrekkelighet og maktesløshet, der ansattes handlinger eller adferd forsterket denne følelsen og medførte at de følte seg overkjørt. Under oppholdet er det flere møter med familiesenteret, gjerne representert med leder og familiekontakt fra familiesenteret i tillegg til representanter fra barnevernet. Flere pekte på følelsen av å kjenne seg liten og savnet å ha noen med seg på disse møtene, en advokat eller en annen slags tillitsperson som kunne ivareta dem. Denne følelsen av å være underlegen ble satt ord på av flere, og gjorde til at det opplevdes vanskelig å være seg selv i frykt for å mene noe som ikke var akseptabelt. Denne samhandlingsformen beskrev flere av informantene som vanskelig der opplevelsen at mye var bestemt på forhånd rådet.

Flere informanter pekte på følelsen av å bli behandlet nedverdiggende eller som en mindreårig person. Episoder der informantene følte seg overkjørt og å måtte spørre om lov til ting som er selvsagte for voksne personer, ble beskrevet som vanskelig og uforståelig. En mor undret seg over om det var andre regler for de som bodde på senteret enn andre mennesker, som om de var mindre

verdt og betydde mindre. En ung mor beskrev at de ansatte fortalte henne hele tiden hva hun skulle gjøre, at hun ikke fikk anledning til å vise hva hun kunne og at de snakket til henne som om hun ikke skjønnte noen ting. Dette var med på å knekke henne, og gjorde at hun gradvis ble mer og mer usikker i rollen som mamma.

Et annet interessant funn som beskriver opplevelsen av å være i dette spenningsforholdet var at flere informanter opplevde at familiesenteret definerte virkeligheten og hva som var sant. Om foreldre var uenige eller hadde en annen oppfatning av hendelser opplevdes det som ikke noe "verdt". Et eksempel på dette er at flere var uenige i det som sto i utskrivningsrapporten familiesenteret skriver etter oppholdet. En informant fortalte at hun og familiekontakten fikk et dårlig forhold på slutten av oppholdet, noe hun syntes sluttrapporten bar preg av. Moren opplevde det som om familiesenteret ønsket å straffe henne for at hun valgte å avslutte oppholdet. En informant undret seg over hvorfor det var så vanskelig å rette opp ting som hun var uenig i, enda det bare var en bagatell som de ansatte hadde misforstått og vridd til noe annet enn hva det var. Andre fortalte om utsagn som de opplevde var fabrikkerte av de ansatte og som de ikke fikk gjennomslag for å få endret. Når det var skrevet så var det på en måte "en sannhet", det hjalp ikke å nekte på det og informantene beskrev det som en følelse av maktesløshet at andre definerte virkeligheten. Flere informanter pekte på at det ikke ble godt mottatt om en hadde andre meninger. Det kunne lett oppfattes som motstand og uimottakelig for veiledning, noe som kunne bli vridd til at man ikke var samarbeidsvillig. En mor uttrykte det slik;

Hvis man var uenig og sånne ting...så føler man at man ikke kan si det....alt blir brukt mot deg...for eksempel kan de si at du var lite samarbeidsvillig.

En mor fortalte at oppholdet kjentes som et spill. At du måtte lære deg spillereglene for å klare deg. Det opplevdes vanskelig å forholde seg til hvordan man skulle være, og at hun måtte holde tilbake følelser. Det ble trukket frem at det var en fordel å *spille spillet*, å følge de ansattes normer for hva som ble vurdert som god nok. Det ble viktig å ikke mene noe annet enn det som var "riktig", og på den måten passe seg for hva man sa og gjorde. Noen fortalte at ansatte satt på kontoret og skrev med døren på gløtt, akkurat som om de satt og lyttet til om det skjedde noe de kunne skrive ned. En mor sa;

Det følte som et slags spill...det følte som om de hadde fått beskjed om å finne alt som var galt...å gjøre alt for å ta henne...det kan høres litt paranoid ut...men det var sånn det følte.

En mor fortalte om tester som ble tatt under oppholdet. Den dagen en viktig test skulle tas var ikke barnet hennes i form og hun spurte om de kunne ta testen neste dag heller. Dette ble hun ikke hørt på og hun opplevde det som om det ble enda viktigere å ta den testen når hun ikke ville det, som om de *ville* at hun skulle skåre dårlig på testen. Hun beskrev det som å snakke til en vegg og at hun ikke klarte å komme i dialog. Resultatet ble dårlig, og hun fikk heller ikke ta testen på nytt da hun spurte om det. Informanten fortalte at dette resultatet ble brukt som hovedargument for omsorgsovertakelsen, og at det ble beskrevet at barnet sto i fare for skjevutvikling etter den testen som de skåret dårlig på. Hun oppsummerte det slik:

De testene.....det er ganske utspekulert å gjøre på nybakte mødre som gjerne er i ammetåke og sånne ting...det er rett og slett ondskapsfullt å behandle nybakte mødre sånn som de gjør.

Andre hadde bedre erfaring med innflytelse og opplevde dialog med de ansatte gjennom hele oppholdet ved at de både ble tatt på alvor med tanke på deres opplevelse av hendelser og at de var fleksible med måten de jobbet på.

Informantene beskrev erfaringer med at personalet laget seg et bilde av hvem de var gjennom å lese papirene som fulgte med familien. Tidligere kontakt med barnevernet er nedskrevet i rapporter og arkiv, og følger familiene. En mor beskrev det som utfordrende og opplevde at familiesenteret gjorde seg mer kjent med papirene enn å finne ut av hvem *hun* var. Hun skulle ønske familiesentrene måtte begynne på *scratch* uten å få en slags forforståelse av henne. Hun trakk fram et utsagn fra en ansatt som satte dype spor;

En ansatt...hun rakk ned på meg liksom....siden jeg hadde hatt så dårlig oppvekst selv så kom jeg aldri til å bli noen god mor....hun var slem...hun gjorde hele oppholdet mitt ubehagelig...jeg var mest inne på leiligheten når hun var på jobb.

Dette sitatet illustrerer hvordan moren ble definert ut ifra sin bakgrunn med vonde erfaringer. Dette tilfellet ble lagt merke til av andre tilsatte og ordnet opp i. Likevel har disse ordene festet seg.

4.4.3 Opplevelsen av relasjonens mange ansikt

Under oppholdet var informantene opptatt av både relasjonen og samhandlingen til ansatte og andre familier som bodde der. Samhandlingen med andre familier opplevdes både betryggende og ødeleggende for familiene når de var i denne pressede livssituasjonen. Noen av informantene

beskrev samholdet med andre familier som en "buffer", og en opplevelse av fellesskap. En informant refererte til *kullingene sine* når hun snakker om de andre familiene og fortalte at det var godt å ha noen å snakke med som var "i samme båt" og som forsto hvordan det var. En annen brukte ordet *innsatte* når hun snakket om de andre familiene, som var et mer negativt ladet ord og gjenspeilet hennes opplevelse med de andre familiene som mer utfordrende. Hun beskrev det slik;

De hadde virkelig gjort sin research...de visste om folk som hadde vært på senteret før....og som det ikke hadde gått så bra med...så de hadde kun negativt å komme med...både om ansatte, plassen, rutinene..alt....og dette satt hun og fortalte meg...hvem du skulle passe deg for og...jeg kjente at jeg ble veldig sånn...oi...nå kommer *hun* på jobb...det dro meg veldig ned.

Denne informanten opplevde at de andre familiene kranglet på alt og gjorde alt for å skape *guffen stemning*. Hun beskrev det som ødeleggende for henne, og at hun egentlig var motivert men ble engstelig og kjente seg påvirket i negativ forstand av de andre familiene.

Samhandlingen med de ansatte ble sett på som en slags strategi, og noe flere informanter nevnte at en måtte være bevisst på;

Uten en god samhandling med de ansatte...så har du ikke....da har du ikke en god prosess i det hele tatt.

En mor pekte på relasjonen til de ansatte, spesielt familiekontakten som veldig viktig og kunne være avgjørende for om du reiste ut med barnet dit eller ikke. Om man ikke fikk en god relasjon samhandler man dårlig og resultatet blir dårlig. Hun sa at ansatte også bare var mennesker som kunne bli såret eller ta ting personlig. Hun trakk fram hvor lett det var å føle motstand om man ikke var trygg, og at om denne motstanden kom til uttrykk i feil form så kunne det få konsekvenser

Det kunne det fort blitten liten kamp der...at ting på en måte hadde blitt litt mer personlig som gjør at utfallet hadde blitt noe annet....for noen ganger KAN det bli sånn...selv om de som da jobber med dette skal være profesjonelle ...hvis det plutselig blir et litt mer

personangrep så kan det jo gå negativt alle veier.....for hvis man ikke er trygg så setter man seg jo gjerne på bakbeina.

Samhandlingen med senteret ble sett på som en samhandlingskompetanse en bør ha for å bli godtatt og klare å bli en sånn familie som senteret ønsker. En mor reflekterte over hvorfor en annen mor ble fratatt barnet sitt, noe hun ikke hadde forstått grunnen til;

Hun var ikke noe flink til å samarbeide med de ansatte...ikke sant...og det skal man jo...så det var vel mest det det gikk på.....men barnevernet der hun kom fra mente visst det ikke var så galt....for hun fikk barnet tilbake.

Å ha en følelse av at de ansatte "ville de vel" var noe informantene trakk fram som viktig. En mor tenkte tilbake på oppholdet som en fin tid der hun lærte mye følte seg ivaretatt og respektert. Hun opplevde å få alenetid når hun trengte det, uten at de ansatte var på henne hele tiden. Hun beskrev de ansatte som åpne og fleksible, og at det var rom for forståelse for hennes dagsform og en opplevelse av å være med å bestemme. Hun beskrev situasjoner der det var avtalt noe på ukeplanen men at hun fikk utsette ting om hun ba om det, uten at det ble noen store diskusjoner ut av det. Hun beskrev det slik;

Relasjonen til de ansatte var veldig viktig...fordi det her er liksom privat...ikke sant...det er en veldig følsom sone og når man ikke er trygg på folk som er rundt...så føler jeg meg ikke trygg og da blir jo hun heller ikke trygg...de ansatte var veldig betryggende og forståelsesfulle og det var DET som gjorde meg så trygg på dem.

Engasjement hos de ansatte som å bli pushet var eksempel på noe som gjorde at de fikk følelsen av at de ansatte ønsket å hjelpe og ikke bare gjorde jobben sin. Det ble snakket varmt om ansatte som var oppmuntrende og forståelsesfulle og som klarte å sette seg inn i den situasjonen de var i.

Jeg var så drittlei og ville bare trekke meg og reise hjem ..da sparket hun meg bak....at nå er det nok...hun "pusha" meg liksom....hun kunne bli litt sånn hissig når jeg trengte dethun fulgte MEG....det syntes jeg var veldig godt....jeg trengte det når jeg var der.

Familiekontakten ble beskrevet som en nøkkelperson for foreldrene i møte med familiesenteret, og opplevdes som klippe og en *rød tråd* i oppholdet for mange. Relasjonen til familiekontakten ble omtalt som fundamental og nesten avgjørende for utfallet av oppholdet. En mor beskrev forholdet til familiekontakten som familiært og fortalte at hun utviklet et nært forhold til sin familiekontakt og at hun enda kan ringe til henne for å snakke om ting. Det var derimot mange som savnet at familiekontaktene var mer tilgjengelige og tilstede. Tilgjengeligheten til familiekontakten var et gjennomgående tema hos informantene, og noe de undret seg over. De så på familiekontakten som en trygg base, og det ble forstyrrende å måtte forholde seg til så mange ulike ansatte og vikarer. Det opplevdes litt meningsløst å være på senteret når de ikke så noe til familiekontakten, og mange savnet mer oppfølging og å kunne knytte et tettere band til en fast person. Mange informanter beskrev at familiekontakten satt mye på kontoret og skrev, og ikke hadde så mye tid til familiene. En mor beskrev det slik;

Det savnet jeg veldig..at hun var mer tilstede.....for hun...det var jo hun som tok bestemmelsene.

En annen mor sa;

Vi satt og snakket mye om det...at de er jo aldri der....de kommer og viser seg litt og så sitter de på kontoret og skriver som regel.

En overbevisning om at mer tid med familiekontakten hadde tilført oppholdet mer trygghet og kontinuitet, ble sterkt formidlet av informantene. Tross majoriteten av informantene nevnte tilgjengeligheten til familiekontakt som et problem, var det også noen som pekte på tilgjengeligheten til familiekontakt og tiden de brukte sammen som nettopp det som hadde betydd mest for de under oppholdet.

Relasjonen til vikarer og nattevakter ble spesielt trukket frem som hjelpsomt og ble referert til som en *livbøyle* i hverdagen der informantene strevde med relasjonen til familiekontakt eller opplevde at

familiekontakt var opptatt og ikke hadde tid. De ble omtalt som betydningsfulle fordi de evnet å roe ned ting som opplevdes store, og ga styrke til å bli bedre rustet til å håndtere utfordringene. I møte med vikarene og nattevaktene opplevde familiene seg friere, og beskrev det som at det var rom for å senke skuldrene litt og snakke om vanlige ting uten at alt skulle analyseres. En mor uttrykte;

De var så imøtekommende...de var enkle å ha med å gjøre...jeg hadde en bedre relasjon til nattevaktene enn til de andre ansatte...de var litt mer engasjerte...ikke bare det at de skal hjelpe deg med sånn og sånn...men litt mer engasjert i livet ditt på en måte.... De prøver faktisk å bli kjent med deg da.

En mor pekte på at det sto i kontrast til det hun opplevde med de faste ansatte, som hun beskrev som mindre engasjerte og mer rigide. Noen ansatte ble beskrevet som *dragedamer*. Opplevelsen av utilstrekkelighet ble forsterket i møte med disse *dragedamene*. En mor beskrev det slik;

Du hadde en gjeng sånne dragedamer vet du....som har bestemt seg for at sånn...vi gjør det SÅNN...og da skal du være sterk altså for å få endret noe på det...de som turte å være litt uenig med de som jobbet der...dem var gjerne vikarer, de var best... de turte å si det som det var og hadde ikke sånn lojalitet til senteret liksom...de følte de jobbet for oss på en måte....jeg tror det er lurt at det kommer noen utenfra av og til...så ting ikke blir så fastskrudd.

Denne informanten pekte på mekanismer innad på familiesenteret som bidro til usikkerhet og gjerne fastlåste måter å forstå ting på. Hun beskrev faste ansatte som mer lojal til de institusjonelle rammene, at de var mindre forståelsesfulle og brukte mindre skjønn. Hun opplevde at vikarene jobbet mer *for* familiene, at de var på deres side og ville dem vel. Motsatt beskrev en far familiesenterets bruk av vikarer som belastende. Han opplevde det demotiverende og slitsomt med så mange vikarer som kom og gikk; Han uttrykte det

Jeg var skikkelig lei...da ville jeg ikke være der lengre.....det ble ikke noe stabilitet i det...det ble ikke noe ...hvordan kunne hun som hadde vært der bare den dagen hjelpe meg med noe som helst...de hadde ingen forutsetninger til å sette seg inn i hva jeg slet med.

Dette handlet om at vikarene ikke kjente så godt til familien og hva de skulle ha veiledning på.

4.4.5 Betydningen av tid

En overbevisning om at tid var grunnleggende for å nyttiggjøre seg av oppholdet, og slik mestre å være i dette spenningsfeltet ble formidlet av flere. I begrepet *tid* la de flere betydninger. Noen snakket om tid til å bli trygg og beskrev det som vanskelig at de ikke hadde fått tid til å bli kjent med familiekontakt før de måtte *kle seg naken* og vise sårbare sider. Andre savnet å få litt tid alene uten at noen sto over de til enhver tid. En mor beskrev at hun ble nedkjørt psykisk av å aldri få et pusterom og at ansatte dro hjem og fikk kvile, mens hun da møtte uthvilte andre ansatte som skulle gjøre sine observasjoner. Andre beskrev tidsaspektet mot lengden på oppholdet, og mente det var enten for kort eller for langt. Disse erfaringene hang sammen med hvordan det ble jobbet med de, om familiekontaktene jobbet tett opp mot de eller om familiekontaktoppgaver ble delegert til vikarer eller andre ansatte. Kvalitet på tiden de var der ble også nevnt. Opplevelse av oppbevaring var erfaringer noen hadde gjort seg, og som ble opplevd som nedverdiggende og meningsløst. Når dagen ikke inneholdt aktiviteter eller jobbing mot et mål som ga mening, ble det vanskelig å være på senteret og det bygde seg opp en motstand og sinne over å ikke få reise hjem. En mor uttrykte såre følelser da hun beskrev det slik:

Det ble bare til at jeg gikk og bare surret rundt og gjorde ingenting...det var irriterende å være der å gjøre ingenting....og så ble oppholdet forlenget....da ble jeg oppgitt.

Informantene pekte på tid som betydningsfullt og avgjørende for hvordan utfallet ble. Lengden på oppholdet ble opplevd for kort for mange, med tanke på alt de skulle utrette. Informantene mente at tilretteleggingen for å gjøre det som ble forventet ikke alltid sto i stil med den tiden de hadde til rådighet og den tiden det tok å bli trygg. En mor formidlet at hun brukte mye tid og energi på å falle på plass, og beskrev at hun *akkurat* klarte å åpne seg og ta imot hjelp før "tiden var ute". Hun sa:

Jeg skulle ønske at jeg tidligere forsto at...eller at jeg tidligere fikk vekk alle disse motforestillingene...all redselen min og sånn...men det er jo helt rart å ønske seg ...for da er

man jo ikke seg selv....heldigvis var det fire mnd og det var liksom akkurat nok til at du blir varm i trøya...for da tar man høyde for sånne som meg som er litt stive og kalde og bruker tid på å bli trygg.

Hun setter ord på at hun skulle ønske at hun hadde klart å bli trygg tidligere og slik fått mer ut av oppholdet. I etterkant ser hun at oppholdet den første tiden handlet mest om å bli trygg og finne ut av ting. Det var ulikt for informantene hvordan de erfarte situasjonen, men det hang som regel sammen med hvordan de ble møtt av de ansatte og om de ble sett.

4.5 Beskrivelse av den essensielle strukturen ved fenomenet

Det var stor variasjon i informantenes erfaringer med barn- og familiesenter, og alle informantene beskrev et bredt spekter av ulike opplevelser som favnet både positivt og negativt. Foreldrenes levde erfaringer med opphold på barn- og familiesenter var preget av spenning og ambivalente følelser knyttet til hvordan de ble møtt på sine emosjoner. Livsbelastninger og den emosjonelle tilstanden de var i ble i varierende grad tatt hensyn til, og kunne oppleves som en barriere mot hjelp og samhandling. Tidligere erfaringer og andre aspekt ved veien inn på familiesenteret hadde stor betydning for om foreldrene følte seg anerkjent eller opplevde innflyttingen som krenkende. Intensiteten og det presset blant annet observasjonen utgjorde, ble for mange en brå og vanskelig overgang som manifesterte seg i både kroppslige plager og psykisk belastning. Disse opplevelsene sto i kontrast til foreldre som snakket varmt om hvordan de ble ivaretatt sammenflettet med erfaringer fra imøtekommende og engasjerte ansatte. Å navigere seg gjennom oppholdet, og tilegne seg de egenskapene som det krevdes ble vanskelig for noen, mens andre fant rollen sin lettere. Samhandlingen mellom foreldrene og ansatte, og da i særlig grad familiekontakten, var forankret i anerkjennelsen foreldrene opplevde i møte med senteret. Totalopplevelsen av oppholdet varierte og var farget av utfallet på oppholdet og nytteverdien. Opplevelse av anerkjennelse utkrystalliserte seg derimot som avgjørende i alle dimensjonene, og ble er rød tråd i materialet. Analysen av datamaterialet mitt ledet fram til den essensielle struktur av fenomenet og fikk navnet; *Anerkjennelse som nøkkel til samhandling.*

5. Diskusjon

Hensikten med denne studien er å løfte fram foreldrenes levde erfaringer under opphold på barn-og familiesenter. Diskusjonen er delt i to deler, resultatdiskusjon og metodediskusjon som en naturlig oppsummering av studiet og forskningsprosessen.

5.1 Resultatdiskusjon

Ved å knytte foreldrenes erfaringer til en fenomenologisk forståelse drøftes essensen av foreldrenes opplevelse i et valgt teoretisk perspektiv og i lys av tidligere forskning. En dialog mellom fenomenet, tidligere forskning og teori vil belyse kompleksiteten i fenomenet og foreldrenes opplevelser blir løftet fram. Drøftingen følger samme kronologiske oppsett som resultatdelen, men fraviker litt da siste dimensjon blir delt i to. Basert på det empiriske materialet belyses faktorer som er av betydning for hvordan foreldre opplevde å være på et familiesenter.

5.1.1 Anerkjennelsens betydning i møtet med barn-og familiesenteret

Å flytte inn på et familiesenter for å få omsorgskompetansen vurdert er en alvorlig hendelse som kan sette viktige dimensjoner i livsverdenen på prøve. Prøvelsene utfordret foreldrene på det mest grunnleggende. Studien min viser at manglende og/eller varierende tilgang på informasjon om barn-og familiesenteret gjorde "veien inn" vanskelig og turbulent. I tråd med funn fra Christiansen og Moldestads (2008, s. 121) studie, viste empirien at mangelfull informasjon var med på å øke stress og motstand til oppholdet. En undersøkelse gjort på effekten av informasjon viste at engstelige mødre, som ble godt informert under barns opphold på sykehus, hadde et betydelig redusert stressnivå sammenlignet med dem som ikke fikk det (Skipper, Leonard & Rhymes, 1968). Dette støtter at informasjon er viktig i samarbeidet med foreldre. Takaota et al. (2016, s. 262) fant dessuten at nyttig informasjon ble verdsatt selv om foreldre utrykte motvilje mot hjelp, mens Midjo (2010, s. 220) understrekte at informasjon kan ha en ufarliggjørende effekt på foreldrene. På den måten at det blir forutsigbart og betryggende å vite hva hjelpen inneholder.

Det er barnevernsarbeideren sin oppgave å sikre at foreldrene får riktig og tilstrekkelig informasjon for å kunne ta beslutningen om å takke ja til opphold på barn-og familiesenter (Forvaltningsloven, 1967, § 11). Mangelfull eller begrenset informasjon kan ofte sees i sammenheng med barnevernets ønske om å hjelpe, ved å fremstille hjelpetiltaket på en sånn måte at familien tar imot tilbudet. Det er med barnet i fokus at familiene blir tilbudt opphold og en utredning av omsorgsevne er sjelden noe foreldrene selv ønsker (Sjøvold & Furuholmen, 2015, s. 214). At barnevernet tidvis selekterer

informasjonen eller gir det de mener er "god nok" informasjon blir gjerne gjort for å inkludere familien i hjelpetiltaket og sikre at barnet blir ivaretatt (ibid, s. 156). Både informasjon i forkant av opphold på et familiesenter og samtykke til oppholdet henger sammen og kan sees i lys av Honneths (2008) anerkjennelsesteori og den *rettslige* anerkjennelsesformen. Når informasjonen om tiltaket reduseres eller er mangelfullt kan den rettslige intensjonen i henhold til lovverket, om å sikre selvbestemmelse og hindre overtramp, bli truet. Selv om en slik seleksjon av informasjon er ment som en god handling med barnet i fokus, blir foreldrene fratatt rettslig anerkjennelse som moralske og tilregnelige individ. Følelsen av å bli krenket som menneske blir forsterket. Mine funn viste at mangel på informasjon forsterket foreldrenes følelse av å miste kontroll, og reaksjonene kan forstås som en kamp om å gjenvinne sin forståelse av verden.

Kroppslige reaksjoner som irritasjon og sinne kan knyttes til krenkede følelser av å ikke bli samhandlet med som et verdig menneske. Honneth (2007, s. 72) peker på disse følelsene som et resultat av en respektløs behandling og en del av mekanismer som trer i kraft når en person nektes anerkjennelse. Foreldrenes opplevelser og reaksjoner med manglende informasjon kan knyttes til forstyrrelser i deres grunnleggende følelse med å være i verden (Carel, 2013, s. 184). Å bli kastet ut i den usikkerhet et opphold på barn- og familiesenter opplevdes, gjorde at fokuset dreide fra den vante verden til å bli rettet innover i kroppen og angstfulle symptom (ibid). Carel (2013, s. 188) benevner dette som *kroppslig tvil*, der livsverdenen blir utsatt for et tap av normale rutiner.

Intervjuene avdekket dessuten at manglende informasjon senket motivasjonsnivået og var til hinder for å se mening med oppholdet. Opphold på et barn- og familiesenter kan nå pålegges foreldre om omstendighetene tilsier det (Barnevernloven, 1992, § 4-4, 3 ledd) noe som er et stort inngrep i familielivet. En slik erfaring kan oppleves som krenkende og som et angrep på individets rettigheter. Resultat viste at flere opplevde oppholdet som tvang og måtte forholde seg til få rettigheter og mange plikter å utføre under personalets vurderende blikk. Foreldre som opplevde hjelpetiltaket som pålagt beskrev krenkende erfaringer og en følelse av å være mindre verdt. En tvangssituasjon er dessuten ikke det beste utgangspunktet for samarbeid (Sjøvold & Furuholmen, 2015, s. 156). Når foreldre i min studie følte seg presset inn på barn- og familiesenteret kan det sees i sammenheng med at ulike pressmiddel hadde blitt brukt som overtalesestetnikk. Resultat avdekket ord som "truet" og "trussel" når foreldrene fortalte om hvordan de tok imot oppholdet, noe som er alvorlig og fraviker godt sosialt arbeid.

Større grad av medbestemmelse og brukermedvirkning gir følelse av rettslig anerkjennelse. Når frivilligheten reduseres blir den rettslige anerkjennelsen truet. Høilund og Juul (2005, s. 51) understreker at krenkelsen skjer når hjelperen påtvinger hjelpen de mener er riktig. En slik tilnærming mot foreldrene kan også bli sett i lys av Skjervheims (1996) tanker om tingliggjøring av mennesker. Han bruker begrepet å overtale og knytter det til et subjekt- objekt forhold der det er ubalanse i maktforholdet (ibid, s. 224). Objektiviseringen kan relateres til de Shazers (1997) beskrivelse av "den anklagede" og "den besøkende", der følelsen av ikke å bli hørt, og å bli overtalt til noe foreldrene egentlig ikke vil, kan føre til motsatt effekt. Overtalelse gjennom et ujevnt maktforhold, gjør barnevernet til herre over foreldrene.

Denne studien viste at innflyttingen på sentret opplevdes krenkende for mange, og opplevelsen av å ikke bli anerkjent ga følelser som skam og sinne. Usikkerhet og nervøsitet dominerte i innflyttingsmøtet og kunne framtre som så sterke at det tok hele fokuset. Følelsene er et filter som vi erfarer verden gjennom og som tidvis kan kreve mye av oss (Columbetti, 2014). Emosjoner blir godt beskrevet av Parkinson (1995, s. 9) som en bevegelse fra den normale fungeringen og er noe som tar oss ut av oss selv for en stund, mens Lazarus (1991, s. 6) peker på at en sterk emosjonell reaksjon berører hver fiber i kroppen, oppmerksomheten og tankene. Den sterke reaksjonen forteller oss at noe som er verdifullt for oss står i fare for å bli skadet og kan sees i sammenheng med foreldrenes opplevelser med innflyttingen og redselen for å miste barnet sitt.

Funn viste at foreldrene uttrykte kroppslige symptom i form av vondt i magen, kvalme eller at følelsene ble innkapslet i en slags likegyldighet. Ut i fra et kroppsfenomenologisk perspektiv kan man se foreldrenes væremåte som et direkte uttrykk for deres bevissthet, intensjoner og følelser. Den *levde kroppen* er et sentralt begrep der *levd* gjenspeiles i at livet leves i og uttrykkes gjennom kroppen (Merleau-Ponty, 2014, s. 147). Kroppen blir forstått av Merleau-Ponty som deltakende i verden og ikke en passiv gjenstand. Foreldrenes følelser og reaksjoner er i kroppen som igjen er en del av verden, de speiler verden. I likhet med Merleau-Ponty hevder Leder (1990, s. 4) at utmattelse eller annen kroppslig endring fører til at den fungerende kroppen framstår som *fraværende* og brått krever oppmerksomhet. Vanligvis fungerer kroppen uten av vi er den bevisst, mens i belastende livssituasjoner gjør kroppen motstand og krever oppmerksomhet gjennom kroppslige reaksjoner.

I lys av Honneth (2008) kan noen av foreldrenes erfaringer med innflyttingsmøtet bli sett på som anerkjennelseskamper. En del foreldre i denne studien ga uttrykk for at de i møtet med familiesentret prøvde å finne ut om senteret framsto som venn eller fiende, og var opptatt av å se etter signal som

ga de den tilliten de trengte. Thrana og Fauske (2014) argumenterer for at følelsen av å ikke bli verdsatt og utrygge relasjoner henger sammen. Utrygghet i relasjonen er knyttet til følelser som redsel, fortvilelse og sinne. De peker også på at opplevelser av å ikke bli anerkjent involverer følelser som skyldfølelse, skam, og opplevelsen av avvisning og usynlighet (ibid). Høilund og Juul (2005, s. 28) beskrev disse reaksjonene som typiske symptom på respektløs behandling. Dette er klart i tråd med de mange følelsene foreldre i min studien uttrykte.

Tidligere erfaringer og sterke følelser ble av noen foreldre opplevd som en barriere mot å imøtekomme hjelpen som ble formidlet i møtet. Deres *levde erfaringer og livsverden* ble et slags meningsmønster som dannet bakteppet for handlingen som utspiltes. I følge Merleau-Ponty skapes de levde erfaringene i samhandling med andre og kroppen uttrykker følelsene (Engelsrud, 2006, s.33). Kroppen husker og bærer med seg tidligere erfaringer, og med uttrykket at kroppen er *levd* mener Merleau-Ponty at opplevelsene setter seg i kroppen (Merleau-Ponty, 2014, s. 85). Kroppen vet med andre ord mer enn hva foreldrene er bevisste på og bærer med seg deres tidligere erfaringer som en taus kroppslig kunnskap. Foreldrenes tidligere erfaringer sitter i kroppen og "ble opplevd på nytt" slik en mor uttrykte det. Det er viktig å møte foreldrene der de er, og i møte med pressede foreldre er det avgjørende å anerkjenne foreldrenes livsverden og deres kroppslige, kommunikative måte å reagere på.

Thrana og Fauske (2014) støtter seg til Honneths anerkjennelsesteori og peker på nødvendigheten av å yte foreldrene verdighet og respekt. Honneths (2008) kjærlighetsbegrep er en anerkjennelsesform som kan knyttes til studiens funn, da den viste at foreldrenes behov for omsorg, nærhet og vennlighet i sårbare situasjoner var fundamentale. For å forstå anerkjennelse må man vite hva krenkelse innebærer (Honneth, 2003, 2008). Krenkelser skader personligheten og opplevelsen av å bli behandlet moralsk uriktig etterfølges av et psykisk sjokk siden skuffelsen oppleves i kraft av sin forventning (2003, s.85). Et slikt perspektiv på foreldrenes reaksjon kan forklare foreldrenes reaksjoner i denne studien, der innflyttingen aktiverte et bredt følelsesregister.

Honneth (2008, s. 104) tillegger anerkjennelsesformen kjærlighet en forutsetning av en ubevisst erindring av den kjærlighet spedbarnet ble preget av. I barnevernsammenheng er det ikke alle foreldre som kan erindre kjærlighet i tidlig barndom verken bevisst eller ubevisst. Noen ganger er det heller motsatt. Kan dette bety at det er vanskeligere for foreldre med en røff barndom å føle seg anerkjent? Conolly (2010, s. 432) argumenterer for å utvide Honneths anerkjennelsesteori ved at

kjærlighetsformen også påvirkes av andre faktorer og problematiserer at Honneth i mindre grad tematiserer maktulikhet som ifølge Connelly har betydning i alle anerkjenneshandlinger.

Järvinen og Mik-Meyer (2003, s. 13) påpeker at mennesker ser seg selv gjennom andres øyne og at identiteten både oppstår og endres i interaksjon med andre mennesker. Dette er i tråd med fenomenologien som mener at individet og verden henger sammen og ikke kan skilles fra hverandre. Begrepet *intersubjektivitet* betyr at mennesket alltid er knyttet til andre og den verden man lever i, og ifølge Merleau-Ponty (2014, s. 368) er mennesket fra fødselen av en del av verden og tilknyttet andre. Honneth (2008, s. 138) argumenterer for anerkjennelsens intersubjektivitet og at anerkjennelse er viktig for å ha det godt med seg selv. Å ikke bli hørt blir av Honneth (2003, s. 84) beskrevet som å være usynlig og er i tråd med en del av foreldrene opplevelser i denne studien.

5.1.2 Anerkjennelsens betydning for å forhindre objektivisering "under lupen"

Studien min viser at observasjonssituasjonen opplevdes nedverdiggende og intenst, og flere beskrev episoder som handlet om vegring av observasjonssituasjoner. Resultatet er i tråd med funn fra annen forskning der foreldre motsatte seg hjelp på bakgrunn av at de følte seg overvåket (Sandberg, 2011; Scanlon & Adam, 2011, Berry, et al.). I utredningsfasen på barn- og familiesenter er observasjon brukt som metode for å avdekke om foreldre er "gode nok" for barnet, i tillegg til utredninger av barnet og samspillet mellom barn og foreldre (Sjøvold & Furuholmen, 2015). Fleming (2004, s. 237) argumenterer for at observasjon som metode gir verdifulle bidrag i utredning av barnevernssaker, som har røtter fra både Stern (2003) og Bowlby (1969). Bruk av video blir beskrevet som spesielt nyttig, rettet mot spedbarn og deres familier for å fange barnets stemme (Sjøvold & Furuholmen, 2015, s. 160).

Til tross for at det er forsket mye på observasjon som metode både i forhold til spedbarn og samspill (Clarc, Tluczec & Gallagher, 2004; Hafstad & Øvreide, 2004) viser empirien i min studie at foreldre hadde vansker med å bli observert og følte seg i enkelte tilfeller krenket. Utsagn som at "de mistet hodet" eller "ikke var seg selv" bekrefter dette. Hennem (2016, s. 56) viser til at ansatte er skolert til å vurdere omsorgsevne ved å fokusere på samspillet mellom foreldre og barn uten at de tar hensyn til konteksten foreldrene er i. Sjøvold og Furuholmen (2015, s. 179) peker på at det kan oppleves ubehagelig for foreldrene å bli filmet, og at dette må bli tatt hensyn til. De peker samtidig på at de fleste tilpasser seg likevel, slik at filming som metode gir nyttig informasjon.

Foreldrenes opplevelser av filmingen kan minne om en tingliggjøringen der de blir sett på som et objekt. Ved å objektivisere mennesker pekte Skjervheim (1996, s. 86) på sammenhenger mellom fremmedgjøring og en depersonalisering og eliminering av det etiske. Denne fremmedgjøringen blir beskrevet som å innta et tilskuerperspektiv, der en stiller seg utenfor i stedet for å delta (ibid). Å benevne metoder som verktøy kan også være med på å underbygge en instrumentalisering av hjelpen som skal gis.

Resultat viser en sårbarhet og et behov for positive tilbakemeldinger, som ofte var manglende i utredningsfasen. Ensidig fokus på det negative ved foreldreskapet ble vanskelig å håndtere, mens de som erfarte positive tilbakemeldinger opplevde anerkjennelse. Tilsvarende funn fra studien viser at foreldrene hele tiden var oppmerksomme på ansattes notatføring og brukte mye energi på redselen for at de ikke var gode nok. Smithson og Gibson (2017) fant i sin studie at foreldre opplevde at sosialarbeiderne ikke var tilstrekkelig tydelige i prosessen noe som førte til mistenksomhet. Dette har paralleller til egne funn der et savn om mer tydelighet og ærlighet både under oppholdet i forhold til tilbakemeldinger, men også i forhold til avgjørelser og en mulighet til å få være forberedt på det som skulle skje. Foreldre opplevde et konstant prestasjonspress og flere av dem beskrev oppholdet som slitsomt, sov dårlig og hadde lite overskudd.

Programmet som foreldrene beskrev de skulle gjennom, ofte med lite søvn og avlastning, kan sammenlignes med Medina og Magnusons (2009, s. 92) beskrivelse av en intensiv morsrolle opplæring, der emosjonell tilgjengelighet og barnets behov tar all tid. Dette idealet er vanskelig å oppnå for de aller fleste, og kan oppleves urimelig av slitne foreldre i en barnevernssetting. En ung mors skildring i min studie beskriver hvordan hun snudde døgnet og sang for datteren sin om natten, for å beholde sin private sfære og unngå å bli observert, er tankevekkende. Dette minner om Goffmans (1992) opptredener, der han tar i bruk metaforer fra teaterverdenen. Han bruker begrepene "frontstage" og "backstage" for å forklare ulike former for samhandling. "Frontstage" kan bli forstått som prestasjonsarenaen. Det er der observasjonene foregår og der foreldrene må yte det som forventes av dem og gi det bildet de ønsker å fremstille av seg selv. Samarbeidet med personalet ble beskrevet som en strategi som også kan bli forstått som en "frontstage" adferd der man "backstage" viser hvordan man egentlig har det og tanker om den det gjelder. "Backstage" er arenaen der foreldrene kan unngå publikums blikk og være seg selv. Flere av informantene bekreftet at observasjonssituasjonene ble under vurderende blikk opplevd som invaderende og intense, mens "backstage" arenaen ble arenaen der foreldrene kunne puste. Den unge moren beskrev denne arenaen som kilden til overlevelse, der hun kunne være seg selv sammen med babyen sin, men

”frontstage” ble etter hvert så alttopplukkende at hun utviklet en depresjon. Økt forståelse for konteksten foreldrene er i bør føre til mer realistiske forventninger til hva foreldrene kan klare i en presset situasjon. Hennem (2016, s. 55) viser også til et eksempel der en mor sover om dagen og er våken med datteren om natten. Døgnrytmen i dette tilfellet ble forklart av familiesenteret som en manglende evne til å etablere hensiktsmessig døgnrytme, uten å ta i betraktning at moren tilpasset seg datteren (ibid, s. 53).

I lys av Honneth (2008) sin anerkjennelsesteori kan observasjonssituasjonene sees som kamper om anerkjennelse. I min studie opplevde foreldre det krenkende å bli observert og vurdert under stell og samspillsstund med barnet. Selve observasjonsmetoden er krenkende og det er vanskelig å kjenne seg anerkjent i en slik situasjon. Likevel hevdet flere at de ble vant til observasjonssituasjonen, og at de ansatte gjorde det på en ”hyggelig” måte. Det var spesielt relasjonen og egenskaper ved den som observerte som bidro til hvordan situasjonen ble opplevd. Slike funn er i tråd med at foreldreperspektivet og relasjonen er selve nøkkelfaktoren i en kvalitetsmessig god utredning (Turney et al., 2012; Fowler et al., 2012). Nøkkelfaktoren inkluderer observatørens evne til relasjon, empati og respekt, noe som i flere studier, både nasjonalt og internasjonalt, løfter frem en anerkjennende tilnærming sammen med en mer inkluderende holdning (Featherstone & Fraser, 2012; Thrana & Fauske, 2014; Samsonsen & Willumsen, 2015; Berry et al., 2016).

5.1.3 Anerkjennelsens betydning for den kroppslige opplevelsen av å være i et spenningsfelt

Resultat fra studien løfter frem foreldrenes levde erfaringer som kom til uttrykk gjennom kroppslige reaksjoner. Empirien viser at foreldrene fikk sykdomslignende symptomer og enkelte fortalte at de ble deprimert av påkjenningen oppholdet påførte dem. Funn viser at den *levde* erfaringen var nært knyttet opp til opplevelsen av å lykkes i foreldreoppdraget eller til et eventuelt tap av foreldreverdighet. Disse opplevelsene kan forstås som former for anerkjennelse eller krenkelser.

Med et kroppsphenomenologisk perspektiv blir foreldrenes kroppslige reaksjoner av observerasjonen forståelig. Ut ifra de levde erfaringene med å bli observert, kan man stille spørsmål til om metoden er egnet i utredningsøyemed eller om metoden blir anvendt rett? Utredning av foreldrenes omsorgsevne i en slik observasjonskontekst er forholdsvis ny og man vet lite om både effekt og nytteverdi (Ekhaugen, Rasmussen & Homleid, 2016, s. 66). Selv om det er barnets beste som er i fokus og ikke nødvendigvis foreldrenes opplevelse av nytte, vil jeg likevel argumentere for en mer human måte å behandle foreldre som oppholder seg på barn- og familiesenter. Foreldrenes

opplevelse av nytte vil dessuten kunne påvirke foreldrefungeringen og slik få en positiv effekt på barnet.

Råheim (2002) argumenterer for anerkjennelsens betydningen av og innsikt i brukerens livsverden for å kunne klare å forstå og hjelpe. Å rette oppmerksomheten mot hvordan foreldre uttrykker seg kroppslig kan bidra til et kritisk blikk på samhandlingens kvalitet. Ansattes sensitivitet i tolking av foreldrenes kroppslige ytringer kan gi kunnskap om hvordan foreldre opplever kontakten med familiesenter. Samtidig som det er viktig at ansatte klarer å se sin egen måte å kommunisere på (ibid) Merleau-Pontys forståelse av intersubjektivitet innebærer at mennesker kommuniserer ved hjelp av kroppen (Thornquist, 2003, s. 114), et kroppslig uttrykk som hos foreldrene i flere tilfeller verken ble tatt hensyn til eller forstått. Studien min viste at å være vitne til andre som mistet barnet sitt også påvirket informantene kroppslig, både under oppholdet og i intervju sammenheng. Opplevelsene grep dypt inn i informantenes livsverden og rørte ved den ervervede fortiden som allerede var lagret i kroppen. Dette beskrev Merleau-Ponty (2014, s. 84) som den habituelle kroppen, erfaringene ble *husket* av kroppen.

Thrana og Fauske (2014) formidler at det eksisterer et relasjonelt avhengighetsforhold mellom foreldrenes utrygghet og barnevernsarbeidere som trygg base, og ytrer at ansatte bør tilrettelegge situasjonen slik at foreldre føler seg trygge. Studien min viser at foreldre anså relasjonen mellom de ansatte og dem selv som fundamentalt i forhold til utfallet av oppholdet. Duncan, Miller og Sparks (2004) fant at relasjonen utgjorde 30 prosent av behandlingen, en faktor avhengig av anerkjennelse, av å bli hørt og respektert. I en setting der filming og observasjon blir anvendt som metode er det spesielt viktig at foreldrene er trygge i relasjonen. Featherstone og Fraser (2012, s.252) understreker at skremte og redde foreldre ikke klarer å engasjere seg konstruktivt og samarbeide med hjelperne. De peker også på at det er nødvendig med et kritisk blikk på behandlingen av foreldre.

Opplevelsen med en trygg relasjon til ansatte bidro til at enkelte åpnet opp for vanskelige og sensitive tema, og satte opp mål og plan for oppholdet i samråd med familiekontakten. Dette kaller Honneth (2008, s. 138) for symmetrisk verdsetting og en gjensidig anerkjennelse av hverandres kunnskap. Grimen (2009, s. 11) peker på at tillit har funksjon som både limet, smøring og grunnmuren i relasjonen, noe som samsvarer med funn i denne studien.

Resultat viser at foreldre anerkjente ansatte gjennom heder for hjelp, og ros av empati og engasjement. Verdsetting og rom for sinte uttalelser, uten negative konsekvenser, ble på sin side

opplevd som anerkjennelse. Dette er i tråd med Honneths (2008, s.134 og s. 130) beskrivelse av sosial verdsetting som synliggjør at verdsetting gjør det mulig for foreldre å forholde seg positive til egne egenskaper og ferdigheter, og bidra til et håp om å mestre foreldreskapet. Nordtvedt (2001, s. 42) hevder at hjelperen bør ha et engasjement i klientens ve og vel som uttrykkes gjennom en spontan og intuitiv medmenneskelighet, noe som er i tråd med det foreldrene uttrykte i denne studien.

Familiekontakten hadde en nøkkelrolle under oppholdet, men funn viser at også andre relasjoner var av betydning. Noen opplevde at vikarer og nattevakter bidro til en trygghet og stabilitet der familiekontakten kom til kort. Men det kom også fram at bruk av vikarer på familiesenteret ble opplevd som umotiverende da noen foreldre pekte på at de ikke kjente godt nok til dem for å yte rett hjelp. Behov for trygghet og tillit utfordret ansatte til å være emosjonelt tilgjengelige og slik fungere som trygg base (Bowlby, 1969; Thrana & Fauske, 2014), Lignende erfaringer ble også belyst av Christiansen og Moldestad (2008, s. 121) der mødre fortalte om skepsis og at tiden var avgjørende for om de ble trygge.

Et av argumentene for at barn-og familiesenter som tiltak er egnet for foreldre og barn der omsorgskompetansen trenger å bli utredet nærmere, er at ansatte er tilgjengelige og i stand til å komme tett på familien. Fernandez (2007, s. 1388) hevder tilgjengelighet som en viktig dimensjon for at foreldre opplevde seg ivaretatt. Det var derfor et overraskende funn at mange foreldre i min studie pekte på at ansatte ikke var tilgjengelige og for det meste satt på kontoret og skrev. At barnevernet domineres mer og mer av papirarbeid og målbare indikatorer, på bekostning av en personlig kontakt har blitt publisert av flere (Turney, 2012). I Munro (2011, s. 7-8) sin rapport blir det samtidig belyst at effektivitetskrav, prosedyrer, tidsfrister og journalføring har tatt overhånd. I kontrast til dette skrev Valås (2011, s. 54) i sin masteroppgave at tilgjengeligheten til personalet nettopp er en styrke. I løpet av de siste årene har det skjedd mange endringer i utforming og innhold på barn-og familiesenter, og det kan hende at denne styrken er blitt svekket i prosessen med evidensarbeid og utprøving av kartleggingsmetoder.

5.1.4 Anerkjennelsens betydning for opplevelsen av å være del av et maktapparat

Foreldre som tar imot et opphold på familiesenter blir påtvunget andres kontroll og bestemmelsesrett. De ofrer deler av sin frihet for å få hjelp og mister samtidig rettslig anerkjennelse (Honneth, 2008). Å være på et barn-og familiesenter vil for de fleste være et signal på at de blir sett

på som utilstrekkelige foreldre. Anerkjennelseskampen handler ikke bare om å bli anerkjent som menneske, men en kamp om å få tilbake opplevelsen som ”god nok” mamma eller pappa.

Aamot (2003) peker på eksistensen av en tendens til undertrykkende praksis i sosialt arbeid, der et mer subjektobjekt syn dominerer. Skjervheims perspektiv på objektivisering brukes for å kaste lys over maktdimensjonen ved relasjonen. Hun introduserer relasjonsmodellen som legger opp til at partene blir subjekt for hverandre, der anerkjennelse kan løfte frem en intersubjektiv forståelse og bidra til endring og utvikling. Å klare å utøve kontroll samtidig som man viser høy grad av empati er sannsynligvis den mest effektive tilnærmingen i involvering av foreldre mot en endringsprosess (Jackson, Kelly & Leslie, 2016) Dumbrill (2006, s.31) brukte begrepet *power with* om hvordan makten kan brukes til å bygge opp foreldres tro på egen kapasitet. Dette står i kontrast til en ung mors beskrivelse i min studie som beskrev observasjoner uten støttende veiledning der hun mister mer og mer troen på sin rolle som mamma. Forskning rettet mot barnevernet underbygger relasjonens betydning, samtidig som den påpeker at makten er ulikt fordelt mellom foreldrene og barnevernansatte (Slettebø, 2008, s. 71).

Thrana og Fauske (2014, s. 2) peker på at utredninger av barnevernet har en emosjonell dimensjon, der familiene kan risikere å bli konfrontert med resultat de ikke kjenner seg igjen i eller er enige i. Studien min avdekket krenkede følelser av innholdet i sluttrapporten og et krav om revidering eller sletting av enkelte deler. Reaksjonene varierte fra sinne og motstandsadferd til avmakt og oppgitthet. Smithson og Gibson (2017) beskriver funn som viser foreldre som blir overkjørt og behandlet *less than human* der flere fortalte om urettferdige negative karakteristikk, som ble presentert og lagt til grunn for videre planer. Egne funn viser at det også ble stilt spørsmål til om det var andre regler for dem, enn andre ”vanlige” mennesker. Gjennom journalføring, observasjoner, tester og andre metoder utøver personalet en makt som McWorther (2005, s. 539) kaller allestedsnærværende, og som foreldrene i denne studien henviste til da de beskrev oppholdet som intenst og utmattende. Med referanse til Foucault (1978, s. 137) beskriver Hennem (2016, s. 59) denne formen for utredning som en intensiv og gjennomtrengende makt. Hun peker også på at familiesenteret potensielt kan gjøre foreldrene om til et objekt ved å utøve et ytre påtrykk for å få til endringer som er i tråd med det foreldreskapet definert av dem. Denne formen for makt fremstår som kunnskapsbasert på grunn av at den dokumenteres i form av journalføring og video (ibid).

Foreldre i min studie hadde både positive og negative opplevelser, men ble dominert av følelsen av å ha blitt overkjørt. Tester og andre kartleggingsmetoder ble fastholdt og gjennomført på tvers av

noen informanternes behov for utsettelse grunnet dagsform, der resultatet på testen ble dårlig og brukt som et argument for omsorgsovertakelse i sluttrapporten. Opplevelser av å bli møtt på en grei måte av enkelte sosialarbeidere ble ofte overskygget av systemets umenneskelige behandling (ibid). Flere ansatte ble beskrevet som engasjerte og dyktige, men i kraft av systemet følte de seg ikke ivaretatt og anerkjent.

Hennum (2016, s. 48) tar for seg bruk av teorier i beslutningssaker i barnevernet og peker på at etisk sensitivitet og ansvar bør prioriteres. I sluttrapporter fra familiesenteret blir det brukt teorier for å underbygge avgjørelser som tydeliggjør det man ønsker å forklare, noe som leder leseren til å se det man ønsker å få frem (ibid). Dette er i tråd med det Egelund (2003, s. 79) referer til som "tilrettelagt bevisførelse", som betyr at fakta sorteres og ordnes for å passe med den løsningen som allerede er bestemt. Hennem (2016, s. 58) tar for seg et case der en mor blir utredet på et barn- og familiesenter og viser hvordan bruk av teori vektlegger sider som taler for omsorgsovertakelse og unnlater å belyse svakheter ved utredningen. Det ble ikke tatt hensyn til at moren var sliten etter fødselen og at samspillet ble påvirket av overvåkingen (ibid). Dette har klare paralleller til egne funn der krav til prestasjon sto i kontrast til mestring av samspillet i observasjonskonteksten. Hennem (2016, s. 58) peker også på at uenigheten til foreldrene ikke tas med i vurderingen, men tolkes som manglende forståelse av situasjonen. Et manglende faglig begrepsapparat hindret morens innvendinger i å bli hørt.

Dale (2004, s. 151) viste i sin studie til funn som hadde likhetstrekk med tidligere forskning som ga et uheldig bilde av hvordan foreldre ble behandlet av barnevernet. Uventet fant han at svært få misfornøyde foreldre benyttet de formelle klageprosedyrene til etaten. De var enten ikke informert om klageretten, hadde ikke tro på at det ville utgjøre noen forskjell eller så var de redde for at en klage kunne bli brukt mot dem på et senere tidspunkt (ibid, s. 152). Dette gir et feilaktig bilde av misnøyen. I eget forskningsarbeid var det redselen for konsekvenser som hindret informantene å uttale seg under oppholdet. Böcker Jakobsen (2003, s. 119) presiserer at klageren bør beherske institusjonens språk eventuelt få hjelp av institusjonen til å klage for å bli tatt alvorlig.

Studien min viser at opphold på barn- og familiesenter ble opplevd intenst av mange, og det ble beskrevet ulike måter å håndtere oppholdet på. Mens noen tredde inn i forventet rolle strittet andre imot. Goffmann (1967, s. 51) introduserer noe han kaller tilpasningslinjer som kan være med på å kaste lys over foreldrenes håndtering av oppholdet i min studie. Han deler inn i fire stadier der første steg er å trekke seg tilbake i et forsøk på å unngå kontakt, noe som sammenfaller med flere av

foreldrenes reaksjoner. Neste steg er en åpenlys motstand mot samarbeid, mens på det tredje stadiet har de tilsynelatende tilpasset seg, uten at de endrer seg slik, i denne studien, familiesenteret ønsket. En slik adferd stemmer overens med både Dumbrill (2006) og funn fra denne studien, der enkelte foreldre spilte med, slik at de kunne gjennomføre oppholdet uten å miste barnet sitt. Det siste stadiet beskriver en "omvendelse", der, i dette studiet, foreldre har tilegnet seg familiesenterets tenkemåter og prøver å bli mammaen eller pappaen som familiesenteret ønsker (ibid, s. 52). Funn fra studien min passer godt inn med Goffmann (1967) sine stadier, og forklarer mye av adferden til foreldrene og mekanismene som ligger i maktrelasjonen.

En forutsetning til å hjelpe er at klienten er villig (Järvinen & Mic-Meyer, 2003, s. 21) men en forutsetning for at klienten skal være villig er at han/ho føler seg hørt. Valås (2011, s. 53) fant at utilbørlig press skapte skepsis og utrygghet, samtidig som hun støttet seg til Holmgren (2008, s. 111) som påpeker at det er en utbredt tendens i hjelpeapparatet til å definere motstand som uvilje eller manglende evne til å innse sammenhenger i livet. Dette samsvarer med egne funn, der foreldre beskrev at uenighet kunne bli brukt mot dem og i redsel for konsekvenser turte de ikke hevde egen overbevisning. Slettebø (2008, s. 17) fant at egenskaper ved foreldrene påvirket samarbeidet og refererte i sin avhandling til Holland (2000, s. 153) som pekte på at saksbehandlerne lettere samarbeider med positive foreldre enn foreldre som ble opplevd som motvillige. Davidson - Arad og Kaznelson (2010, s. 717) fant i sin studie at motvillige foreldre er mer utsatte for omsorgsovertakelse enn foreldrene som viser seg samarbeidsvillige. Egne funn viste at foreldre knyttet relasjonen opp mot samhandlingen og beskrev omsorgsovertakelser gjort på bakgrunn av et manglende samarbeid. Uggerhøj (2011) oppdaget at foreldre raskt forsto at det lønner seg å være enige med barnevernet, og å framstå som samarbeidsvillige. Dette gjenspeiler den usynlige maktrelasjonen, der foreldre fikk en tilskuerposisjon framfor en deltakerposisjon (Skjervheim, 1996). Turney (2012) peker på utfordringer i arbeid med ufrivillige klienter, som også er gjenkjennbart i mine funn. Hun trekker klare linjer mellom anerkjennelse og sosialt arbeid der Honneths teori er sentral for at klienter skal føle seg verdsatt som individ.

Egne funn ble dominert av mange krenkelser, likevel ytret de fleste takknemlighet og glede etter gjennomført opphold på senteret. Dette har ikke bare sammenheng med utfallet, men også i hvilken grad de ble møtt og anerkjent. Analysen avdekket også positive beskrivelser av opplevelsen, mens kroppen uttrykte noe annet. Pusten, stemmebruk og tårer fortalte sin egen historie. Kroppen ga et tydelig bilde av opplevelsen som ikke ble uttalt verbalt.

I denne forskningsoppgaven er det forsøkt å fange inn essensen av anerkjennelse og et kroppslig perspektiv sett i lys av et ujevnt maktforhold. Det er også søkt svar på hvorfor anerkjennelse er nøkkelen til samhandling på barn- og familiesenter. Resultat viser at det eksisterer en felles oppfatning at å bli møtt på en respektfull måte er betydningsfullt. Dette er i tråd med tidligere forskning på foreldres erfaringer med barnevernet (Studsørød, Willumsen & Ellingsen, 2014; Samsonsens & Willumsen, 2015; Christiansen, 2015; Berry et al., 2017). Positive erfaringer ble sett i sammenheng med å bli verdsatt som menneske (Hardy & Darlington, 2008, s. 256) Dette sammenfaller med resultat som viser at både positive erfaringer og betydningsfulle relasjoner der anerkjennelse sto i fokus er viktige aspekt for å dempe kroppslige reaksjoner. Denne oppgaven bygger på en intersubjektiv forståelse av kroppen, der kroppen og verden hører sammen. Samspillet mellom belastningene kroppen utsettes for utenfra og kroppslige indre reaksjoner trenger å utforskes nærmere (Råheim, 1997, s. 120). Dette gjelder også på det sosialfaglige felt. Tidligere forskning og litteratur formidler at anerkjennelse har vært og fortsatt er noe alle mennesker setter høyt og kan forstås som et grunnleggende menneskelig behov (Aamodt, 2003; Thrana & Fauske, 2014). Betydningen av anerkjennelse på sosialfaglige felt har kommet mer i fokus i de senere år, både i litteratur og forskning (Høilund og Juul, 2005; Thrana, 2015; Skjefstad, 2015). I barnevernet eksisterer det en økende grad av forståelse for at anerkjennelse er en nødvendig faktor for å komme i posisjon til å hjelpe (Thrana og Fauske, 2014).

5.2 Metodediskusjon

I denne siste delen av oppgava skal jeg gjøre noen vurderinger av kvaliteten på studien. All forskning avhenger av å vurdere kvaliteten på metodene som blir anvendt (Pope & Mays, 2006, s. 83) En kvalitetsvurdering forsøker å gjenspeile de valg som er gjort. Er valgt forskningsdesign passende og gjennomtenkt, var datamaterialet tilstrekkelig og gir resultatet som blir presentert svar på problemstillingen. Alle disse faktorene er grunnleggende for å styrke kvaliteten på kvalitativ forskning (Pope & Mays, 2006, s. 99).

5.2.1 Validitet og Reliabilitet

Validitet og reliabilitet er gjennomgående viktig i hele forskningsprosessen, og handler om at metoden skal undersøke det den er ment å undersøke (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 281) Valgene en tar påvirker forskningsresultatet, og som forsker er det viktig å ta stilling til om materialet svarer på de spørsmål som er stilt og være bevisst eventuelle feilkilder og svakheter ved studien. Begrepene

validitet og reliabilitet er omdiskutert og kan gi assosiasjoner til kvantitativ forskning der en ser for seg et mer objektivt svar (Wittemore, Chase & Mandle, s. 523). Det er også ulike meninger om hvilke dimensjoner som er relevante for å vurdere kvaliteten på forskningen (Thagaard, 2013, s. 193). Inspirert av Morse et al. (2002) som argumenterer for å ta tilbake begrepene validitet og reliabilitet i kvalitativ forskning vil jeg i denne oppgava bruke begrepene validitet og reliabilitet. Det er vanlig å skille mellom *intern validitet* som kan knyttes til troverdighet og *ekstern validiteten* også kalt overførbarhet. Jeg skal nå vurdere validiteten og reliabiliteten denne studien. Refleksiviteten, min forskerrolle blir vurdert tilslutt.

5.2.2 Intern validitet - troverdighet

Troverdighet innebærer at forskningen er pålitelig, at den undersøker det den sier den skal og om metoden var egnet til å få frem den kunnskapen som søktes (Malterud, 2017, s. 23.) Lincoln og Guba (1985) peker på at både gjennomføring av forskningsprosessen og synliggjøring av funn i formidlingen er avgjørende for troverdigheten og sentralt for kvalitetsvurderingen. Kvale og Brinkmann (2015, s. 47) skildrer livsverden som et landskap og forskningen som et verktøy til å kartlegge terrenget. For at resultatene skal være troverdige må kartet stemme med terrenget, for å bruke en illustrasjon. Å undre seg i fenomenologien er grunnleggende, også gjennom forskningsprosessen ved å rette et undrende blikk innover mot seg selv som forsker, og de verktøy som ble brukt for å kartlegge informantenes livsverden.

En faktor som kan utfordre den interne validiteten er om metoden som ble brukt er adekvat for problemstillingen og fruktbar i så måte for å få tilgang til relevant kunnskapen (Morse et al., 2002, s. 18). Det er den levde erfaringen til informantene ved å være på et barn- og familiesenter som blir utforsket i denne studien. Ifølge Brinkmann og Tanggaard (2015, s. 14) egner kvalitative forskningsmetoder seg til å utforske menneskelige opplevelser for å få tilgang til informantenes egne perspektiv og beskrivelser på deres verden. Dahlberg et al. (2008, s. 94) fremhever fenomenologien som inngangsport til menneskers og deres verden, gjennom et livsverdensperspektiv. På grunnlag av dette ble et kvalitativt retrospektivt forskningsdesign valgt, forankret i et fenomenologisk livsverdensperspektiv. En fenomenologisk tilnærming er en styrke i forskning, da søken etter essensiell struktur gir sterke intersubjektive funn (Giorgi, 2009, s. 55).

Et kvalitativt forskningsintervju er velegnet å anvende i søken etter informantenes skildringer om spesielle hendelser og situasjoner som har preget deres opplevelser fra deres perspektiv (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 42). Å intervju informantene om *levd erfaring* var mer utfordrende enn

forespeilet. Det var lettere for informantene å fortelle om synspunkt og aspekt *ved* oppholdet, enn å gå i dybden på hvordan de erfarte opplevelsen som *levd gjennom*. Dette samsvarer med det van Manen (2014, s. 315) skriver, at det er lett å undervurdere vanskelighetsgraden i fenomenologiske intervju og at det ikke er en lett oppgave å fortelle om en *levd erfaring*. Dette forholdet er forsøkt tatt hensyn til ved å være bevisst min tilnærming og hvordan spørsmål ble stilt. Ved å bruke tid, dvelte litt ved ting som ble sagt for så å gå videre på noen utsagn fikk jeg mer inngående og utdypende fortellinger.

Misforståelser er en faktor som kan utfordre troverdigheten og den interne validiteten. Redegjøring av forskningsprosessen og bruk av *membercheck* er med på å styrke den interne validiteten (Polit & Beck, 2008, s. 545; Lincoln & Guba 1985, s. 314). I intervjuene stoppet jeg noen ganger opp og oppsummerte eller spurte om jeg forsto informantens utsagn rett. Dette kalles *dialogisk validering* og styrket intersubjektiviteten både mellom meg som forsker og informantene, og tilslutt leseren (Malterud, 2017, s. 193). Det ble ikke gjort konsekvent, men ble gjort der det følte nødvendig. Giorgi (2009, s. 117) peker på at det alltid er en fare for fordreining av det som faktisk opplevdes og det som blir fortalt opplevd. Morse et al. (2002, s. 16) advarer derimot mot for stor vektlegging av denne typen validering.

Erindringsbias er en annen faktor som utfordrer troverdigheten. Et retrospektivt design i denne undersøkelsen innebærer at foreldrene delte sine erfaringer med å ha vært på et barn og familiesenter etter utflytting. De fleste informantene i denne studien var enten nettopp utflyttet eller det hadde gått kort tid siden oppholdet noe som gjorde at de hadde opplevelsene friskt i minne og husket detaljer og meningsinnhold som var av betydning. For noen var det nærmere to år siden, og det kan hende disse hadde hatt andre synspunkt om de hadde blitt intervjuet nærmere tidspunktet da de var på familiesenteret. Giorgi (2009, s. 117) peker på at det alltid vil kunne være en viss fare for at den *levde erfaringen* og fortellingen *om* den kan variere, om det er snakk om tilbake i tid eller pågående forskning. I følge Hassan (2005, s. 1) utgjør erindringsbias en stor trussel for den interne validiteten, og peker på hukommelsen som ufullkommen og upålitelig. Å hente frem hendelser som har skjedd tilbake i tid oppleves generelt vanskelig og vil alltid være utfordrende da minnet er en dårligere versjon av virkeligheten (ibid). Refleksjon over levde erfaring vil alltid innebære å tenke tilbake på hvordan erfaringene ble opplevd eller levde gjennom. Tiden vil kunne hjelpe informantene til å reflektere over erfaringene sine, men kan også utfordre hukommelsen om det er gått lang tid og kan ha medført til at det var vanskelig å huske erfaringer på detaljert nivå. Det kan likevel

argumenteres for at opplevelsene de hadde er av en slik art som er vanskelige å glemme og lettere å framkalle i samtale, noe informantene uttrykte når de skulle beskrive detaljerte episoder.

Faren for et skjevt utvalg kan være tilstede når institusjonen rekrutterer noe som kan ha påvirket svarene og utgjøre et metodisk problem som truer den indre validiteten. Molander og Terum (2008, s.14) peker på at saksbehandlere i barnevernet har en slags *portvaktrolle* der de gjør skjønnsmessige vurderinger i form av hvem som får tildelt hjelpe- og omsorgstiltak. Redalen et al. (2013) spør om denne skjønnsmessige vurderingen kan overføres til rekrutteringsprosessen og at saksbehandlerne siler ut hvem som passer best til å delta i forskningen ut i fra sine skjønnsmessige vurderinger. Informantene var rekruttert av både barn- og familiesenter og barneverntjenesten. En travel hverdag, krevende saker og et beskyttelsesaspekt til klientene kan vanskeliggjøre rekruttering av informanter til forskning i barnevern (ibid). Ifølge Patton (2002) vil en slik silingsprosess være i strid med standarder for god forskningspraksis og vil kunne svekke forskningens troverdighet. Variasjonene i informantenes erfaringer og antall informanter kan likevel tyde på at dette ikke utgjør en feilkilde i denne studien. En svakhet i oppgaven, som jeg ser i etterkant, er at et inklusjonskriterium om at informantene var *henvist* av barnevernet for opphold på barn- og familiesenter kunne ha vært anvendt. To av informantene formidlet at de var der frivillig og hadde selv tatt kontakt eller var med på å bestemme at de ønsket et opphold på familiesenteret, noe som gjorde at de så mer behovet og nytteverdien av et slikt opphold. Tross dette var det mange likheter i opplevelsene med de familiene som var der mer ufrivillig, og det kan derfor argumenteres for at det også var et funn at familiene vektla de samme erfaringene om de var der frivillig eller ikke.

Datamaterialet består av tolv dybdeintervju med foreldre som skissert i metodekapittelet. Som beskrevet var rekruttering av informanter vanskelig i starten. I redsel for at ingen ville delta eller at informasjonen om undersøkelsen ikke ville nå fram til informantene, takket jeg ja til de informantene som ønsket å være med etter hvert som jeg fikk svar. Rekrutteringen bar slik litt preg av et *tilgjengelighetsutvalg* (Malterud, 2017, s. 59). Risikoen for at noen informanter ville kunne trekke seg fra studien i etterkant, siden det er et sensitive tema som belyses, lå i bakhodet og vanskelighetsgraden med å rekruttere nye informanter ville være stor. I litteraturen vises det til at et mindre utvalg kan være hensiktsmessig i forhold til blant annet transkripsjon og analysen (Malterud, 2017, s. 63). I denne studien var det en fordel med et litt større utvalg, da det ga varierte beskrivelser og et rikt materiale. En geografisk spredning på informantene ved at erfaringene kommer fra ulike barn- og familiesenter kan styrke validiteten på studien, samtidig som anonymiteten til informantene ble enda bedre ivaretatt. Malterud (2017, s. 61) understreker at informasjonsstyrken er god der

materialet inneholder flere resultatalternativ som utfordret meg som forsker å finne mønster på tvers av materialet. I resultatdelen ble dette levende materialet forsøkt framstilt med flere aspekt av de erfaringene som ble avdekket.

5.2.3 Ekstern validitet - overførbarhet

Malterud (2017, s. 24) forklarer ekstern validitet med overførbarhet av funn fra den opprinnelige konteksten til å også kunne gjelde for en annen sammenheng. Overføringsverdi bør også vurderes opp mot relevans og rekkevidde. Kan andre ta kunnskapen i bruk og har kunnskapen klinisk nytteverdi (Kvale & Brinkmann, 2015)? Stige, Malterud og Midtgarden (2009) introduserte i sin artikkel en kritisk evalueringsform for å kvalitetssikre kvalitativ forskning, der det blant annet rettes søkelys mot overføringsverdi i forhold til relevans og nytteverdi. Det er ifølge Lincoln og Guba (1985, s. 316) forskerens sitt ansvar å sørge for det er overføringsverdi og at andre kan nyttiggjøre seg av den kunnskapen som er utviklet.

Størrelsen på utvalget styrker også overførbarheten da flere har sagt de samme tingene. I studien er det ti kvinner og to menn, vil dette si at det er mest kvinnenenes virkelighet som kommer frem? På et familiesenter er hovedtyngden på mødre, men at to informanter er menn styrker overførbarheten ved at deres erfaringer samsvarte med kvinnenenes.

Pragmatisk validitet, som er et annet aspekt ved den eksterne validiteten, forklares med at forskningen må være anvendbar og kunne brukes til noe (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 285; Malterud, 2017, s. 198). Dette studiet håper jeg vil få betydning både for foreldre som har kontakt med familiesenter, profesjonelle hjelpere i barnevernet og andre i barnevernsfeltet. Om kunnskapen ervervet er begrenset til å gjelde kun disse informantene vil ikke nytteverdien av denne studien være stor. En faktor som kan styrke den eksterne validiteten var å rekruttere informanter fra flere enn ett familiesenter, slik at funn ikke bare ble representativt for et spesielt familiesenter. Målet med studiet er å kunne si noe om hvordan informantene erfarte det fenomen de opplevde under opphold på et familiesenter. Malterud (2001, s. 486) understreket at kontekstuelle bakgrunnsopplysninger er grunnleggende for at andre skal kunne vurdere om studien er overførbar. Den pragmatiske validitetene henger også sammen med den kommunikative validiteten, som går ut på om jeg som forsker klarer å formidle funn og slik påvirke den gyldigheten kunnskapen får (Malterud, 2017, s. 196). Gjennom å bruke fyldige beskrivelser har jeg forsøkt å formidle rike og ulike levde erfaringene som tolv foreldre erfarte under sitt opphold på et barn- og familiesenter, slik at leseren skal klare å forstå funnene og på den måten bidra til overførbarhet (ibid, s. 125).

5.2.4 Reliabilitet

Begrepet reliabilitet som betyr pålitelighet, henger sammen med troverdigheten ved at pålitelighet er selve grunnlaget for troverdigheten (Lincoln & Guba, 1985, s. 316). Det handler om hvor nøyaktig og grundig jeg har vært i forskningsprosessen, og hvordan behandlingen av empirien gjennom de ulike leddene i prosessen ble utført. Ved å transkribere alle intervju selv og skrive de ordrett uten å unnlate noe, er med å styrke påliteligheten.

Bruk av Giorgis deskriptive analysemetode sikret en grundig bearbeidelse av empirien. Det var en intensiv og tidkrevende prosess, men ga meg god oversikt over materialet. Størrelsen på datamaterialet mitt gjorde at det var utfordrende å følge Giorgis metode helt nøyaktig, og bruk av tankekart gjorde det lettere å få oversikt over tema (jf. tabell 2 i metodekapittelet). Arbeidet med meningsenheter og den grundige tilnærmingen til hvert enkelt intervju som denne metoden krevde, gjorde at jeg ble veldig godt kjent med datamaterialet og lot empirien vise veg til tema. Validitet i analysen handler om i hvor stor grad jeg som forsker klarte å stille gode spørsmål til materialet og om mine tolkninger er rimelige. På grunn av stor variasjon i materialet måtte jeg være kreativ og anvende fantasifulle variasjoner (jf. kap. 3.5) og utfordre egen forforståelse for at mønsteret og essensen i erfaringene skulle bli synlige. Dette er i tråd med det Pope og Mays (2006, s. 89) skriver om veletablerte strategier i kvalitativ forskning for å ikke trekke konklusjoner for tidlig.

5.2.5 Forståelse og refleksivitet- min rolle som forsker

I begrepet refleksivitet ligger det at jeg som forsker må være sensitiv til min forforståelse og hvordan den kan ha påvirket materialet (Pope & Mays, 2006, s. 89) Polit og Beck (2008, s. 536-553) trekker fram forskerens rolle og kompetanse som et viktig redskap i forskningsprosessen. Bevissthet rundt egen rolle var viktig i forberedelsen til denne undersøkelsen, og jeg har etterstrebet å sette egen forforståelse i parentes slik den fenomenologiske reduksjon fordrer. Forforståelsen er den bagasjen jeg tar med inn i forskningsprosessen, og som er både faglige og personlige erfaringer og tanker om forventninger til funn (Malterud, 2017, s. 45). Denne bagasjen kan bli tung å bære, og så støyende at man ikke hører noe annet enn det man vil høre (ibid). Tross ulike meninger om *bracketing* lar seg gjøre, er det stor enighet om at en som forsker må bruke tid på forforståelsen sin, og utvikling av en refleksiv holdning (Polit & Beck, 2008, s. 551).

Det kan være en krevende balansegang mellom nærhet og distanse gjennom forskningsprosessen, og forforståelsen kan være med å styre de valg, handlinger og tolkninger som gjøres underveis (Malterud, 2017, s. 45). For å bruke samme illustrasjon som gjort tidligere, kan forforståelsen

medvirke til at en tar fatt på undersøkelsen med begrenset horisont. Det blir vanskelig å se hele landskapet med det kartet man har tilgjengelig. For å unngå denne fallgruven, ble forforståelsen forsøkt bevisstgjort i starten av forskningsprosessen og underveis i tråd med Malterud (2017, s. 46). En egen bok ble brukt til å skrive ned tanker i, og som viste seg nyttig å vende tilbake til.

Intervjuguiden bærer preg av min forforståelse der blant annet brukermedvirkning var noe som ble forvente at informantene ville fortelle mye om. De var opptatt av det, men under analysen kjente jeg på at det var noe jeg hadde *lyst* til å skrive om. Det var likevel noe som ikke stemte, og et tilbakesteg til både transkripsjonene og lydfilene måtte til før det ble tydelig at det var *følelsene* med å være på et senter som var i fokus. Det var overraskende å ikke klare å oppdage det *før* i analysen, enda jeg var så bevisst på å være åpen for informantenes perspektiv, noe som understreker hvor vanskelig det er å legge *sitt* til side.

6.0 Konklusjon og implikasjoner for praksis

Formålet med denne studien var å beskrive foreldrenes opplevelse med opphold på barn- og familiesenter. Studien har et kvalitativt design som er forankret i fenomenologien. Semistrukturerte intervju med et livsverdensperspektiv av tolv informanter ga et rikt og variert materiale. Analysen ledet til et essensielt tema som favnet hele materialet på tvers. Resultatene er presentert gjennom en fenomenologisk beskrivelse og belyser foreldrenes levde erfaring. Den unike muligheten til å komme nær familiene og å være tilgjengelige ser ut til å smuldre vekk der effektivitet og mange metoder tar familiekontaktens tid. Det kunne være et interessant felt å forske videre på, å få innsikt i hvordan de ansatte opplever dette. Bør det utvikles en ny metode for å kartlegge foreldrenes omsorgsevne som samtidig ivaretar foreldrene uten at de blir sett på som et objekt og tingliggjort i utredningen?

De siste årene har søkelyset vært rettet mot mer kvalitet i barnevernet, og det kan se ut som det er et hull i kunnskapen om hvordan familiesenter som hjelpetiltak oppleves for brukerne. En fenomenologisk tilnærming og større vektlegging av foreldres perspektiv trenger å bli innlemmet for å kvalitetssikre barnevernstiltak. Foreldres levde erfaringer gir verdifull innsikt og kaster lys over både anerkjennelsens betydning og barnevernansattes betydning som makt og autoritetspersoner. En fenomenologisk orientert forskning kan bidra til en produktiv etisk refleksjon i et intersubjektivt utviklingsperspektiv.

Ved å utforske levde erfaring hos foreldre etter opphold på familiesenter ønsker jeg å rette blikket mot refleksjon og åpenhet. Å løfte frem førstehåndserfaringer fra brukere av familiesenter, kan bidra til at profesjonelle hjelpere forstår foreldre bedre. Tanken er at hevet kompetanse gir bedre hjelp. Denne typen kunnskap gjør mennesket mer menneskelig; man blir mer bevisst sin egen mellommenneskelige relasjon og medmenneskelige etiske refleksjon. I lys av erfaringer ved oppholdet, som foreldrene trakk fram som betydningsfulle, senkes forhåpentligvis terskelen mellom objekt og subjekt, og mellom forskning og praksis. Et ønske er at denne studien kan bidra til innsikt i positive og negative sider ved foreldres opphold på familiesenter, og slik være et verdifullt bidrag for ansatte ved familiesenter og framtidig utdanning i barnevernsfeltet.

Jeg vil avslutte med en positiv beskrivelse fra en mor som understreker mye av det gode arbeidet som blir gjort på barn-og familiesenter;

Det var veldig bra altså...hadde det ikke vært for det stedet så hadde det...så vet jeg ikke hvordan det hadde gått...det er mye av grunnen at hun har det så bra som hun har det....det er jo alt jeg lærte der.

Referanser

- Andvig, E. (2008). Å forske på eller forske med mennesker som hører til "sårbare grupper"- gjør det en moralsk forskjell? I J. K. Hummelvoll, E. Andvig & A. Lyberg (Red.) *Etiske utfordringer i praksisnær forskning* (s. 49-61). Oslo: Gyldendal
- Baker, A. J.L. (2007) Client feedback in child welfare programs: Current trends and future directions. *Children and Youth Services Review*, 29, 1189-1200. doi:10.1016/j.childyouth.2007.05.003
- Baker, C., Wuest, J., & Stern, P. (1992). Method slurring: The grounded theory/phenomenology example. *Journal of Advanced Nursing*, 17(11), 1355-1360. doi: 10.1111/j.1365-2648.1992.tb01859.x
- Barne-, likestillings-, og inkluderingsdepartementet (2016, mars). *Forslag til endringer i barnevernloven. Kvalitets og struktur reform: Høringsnotat*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/dde7c4027e6949c6844c99fedcebe790/horingsnotat---endringer-i-barnevernloven1.pdf>
- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester*. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100?q=lov%20om%20barnevern>
- Bengtsson, J. (2006). En livsverdertilnærming for helsevitenskapelig forskning. I J. Bengtsson (Red.). *Å forske i sykdoms- og pleieerfaringer: Livsverdensfenomenologiske bidrag* (s. 13-53) Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Berg, M.S. & Jacobsen, C.H. (2006). *En studie av foreldre og barn på familiesenter; hvilke endringer skjer i større og mindre grad og hva kan bidra som forklaringer?* (Hovedoppgave). Psykologisk Institutt NTNU, Trondheim.
- Berry, K., Jeon, Y.H., Foster, K. & Fraser, J. (2016). Extended parenting education in an early parenting centre: A mixed-method study. *Journal of Child Health Care*, 20(4) 446-455. doi:10.1177/1367493515603827
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol 1. Attachment*. New York: Basic Books

Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (2015). *Kvalitative metoder : En grundbog* (2. Utg.). København: Hans Reitzel.

Bufdir (2011). Vei til forskrift for sentre for foreldre og barn. Barne-, ungdoms- og Familiedirektoratet. Hentet fra https://www.bufdir.no/global/Veileder_til_forskrift_for_sentre_for_foreldre_og_barn_2011.pdf

Carel, H. (2013). Bodily doubt. *Journal of Consciousness Studies*, 20,(7-8), 178-197.

Carel, H. (2011). Phenomenology and its application in medicine. *Theor Med Bioeth*, 32, 33-46
doi:10.1007/s11017-010-9161-x

Christiansen, Ø. & Moldestad, B. (red) (2008). *Evaluering av hjemmebaserte tiltak i barnevernet – med Årstad Familiesenter som case*. Bergen: Barnevernets Utviklingscenter på Vestlandet, UNIFOB helse. Hentet fra <https://www.bufdir.no/n/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00000388>

Christiansen, Ø. (2015). *Hjelpetiltak i barnevernet - en kunnskapsstatus*. Bergen:, Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU Vest), Uni Research. Hentet fra https://www.bufdir.no/global/Kunnskapsstatus_Hjelpetiltak_i_barnevernet.pdf

Christiansen, Ø., Bakketeig, E., Madsen, C., Havnen, K.J.S., Aarland, K. & Backe-Hansen, E. (2015). *Forskningkunnskap om barnevernets hjelpetiltak*. Bergen: Uni Research Hentet fra <https://www.bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00003223>

Clark, R., Tluczek, A., & Gallagher, K.C. (2004). Assessment og parent-child early relational disturbances. I R. DelCarmen- Wiggins & A. Carter (Red.), *Handbook og infant toddler, and preschool mental health assessment*. New York: Oxford Press.

Colombetti, G. (2014). *The Feeling Body: Affective Science Meets the Enactive Mind*. Cambridge: The MIT press.

- Conolly, J. (2010). Love in the private: Axel Honneth, feminism and the politics of recognition. *Contemporary political theory*, 9(4), 414-433 doi:10.1057/cpt.2009.35
- Dale, P. (2004). "Like a fish in a bowl": Parents Perceptions of Child Protection Services. *Child Abuse Review*, 13, 137-157. doi:10.1002/car837
- Dahlberg, K., Nyström, M., & Dahlberg, H (2008). *Reflective lifeworld research* (2. Utg.). Lund: Studentlitteratur.
- Davidson-Arad, B. & Kaznelson, H. (2010). Comparison of parents`and social workers` assessments of the quality of life and children at risk. *Children and Youth Services Review*, 32, 137-157. doi:10.1016/j.chidyouth.2010.01.008
- de Shazer, S. (1997). *Ledetrådar: Undersökningar av lösningar i korttidsterapi*. Stockholm: Mareld.
- Dumbrill, G.C. (2006). Parental experience of emotions in child protection intervention: A qualitative study. *Journal of Child Abuse and Neglect*, 30, 27-37. DOI:10.1016/j.chiabu.2005.08.012
- Duncan, B.L., Sparks, J. & Miller, S.D. (2004). *The heroic client: A revolutionary way to improve effectiveness through client-directed outcome-informed therapy*. San Francisco: Jossey-Bass
- Egelund, T. (2003). "Farlige forældre". Den institutionelle konstruktion af dem, der afviger fra oss. I M. Järvinen & N. Mik-Meyer (Red.). *At skabe en klient: institutionelle identiteter i socialt arbejde*. (s. 59-81). København: Hans Reitzel.
- Ekhaugen, T., Rasmussen, I. & Homleid, T. (2016). *Klokere vern av de aller minste*. (Vista Analyse, rapport 2016/46) Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/klokere-vern-av-de-aller-minste/id2521981/?q=Klokere%20vern%20av%20de%20aller%20minste>
- Emberland, M. (2016). Det norske barnevernet under lupen, *Lov og rett*, 55 (6) 329-330 doi:10.18261/Issn.1504-3061-2016-06-01
- Emmel, N., Hughes, K., Greenhalgh, J. & Sales, A. (2007). Accessing socially excluded people – Trust and the gatekeeper in the researcher-participant relationship. *Sociological research online*,

12(2). doi: 10.5153/sro.1512

Engelsrud, G. (2006). *Hva er kropp?* Oslo: Universitetsforlaget.

Featherstone, B. & Fraser, C. (2012). I'm just a mother. I'm nothing special, they're all professionals': parental advocacy as an aid to parental engagement. *Child & Family Social Work*, 17 (2), 244-253. doi:10.1111/j.1365-2206.2012.00839.x

Fernandez, E. (2004). Effective interventions to promote child and family wellnes: A study of outcomes of intervention through children's family centres. *Child and Family Social Work*, 9(1), 91-104. doi:10.1111/j.1365-2206.2004.00315.x

Fernandez, E. (2007). Supporting children and responding to their families: Capturing the evidence on family support. *Children and Youth Services Review*, 29, 1368-1394. doi:10.1016/j.chilyouth.2007.05.012

Fleming, S. (2004). The contribution of psychoanalytical observation in child protection assessment. *Journal of Social Work Practice*, 18 (2), 223-238. DOI: 10.1080/0265053042000206041 <http://dx.doi.org/10.1080/0265053042000206041>

Fog, J. (2004). *Med samtalen som udgangspunkt: Det kvalitative forskningsinterview*. København: Akademisk Forlag.

Forvaltningsloven. (1967). Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10?q=forvaltningsloven>

Foucault, M. (1978). *The history of sexuality Volume 1: An introduction*. New York: Vintage Books.

Fowler, C., Rooster, C., Maddox, J., Dignam, D., Briggs, C., DeGuio, A.L. & Kookarkin, J. (2012). Parent satisfaction with early parenting residential services: A telephone interview study. *Contemporary Nurse*, 43:1, 64-72. doi: 10.5172/conu. 2012.43.1.64

Fox, S. H., Nelson III, C. A., & Levitt, P. (2010). How the timing and quality and early experiences

- influence the development of brain architecture. *Child Development*, 81 (1), 28-40.
doi:10.1111/j.1467-8624.2009.01380.x
- Fugelli, P. & Ingstad, B. (2003). Helse , - slik folk ser det. *Tidsskrift for den norske lægeforening*, 120 (30), 3600 -3604. Hentet fra <http://tidsskriftet.no/2001/12/tema-helse-og-kultur/helse-slik-folk-ser-det>
- Gallagher, S. & Zahavi, D. (2008). *The phenomenological mind: An introduction to philosophy of mind and cognitive science*. Oxon: Routledge.
- Giorgi, A. (1985). Scetch of a psychological phenomenological method. I A. Giorgi (Ed.), *Phenomenology and psychological research* (s. 8-22). Pittsburgh, PA: Duquesne University Press.
- Giorgi, A., & Giorgi, B. (2003). The descriptive phenomenological psychological method. I P. Camic, J. Rhodes & L. Yardley (Red.). *Qualitative research in psychology* (s. 243-273). Washington, DC: American Psychological Association.
- Giorgi, A. (2009). *The descriptive phenomenological method in psychology: A modified Husserlian approach*. Pittsburgh, PA: Duquesne University Press.
- Goffmann, E. (1967). *Anstalt og menneske*. København: Jørgen Paludans Forlag.
- Goffmann, E. (1992). *Vårt rollespill til daglig*. Oslo: Pax forlag.
- Grimen, H. (2009). *Hva er tillit?* Oslo: Universitetsforlaget.
- Hafstad, R., & Øvreide, H. (2004). Marte Meo: En veilednings- og behandlingsmetode. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 41(6), 447-456. Hentet fra http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=399550&a=3
- Hammersley, M. (1992). *What's wrong with ethnography?: Methodological explorations*. London: Routledge.

- Hardy, F. & Darlington, Y. (2008). What parents value from formal support services in the context of identified child abuse. *Child & Family Social Work*, 13, 252-261.
doi:10.1111/j.1365- 2206.2008.00545.x
- Hassan, E. (2005). Recall Bias can be a Threat to Retrospective and Prospective Research Designs. *The Internet Journal of Epidemiology*, 3(2). Hentet fra
<https://print.ispub.com/api/0/ispub-article/13060>
- Hennum, N. (2016). Kunnskapens makt i beslutninger. I Ø. Christiansen & B. H. Kojan (Red.), *Beslutninger i barnevernet* (s. 48-61). Oslo: Universitetsforlaget.
- Holland, S. (2000). The assessment relationship: Interactions between social workers and parents in child protection assessments. *The British Journal of Social Work*, 30(2), 149-163.
<http://doi.org/10.1093/bjsw/30.2.149>
- Holmgren, A. (2008). *Terapifortellinger*. København: Dansk Psykologisk Forlag.
- Honneth, A. (2003). *Behovet for anerkendelse: En tekstsamling*. København: Reitzel.
- Honneth, A. (2008). *Kamp om anerkjennelse: Om de sosiale konfliktenes moralske grammatikk*. Oslo: Pax forlag
- Hummelvoll, J.K., Andvig, E.& Lyberg A (red.) (2010) *Ethiske utfordringer i praksisnær forskning*. Oslo: Gyldendal.
- Højlund, P., & Juul, S. (2005). *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde* . København: Reitzel.
- Jackson, S., Kelly, L. og Leslie, B. (2016). Parental Participation in Statutory Child Protection Intervention in Scotland. *British Journal of Social Work*, 1-19.
<https://doi.org/10.1039/bjsw/bcw090>
- Jakobsen, T.B. (2003). Ikke vred, men skuffet: Om håndteringen af klagesaker i en socialforvaltning. I M. Järvinen og N. Mik-Meyer (Red.) *At skabe en klient: : Institutionelle identiteter i socialt arbejde* (s. 110-133) København: Hans Reitzels Forlag.

- Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2003). *At skabe en klient: Institutionelle identiteter i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Kirkengen, A.L. (2009). *Hvordan krenkede barn blir syke voksne*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kirkengen, A.L. (2010). Farlige forbindelser? *Tidsskrift for den norske lægeforening*. 130(7) 719.
doi:10.4045/tidsskr.10.0224
- Kojan, B. H. (2015) Norwegian child welfare services: A successful program for protecting and supporting vulnerable children and parents? *Australian Social Work*, 64, 443-458.
doi:10.1080/0312407X.2010.538069
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Landes, D.A. (2013). *The Merleau-Ponty dictionary*. London: Bloomsbury.
- Langer, M. (1989). *Merleau-Ponty's phenomenology of perception*. London: MacMillan Press.
- Lazarus, R. S. (1991). *Emotion and adaptation*. New York: Oxford University Press.
- Leder, D. (1990). *The absent body*. Chicago: The University of Chicago Press
- Lincoln, Y.S. & Guba, E.G. (1985). Establishing Trustworthiness. I *Naturalistic Inquiry* (s. 289-331). Newbury Park, CA: SAGE Publications.
- Læret, O. K. & Skivenes, M. (2016). Kvalitet og legitimitet i barnevernets beslutninger. I Ø. Christiansen & Kojan, B. H. (Red.), *Beslutninger i barnevernet* (s. 34-47). Oslo: Universitetsforlaget.
- Malterud, K. (2001). Qualitative health research: Standards, challenges and guidelines. *Lancet*, 358, 483-488. doi:10.1016/S0140-6736(01)05627-6
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag*. Oslo: Universitetsforlaget.

- McWorther, L. (2005). Where do white people come from? A Foucaultian critique of whiteness
Studies. Philosophy and Social Criticism, 31(5-6), 533-556. doi:10.1177/0191453705055488
- Medina, S. & Magnuson, S. (2009). Motherhood in The 21st Century: Implications for counselors.
Journal of Counseling and Development, 87(1), 90-97.
doi:10.1002/j.1556-6678.2009.tb00553.x
- Merleau-Ponty, M. (2014). *Phenomenology of perception*. London: Routledge.
- Midjo, T. (2010). *En studie av samhandlingen mellom foreldre og barnevernsarbeidere i barnevernets undersøkelse (doktorgradsavhandling, Norsk teknisk-naturvitenskapelig universitet NTNU)*. Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui//handle/11250/267756>
- Molander, A. & Terum, L.I. (2008). *Profesjonsstudier*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Morse, J., Barret, M., Mayan, M., Olson, K. & Spiers, J. (2002) Verification strategies for establishing reliability and validity in qualitative research. *International Journal of Qualitative Methods*, 1(2), 13-33.
- Munro, E. (2011). *The Munro Review of Child Protection. Final Report: A Child- Centred System*. The Stationery Office, Norwich. Hentet fra https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/175391/Munro-Review.pdf
- Natvik, E. (2015). *Carrying the weight of uncertainty: Patients' long-term experiences after bariatric surgery* (Doktorgradsavhandling, Universitetet i Bergen). Hentet fra <http://bora.uib.no/bitstream/handle/1956/10648/dr-thesis-2015-Eli-Natvik.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Nordtvedt, P. & Grimen, H. (2004). *Sensitivitet og refleksjon: Filosofi og vitenskapsteori for helsefag*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Nordtvedt, P. (2001). Profesjonell omsorg – dyd eller ferdighet? I K.W. Ruyter & A.J. Vetlesen (Red.). *Omsorgens tvetydighet*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

- NOU 2009:8 (2009). *Kompetanseutvikling i Barnevernet. Kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning*. Oslo: Departementets servicesenter.
- NOU 2000:12. (2000). *Barnevernet i Norge. Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste.
- NOU 2012:5. (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling*. Oslo: Departementet servicesenter
- NOU 2016:16. (2016). *Ny barnevernslov. Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*
Hentet fra https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-16/id2512881/sec3?q=ny%20barnevernslov#match_0
- Parkinson, B. (1995). *Ideas and realities of emotions*. London: Routledge.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3.utg.). Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Pedersen, J. (2009). Sosialfilosofi: En rekonstruktiv eller dekonstruktiv disiplin? : Habermas, Foucault, Honneth. *Agora*, 27(4), 23-50.
- Polit, D.F. & Beck, C. T. (2008). *Nursing research: Principles and methods*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Pope, C. & Mays, N. (2006). *Qualitative Research in Health Care*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Prop. 106L (2012-2013). (2013). Endringer i barnevernloven. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet.
- Prop. 73L (2016-2017) (2017). Endringer i barnevernloven (barnevernsreform). Hentet fra
- Redalen, K., Ellingsen, I.T., Studsrød, I. & Willumsen, E. (2013). Portvakt eller døråpner – Å rekruttere informanter til barnevernsforskning. *Norges Barnevern*, 90(1) 18-31.

Reistad, C.Y. (2009). *Mestring før, under og etter et opphold på familiesenter. En kvalitativ studie som tar utgangspunkt i samtaler med tidligere beboere ved Rachel Grepp heimen.*
(Masteroppgave, Høgskolen i Oslo) Hentet fra <http://hdl.handle.net/10642/274>

Røkenes, O.H. & Hanssen, P.H. (2006). *Bære eller bryte: Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker.* Bergen: Fagbokforlaget.

Råheim, M. (1997). Forståelse av kroppen som fenomen. I H. Alvsvåg, N. Anderssen, E. Gjengedal og M. Råheim (Red.), *Kunnskap, kropp og kultur* (95-123). *Helsefaglige grunnlagsproblemer.* Oslo: AdNotam Gyldendal.

Råheim, M. (2001). *Kvinnens kroppserfaring og livssammenheng: En fenomenologisk- hermeneutisk studie av friske kvinner og kvinner med kroniske muskelsmerter* (Doktorgradsavhandling)
Det psykologiske fakultet og Det medisinske fakultet: Universitetet i Bergen. Bergen.

Råheim, M. (2002). Kroppsfenomenologi - innsikt relevant for klinisk praksis. *Tidsskrift for Den Norske Legerforening*, 122(25), 2477-2480. Hentet fra
<http://tidsskriftet.no/2002/10/kronikk/kroppsfenomenologi-innsikt-relevant-klinisk-praksis>

Samsonsen, V., & Willumsen, E. (2015). Narratives from parents in England and Norway: Power and emotions in child protection assessment. *Journal of Comparative Social Work*, 10(1) 1-25.

Samsonsen, V. (2016). *Assessment in child protection; A comparative studie Norway – England* (Doktorgradsavhandling, Universitetet i Stavanger). Hentet fra
https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2373778/Vibeke_Samsonsen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sandberg, Anders (2011, 19.juni) *Panoptican problems: purists rather than privacy.* Practical Ethics: Ethics in the News. Hentet fra: <http://blog.practicaethics.ox.ac.uk/2011/06/panopticon-problems-purists-rather-than-privacy/>

Sandbæk, M. (2002). *Barn og foreldre som sosiale aktører i møte med hjelpetjenester.* Oslo: Norsk Institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. (NOVA-rapport: 14/02).

Scanlon, C. & Adlam, J. (2011). Who watches the watchers? Observing the dangerous liaisons between forensic patients and their carers in the perverse panopticon. *Organisational & Social Dynamics*, 11(2) 175-195.

<http://www.ingentaconnect.com/content/kb/osd/2011/00000011/00000002/art00004>

Sjøvold, M. S. & Furuholmen, K. G. (2015). *De minste barnas stemme: Utredning og tiltak for risikoutsatte sped-og småbarn*. Oslo: Universitetsforlaget.

Skipper Jr, J. K., Leonard, R. C., & Rhymes, J. (1968). Child hospitalization and social interaction: An Experimental study of mothers' feelings of stress, adaptation and satisfaction. *Medical Care*, 6(6), 496-506.

Skjefstad, N. S. (2015). Sosialt arbeid i overgangen til NAV –utfordringer for en anerkjennende Praksis (Doktorgradsavhandling, Norges teknisk-naturvitenskapelig universitet) Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2360351>

Skjervheim, H. (1996). *Deltakar og tilskodar og andre essays*. Oslo: Aschehoug.

Slettebø, T. (2008). *Foreldrenes medbestemmelse i barnevernet: En studie av foreldres erfaringer med individuell og kollektiv medvirkning*. (Doktoravhandling, Norges teknisk-naturvitenskapelige Universitet).

Smithson, R., & Gibson, M., (2017). Less than human: a qualitative study into the experience of parents involved in the child protection system. *Child and Family Social Work*, 22, 565-574. doi: 10.1111/cfs.12270

Spradley, J. (1979). *The ethnographic interview*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Stern, D.N. (2003). *Spedbarnets interpersonlige verden*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Stige, B. Malterud, K., & Midtgarden, T. (2009). Toward an Agenda for Evaluation of Qualitative Research. *Qualitative Health Research*, 19, 1504-1516. doi:10.1177/1049732309348501

Studsørød, I., Willumsen, E., & Ellingsen, I.T. (2014). Parents' perceptions of contact with the

Norwegian Child Welfare Services. *Child & Family Social Work*, 19, 312-320.

doi:10.1111/cfs.12004

Studsrød, I., Ellingsen, I.T. & Willumsen, E. (2015). When the Norwegian child-welfare services get involved: Parents making sense of referrals. *European Journal of Social Work*, doi: 10.1080/13691457.2015.1081584

Takaoka, K., Mizoguchi, F., Wada, I., Nakazato, M., Shiraishi, T., Ando, S., ... Shimizu, E. (2016). How parents suspected of child maltreatment change their cognition and behavior: A process model of outreach and child protection, generated via grounded theory. *Children and Youth Services Review*, 71, 257-265.

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.

Thorkildsen, K. & Råholm, M. B. (2010). The essence of professional competence experienced by Norwegian nurse students: a phenomenological study. *Nurse education in practice*, 10 (4), 183-188. doi:10.1016/j.nepr.2009.08.003

Thornquist, E. (2003). *Vitenskapsfilosofi og vitenskapsteori for helsefag*. Bergen: Fagbokforlaget.

Thrana, H. M., & Fauske, H. (2014). The emotional encounter with child welfare services: The importance of incorporating the emotional perspective in parents' encounters with child welfare workers. *European Journal of Social Work*, 17(2), 221-236.

<http://dx.doi.org/10.1080/13691457.2013.798628>

Turney, D. (2012). A relationship-based approach to engaging involuntary clients: The contribution of recognition theory. *Child and Family Social Work*, 17(2), s. 149-159 doi:10.1111/j.1365-2206.2012.00830.x

Turney, D., Platt, D., Selwyn, J., & Farmer, E. (2012). *Improving Child and Family assessments: Turning Research into Practice*. London: Jessica Kingsley Publishers.

- Uggerhøj, L. (2011). Familiernes erfaring med undersøgelsens start og fremgangsmåde. I K. Kildedal (Red.) *Å bli undersøkt – norske og danske foreldres erfaringer med barnevernsundersøkelsen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Valås, K. (2011). Små barn i risiko og familiesenter som tiltak. En kvalitativ studie med *utgangspunkt i seks intervjuer med foreldre i familier som har hatt opphold på familiesenter*. (Masteroppgave, Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet) Hentet fra <https://helseforskning.etikkom.no/Content/285927/Masteroppgpdf.pdf>
- van Manen, M. (1990). *Researching Lived Experience : Human Science for an Action Sensitive Pedagogy* (2nd ed.). New York: State University of New York Press.
- van Manen, M. (2002). *Writing in the dark : Phenomenological studies in interpretive inquiry*. London: Althouse.
- van Manen, M. (2014). *Phenomenology of practice : Meaning-giving methods in phenomenological research and writing* (Vol. 13, Developing qualitative inquiry). Walnut Creek, Calif: Left Coast Press.
- Warren-Adamson, C. (2006). Research review: family centres: a review of the literature. *Child and Family Social Work*, 11 (2), 171-182. doi:10.1111/j.1365-2206.2006.00413.x
- Wittenmore, R., Chase, S.K., & Mandle, C.L. (2001). Validity in qualitative research. *Qualitative Health Research*, 54(4), 522-537.
- Zahavi, D. (2003). *Fænomenologi*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag.
- Zahavi, D. (2011). *Husserls fænomenologi* (2. utg.). Fredriksberg: Samfundsliteratur.
- Aamodt, L. G. (2003). Sosialt arbeid og anerkjennelse: En problematisering av grunnlagstenkningen i sosialt arbeid. *Nordisk sosialt arbeid*, 23(3) 154 – 161.

Informasjonsskriv til foreldre

Forespørsel om å delta på intervju i forbindelse med masteroppgave.

Bakgrunn og formål:

Mitt navn er Kristin Uhre Paulsen og jeg er masterstudent i Samhandling innen helse og sosiale tjenester ved Høgskolen i Sogn og Fjordane. Jeg har fått hjelp av kommunene til å sende dette brevet til deg. Jeg kjenner ikke din identitet eller adresse. Som del av masterutdanningen skal jeg skrive en oppgave om foreldres erfaringer med å være på et barn- og foreldresenter. Jeg ønsker å undersøke hvordan det oppleves for foreldre å være på et barn - og familiesenter. Bakgrunnen for valg av tema til denne studien er at jeg i min jobb på et barn- og familiesenter opplever at det er liten eller fraværende praksis for evaluering av oppholdet til foreldre. Jeg ønsker derfor å snakke med foreldre som har vært på et barn- og familiesenter for å høre om deres erfaringer av oppholdet. Jeg håper på denne måten å få kunnskap som kan bidra til at barn- og familiesenter kan bli en bedre tjeneste og at foreldre får en positiv opplevelse av oppholdet.

Hva innebærer studien?

I denne studien ønsker jeg å intervju foreldre/foreldrepar som har erfaring med et opphold på et barn - og familiesenter. Intervjuet vil bli tatt opp på lydbånd og jeg vil også ta litt notater mens vi snakker sammen. Jeg ønsker å intervju dere en og en eller som par, og selve intervjuet vil vare ca en times tid. Tid og sted blir vi enige om.

Spørsmålene jeg vil stille vil dreie seg om dine opplevelser og erfaringer knyttet til å være på et barn- og familiesenter. Jeg vil spørre om hvilke forventninger du hadde til oppholdet, fikk du den hjelp du trengte og hva var betydningsfullt for oppholdet? Var det ting du skulle ønske var annerledes?

Hva skjer med informasjonen om deg?

Det er helt frivillig å delta og du har mulighet til å trekke deg når som helst underveis, uten å måtte begrunne det nærmere. Dersom du skulle velge å trekke deg vil all innsamlet data om deg bli slettet umiddelbart. All datamateriale blir behandla uten navn og gjenkjennelige opplysninger.

Opplysningene vil bli behandlet konfidensielt, og ingen enkeltpersoner vil kjenne deg igjen i den ferdige oppgaven. Opplysningene anonymiseres og opptakene slettes når oppgaven er ferdig. Den informasjon du gir i intervjuet vil ikke bli gitt videre til barneverntjenesten eller andre.

Studiet er meldt til Personvernforbundet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, som har godkjent dette studiet.

Jeg håper du kan tenke deg å være med på dette. Fordelen med å delta er at du gjennom intervjuet vil få mulighet til å dele dine erfaringer, både det som er bra og det som er mindre bra. Den kunnskapen du har er et viktig bidrag til forskning som kan være nyttig for andre. Å delta i et intervju om et tema som interesserer både deg som deltaker og meg som intervjuer, kan være en interessant og nyttig erfaring. Det vil ikke være andre ulemper ved deltakelse enn det ubehag en eventuelt føler ved at en ukjent person intervjuer deg.

Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål, kan du ringe meg på tlf **99451039** eller sende meg en mail til krisuhre@gmail.com . Jeg sender også med svarbrev og frankert konvolutt dersom du ønsker å svare pr brev. På selve intervjuet vil jeg be om skriftlig samtykke fra deg. Presiserer igjen at ingenting er bindende og at en når som helst kan trekke seg fra å delta.

Du kan også kontakte prosjektleder og min veileder Tone Jørgensen om ønskelig. Hun førsteamanuensis ved Høgskulen i Sogn og Fjordane og har tlf **99160259**.

Med vennlig hilsen

Kristin Uhre Paulsen

Svarbrev

Ja, jeg/vi kan bli kontaktet med forespørsel om å bli intervjuet om hvordan det oppleves å være på et familiesenter.

Med hilsen

Navn: _____

Tlf: _____

Intervjuguide

Intervjuguide vil bli benyttet som en hjelp og huskeliste for de tema jeg ønsker å belyse. Intervjuet vil være semistrukturert. Jeg vil legge opp til at foreldre kan fortelle fritt uten for mange avbrytelser og strukturerte spørsmål. Det viktigste er å få foreldrene til å fortelle sin historie, og å få tak i deres perspektiv.

Orientering:

Informasjon om oppgavens tittel og formålet med den.

Opplysning om taushetsplikt, anonymitet og samtykkeerklæring og mulighet til å trekke seg fra intervjuet underveis.

Bakgrunn:

- Hvor gammel var barnet ditt da dere var på familiesenteret?
- Kan du fortelle litt om hvordan du kom i kontakt med barnevernet?
- Hvordan ble det bestemt at du skulle flytte inn på familiesenteret? Var dette noe du var enig i?
- Kan du huske om du hadde noen forventninger til oppholdet på familiesenteret?
- Hvilken informasjon fikk du om familiesenteret som tiltak før du flyttet inn?

Mestring/Anerkjennelse

- Husker du hvordan det første møtet med familiesenteret var? Kan du fortelle litt om det?
- Kan du beskrive hvordan en vanlig dag på familiesenteret var for deg? Rutiner etc.
- Kan du fortelle om noen situasjoner som opplevdes bra på familiesenteret? Kan du huske en situasjon som du hadde en dårlig opplevelse med?
- Hvordan opplevde du å være på familiesenteret og stadig være under oppsikt og evaluering?
- Kan du fortelle om opplevelsen av å være mor/far på familiesenteret?
- Er det noe du synes kunne vært annerledes?

- Var det noe du opplevde som vanskelig eller lite tilfredsstillende på familiesenteret? Kan du fortelle noe om det?
- Kjente du noe kroppslig ubehag? Ofte kan man kjenne ubehag på kroppen når man har det vanskelig. Kan du huske om det har vært en situasjon der du følte det sånn?

Relasjon:

- Hvor viktig var relasjonen til personalet for deg under oppholdet ditt på senteret?
- Hvilke kvaliteter anser du som viktige hos ansatte på et familiesenter? Hva betydde det for deg? Kan du beskrive med et eksempel hvordan denne positive kvaliteten viste seg?
- Kan du fortelle meg om hvem du hadde mest kontakt med på familiesenteret? Var det noen som var viktigere enn andre? Kontaktperson, andre ansatte eller andre familier. Hva var det som gjorde at denne personen var bra for deg? Kan du beskrive en konkret situasjon?
- Kan du beskrive en situasjon du opplevde som negativ?
- Var det andre familier på senteret på det tidspunktet du var der? Hadde du kontakt med de?
- Da jeg jobbet på et familiesenter observerte vi mye og filmet familiene. Kan du huske om du ble observert /filmet og hvordan opplevde du det?
- Opplevde du at de ansatte fikk riktig inntrykk av deg som foreldre? På hvilke måter merket du det?
- Er det noen hendelser du husker spesielt godt?
- Hva synes du er viktig for å klare å motta hjelpen familiesenteret tilbyr?
- Følte du at du bodde der for lenge/for kort?

Brukermedvirkning:

- Opplevde du at du hadde tilstrekkelig muligheter til å påvirke det som skjedde under oppholdet?
- Opplevde du at det ble tatt hensyn eller lyttet til dine meninger? Kan du huske om du ble spurt om hva du mente/tenkte underveis i oppholdet på senteret?
- Kan du fortelle om en situasjon der du erfarte å bli involvert?
- Erfarte du situasjoner der du ikke ble involvert, men burde blitt det? Kan du beskrive en situasjon der du følte dette?
- Hvordan opplevdes det for deg når det skjedde/ikke skjedde?
- Har du forslag til hvordan det kunne vært gjort bedre?

- Var det fokus på andre områder enn foreldre-barn relasjonen? For eks økonomi, bosituasjon, psykisk helse, samvær eller andre utfordringer familien hadde under oppholdet?

Avslutning

- Er du fornøyd med oppholdet på familiesenteret?
- Opplevde du at oppholdet på familiesenteret var nyttig?
- Vil du anbefale familiesenter til andre som trenger hjelp?
- Er det noe annet du vil tilføye?
- Kan jeg ringe deg i ettertid dersom noe i intervjuet er uklart for meg eller trenger utdypelse?
- Tilbud om kontakt dersom informant kommer på noe mer i ettertid eller har behov for en prat om tanker som er kommet i etterkant av intervju.

Kort debriefing etter intervjuet når båndtaker er slått av. Intervjupersonen spørres om hvordan det var å delta. Vurdere om det er hensiktsmessig å gi ytterligere informasjon om undersøkelsens formål og design. Dersom viktige uttalelser kommer etter at intervjuet er avsluttet må det vurderes om dette også skal tas med, det må da fås tillatelse fra informant.

TUSEN TAKK for at jeg fikk intervju deg.

Samtykkeerklæring

Jeg gir herved mitt samtykke til at Kristin Uhre Paulsen kan benytte dette datamaterialet i sin masteroppgave som handler om foreldres opplevelse av å være på et familiesenter.

Jeg har mottatt skriftlig og muntlig informasjon om prosjektet.

Jeg er kjent med at opplysningene som innhentes i intervjuet, behandles konfidensielt og anonymiseres når oppgaven er ferdig.

Jeg er inneforstått med at deltagelse i undersøkelsen er frivillig og at jeg kan trekke meg fra studiet og mitt samtykke uten noen form for begrunnelse.

Sted/dato

Intervjupersonen

Tone Jørgensen
Avdeling for helsefag Høgskulen i Sogn og Fjordane
Postboks 523
6800 FØRDE

Vår dato: 01.07.2016

Vår ref: 48903 / 3 / HIT

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 10.06.2016. Meldingen gjelder prosjektet:

48903	<i>Foreldres opplevelse av å være på et barn- og familiesenter</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Høgskulen i Sogn og Fjordane, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Tone Jørgensen</i>
<i>Student</i>	<i>Kristin Uhre Paulsen</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 16.06.2017, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdís Namtvedt Kvalheim

Hildur Thorarensen

Kontaktperson: Hildur Thorarensen tlf: 55 58 26 54

Vedlegg: Prosjektvurdering

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Personvernombudet for forskning

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 48903

Formålet er å få kunnskap og innsikt i hvordan det oppleves å være på et familiesenter, og slik bidra til refleksjon over dagens praksis og bedring av familiesenter som hjelpetiltak i barnevernet.

Utvalget informeres skriftlig og muntlig om prosjektet og samtykker til deltakelse. Informasjonsskrivet er godt utformet, men veileders kontaktinformasjon bør tilføyes.

Det behandles sensitive personopplysninger om helseforhold.

Personvernombudet legger til grunn at forsker etterfølger Høgskulen i Sogn og Fjordane sine interne rutiner for datasikkerhet. Dersom personopplysninger skal lagres på mobile enheter, bør opplysningene krypteres tilstrekkelig.

Forventet prosjektslutt er 16.06.2017. Ifølge prosjektmeldingen skal innsamlede opplysninger da anonymiseres. Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjøres ved å:

- slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkkel)
- slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn)
- slette digitale lydopptak

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS
Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen Norway
v/ Hildur Thorarensen

VEDLEGG 5

INFORMASJON OM ENDRING I DATAINNSAMLINGEN.

Prosjekt: 48903

I min søknad til NSD beskrev jeg at jeg ville rekruttere mine informanter gjennom barneverntjenesten. Dette har vist seg å være en svært tung prosess der et fåtall av barneverntjenestene rundt om i landet har tid til å prioritere dette. Noen barneverntjenester har vært veldig hjelpsomme, og jeg har vært veldig takknemlig for at de tok seg tid til å hjelpe meg. Jeg har også funnet litteratur på rekruttering av informanter til barnevernforskning der barnevernet blir beskrevet som portvakt eller døråpner (Redalen, Ellingsen, Studsrød og Willumsen, 2013).

I min rekrutteringsprosess kom jeg i kontakt med en forsker fra NOVA som har forsket en del på barnevern. Han rådet meg til å ikke gå via barnevernet da han kjente seg igjen i det jeg beskrev som en nesten umulig prosess. Han beskrev det som uheldig men ikke helt uvanlig og at barnevernledere blir overlesset av slike henvendelser. Jeg ble rådet til å gå direkte til barn og familiesentrene og få disse til å sende ut informasjonsskrivene. Jeg skal intervju foreldre som har hatt erfaring med sentrene, og han mente jeg ikke trenger barneverntjenesten til dette og at sentrene bør kunne spore opp noen foreldre som er villige til å stille opp i mitt prosjekt anonymt. Jeg fikk også råd om å kontakte organisasjonen <http://barnevernsforeldrene.no/index.php/om-organisasjonen>, de representerer foreldre som er fratatt omsorgen. Sistnevnte tenker jeg er veldig relevant da disse foreldrene er vanskelige å nå, men er viktige å ha med for å ikke få et skeivt utvalg. Sentrene kan nok velge å sende ut til de foreldre de har hatt en grei dialog med.

Proseduren vil være den samme som jeg beskrev i min søknad til NSD. Jeg sender informasjonsskriv med min og veileders kontaktinfo i tillegg til svarbrev og frankert svarkonvolutt. Kriteriene er foreldre som har erfaring fra barn og familiesenter, og opphold på senter ikke lenger tilbake enn ca to år.

Det som endres er at førstegangskontakt med utvalget blir utvidet. Kontakt med informanter skjer gjennom barneverntjenesten, barn og familiesentre (Bufetat) og organisasjon for barnevernsforeldre. Jeg kontakter alle sentre for barn og foreldre i Bufetat, barnevernskontor over hele landet og leder for organisasjon for barnevernsforeldre. Jeg ønsker slik å få et bredt utvalg der det ikke bare er et enkelt senter som undersøkes, men tiltaket barn og familiesenter. Alt er anonymt og jeg får ikke kjennskap til informantene før de selv eventuelt velger å ta kontakt med meg gjennom mail, telefon eller svarkonvolutt.

Vennlig hilsen
masterstudent

Kristin Uhre Paulsen

Hei, så lenge fremgangsmåte for rekrutteringen er lik, altså at noen andre formidler kontakt til utvalget på dine vegne, har ikke det noe å si for vår vurdering.

Med vennlig hilsen

Hildur Thorarensen

Rådgiver | Adviser

Seksjon for personverntjenester | Data Protection Services

T: (+47) 55 58 26 54

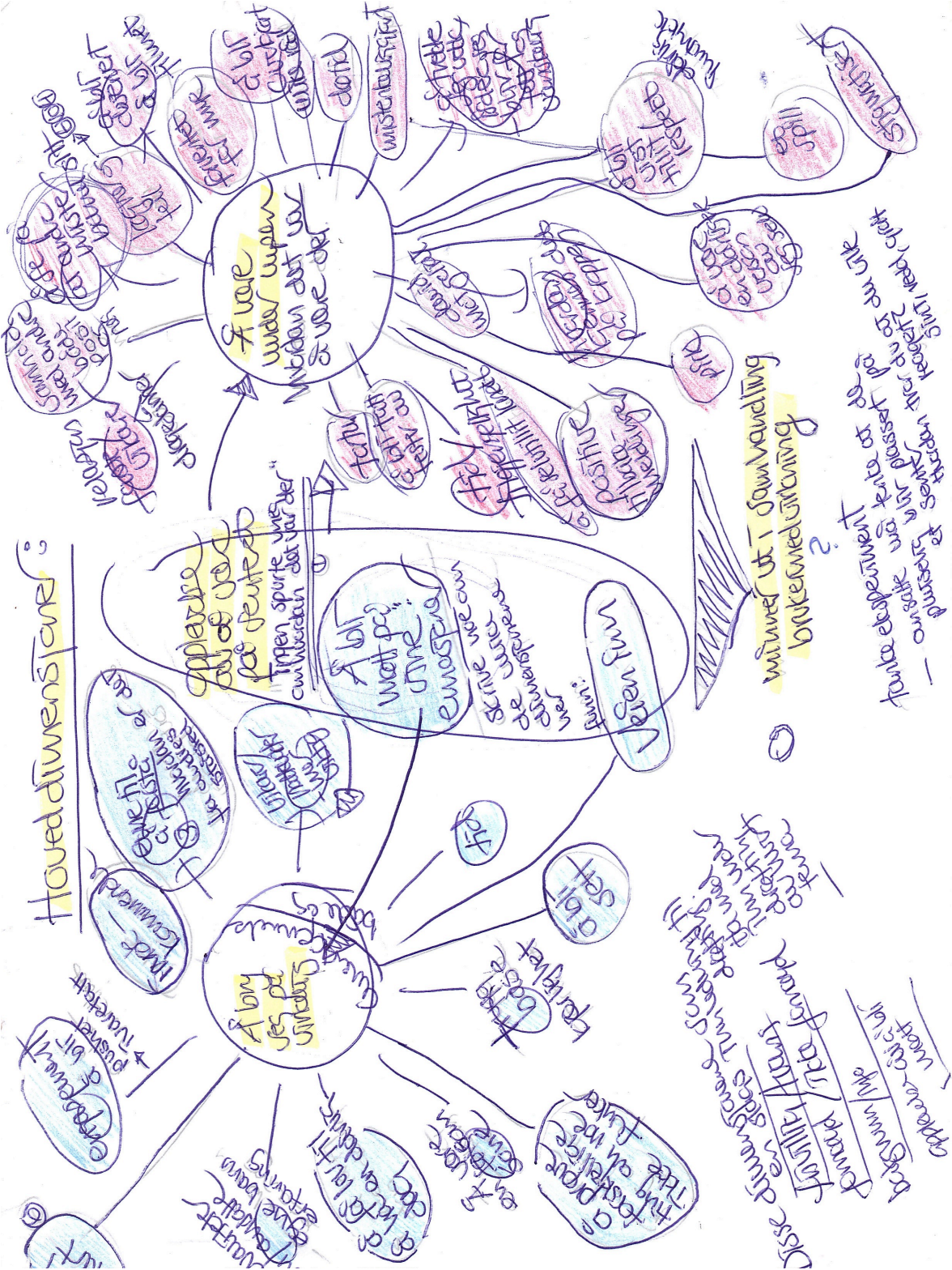
NSD – Norsk senter for forskningsdata AS | NSD – Norwegian Centre for
Research Data

Harald Hårfagres gate 29, NO-5007 Bergen

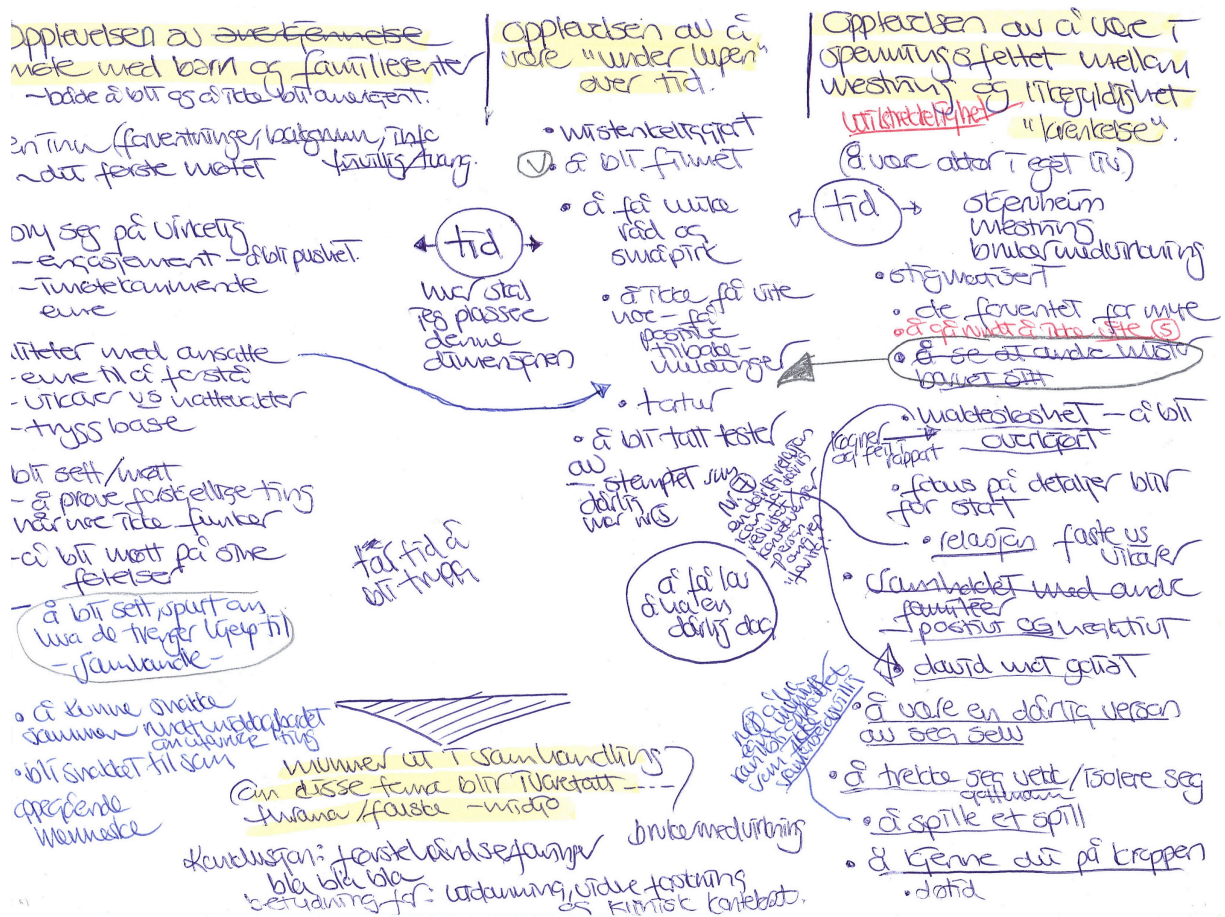
T: (+47) 55 58 21 17

postmottak@nsd.no www.nsd.no

Tankekart i analyseprosessen.

Oversiktsark over tema og mulige undertema, for å finne et mønster "hva handler dette om?"

Utdrag fra transkripsjon fra sjetten intervju. Halvveis inne i intervjuet. (...) indikerer pauser

Intervjuer: *men synes du at du hadde nok muligheter til å påvirke ting som skjedde under oppholdet?*

M: både ja og nei...det var liksom enkelte ting som kunne som gikk veldig greit og...andre som virket veldig opplagte som ikke gikk....i det hele tatt...for det bare var sånn...ja...sånn bytting av leilighet for eksempel...og sånn det kunne gå til en viss grad...så vi...og så hadde...det er jo meningen vi skal på en måte drive det daglige selv...så vi hadde jo mye vi skulle ha sagt....sånn sett...vi bestemte hva vi skulle ha til middag...vi bestemte en del av hva vi skulle finne på....eh...jada...det var lagt opp til det...at det var mye brukermedvirkning...sånn sett.. og så er det jo...så kommer det jo helt an på da...hvem det er du treffer ..treffer du noen som har blitt..eh..anmeldt for barnemishandling og derfor er der...eller ikke sant...det kommer veldig an på hvilke situasjon de andre er der i...mmm....**Intervjuer:** *så du opplevde at du ble hørt og lyttet til når du hadde meninger...*

M: ble heldigvis ikke lyttet for godt til...når jeg hadde altfor sterke meninger heller...så det er ja...det var veldig sånn passe...**Intervjuer:** *det var god balanse....***M:** ja...(ler) ja jeg er glad jeg ikke greide å bytte ut henne...tror det var fint jeg...at vi ble stående der begge to...**Intervjuer:** *kan du huske en situasjon der du tenkte at NÅ ble jeg hørt...nå ble jeg involvert...***M:** ja.....eh.....vi prata mye ..jeg ble hørt mye jeg...for til å begynne med der så ble jeg jo ikke hørt et par ganger...og det snakket vi om mye...**Intervjuer:** *hva det var slags situasjon?* **M:** det var en gang eh...vi skulle til legen på helsestasjonen...jeg har jo i bakhodet at hun skal skjermes og holdes varm...så etter at dem har kledd av henne og bøyd og bent og strekt og sånn...det gikk fint det heldigvis...men så har vi fått på klærne...og så komme ho der som jeg ikke liker noe særlig på at..."nei vi burde jo ha målt og veid og" da må vi jo av med klærne igjen...det ville ikke ..det ville ikke jeg...det synes jeg...ble ikke det litt tåpelig...nå skal vi tilbake hit på mandag...nå er det fredag...vi skal veie på mandag likevel...eh...av hensyn til ungen så ville jo ikke jeg det...nå—og da greier dem å få det for seg at "jeg ville ikke at barnet skulle veies og måles" at det var det jeg ikke ville...det sto det i liksom referatet ...jeg ble så forbannet...og det...jeg måtte ..det måtte jeg ta opp mange ganger...før dem skjønnte faktisk at det var jo ikke det...det var jo det at grunn av at hun skulle skjermes...jeg ville ikke at hun skulle ta av seg klærne...det ble for mye stress ..for mye lys...det ble for mye avkledning....eh...og det tok LANG tid før jeg fikk dem til å endre på det i papirene...veldig rart...hvorfor skulle...hvorfor skulle jeg ikke ville måle og veie ungen min liksom...merkelig...så der måtte jeg jobbe...jobbe litt for å bli hørt...men når liksom hun hadde lært seg måten min å snakke

på...hun dama som jeg hadde...så behøvde jeg ikke forklare så mye lengre og sånn...så jeg vet ikke hva det er med min måte å snakke på som gjør at noen misforstår ..for jeg føler jeg snakker veldig tydelig...det jeg mener...jeg sier liksom...men det blir plutselig....ja der kom det veldig rart...**Intervjuer:** *ja det hørtes jo litt sånn rart ut...***M:** ja veldig lite logisk at noen mamma ikke vil måle barnet sitt...men ikke for enhver pris nei (ler)....**Intervjuer:** *men det her...når du sto oppi denne situasjonen...hvordan opplevde du det?***M:** jeg ble sint...jeg ble sint..mm..eh..ja det ble jeg...så det enden på visa det ble jo at til at vi måtte kle av og måle og veie da...liksom ..så...det var jeg sint på lenge...jeg syns jeg ble overkjørt....**Intervjuer:** *du følte deg overkjørt...***M:** ja absolutt...ja og at det i tillegg står at jeg ikke ville måle og veie...at det var det...at det var det jeg ikke ville...eh..det syns jeg var veldig rart...men det her skjedde jo mens jeg drev og isolerte meg...og det tok tydeligvis tid å lære seg norsk på min måte da....(vi ler)..hadde det vært i dag hadde hun skjønt det med en gang...ja...

Eksempel fra analysetrinn 3 av intervju nr 10.

Utdrag av meningsbærende enhet:

Intervjuer:

...altså Hanna hadde det kjempebra..hun hadde det der og..det var bare...jeg var jo ikke meg selv når de kom inn og skulle filme...altså jeg ble jo helt sånn der...jeg ble helt spent...jeg ble helt....jeg ble jo kjempenervøs ..Hanna merket det... da ble hun også og....men jeg ville ikke at Hanna skulle være våken når de var der...så jeg ville alltid at hun skulle sove ...og det ødela veldig mye...over meg og hun og alle

...og...da var det liksom ..altså..jeg visste jo ikke hvordan jeg skulle gjøre det....altså jeg visste jo hvordan jeg skulle gjøre det ..men jeg...var jo kjemperedd for å gjøre feil..ihvertfall når de hadde KAMERA rett opp i ansiktet mitt...så det var...altså..liksom å forstå ...hvis en person har forstått ..hva du går gjennom..

ja...sånn som.....sånn som forstår situasjonen din...forstår at man er redd...ikke det at du bare SIER det...men at du viser at du forstår det...og viser det atdu syns det er ubehag...det at de har forstått at jeg syns det er ubehagelig at de hadde kamera..på meg...første gangen jeg skulle bade henne alene.... men det hadde de...de hadde kamera ..de filmet meg mens jeg skulle bade henne første gangen alene...**Intervjuer:** ...*hva tenkte du da?* **M:** jeg ble jo kjemperedd for å gjøre feil...

Fortettet meningsinnhold:

Dette handler om at hun var utrygg og kjemperedd for å gjøre feil. Hun reagerte kroppslig ved å spenne seg i kroppen og var kjempenervøs. Hun merket at de sterke følelsene ble overført til barnet og at hun også ble urolig.

Hun skulle ønske noen hadde forstått hvordan hun hadde det, hvordan det opplevdes å være i den situasjonen og få et kamera opp i ansiktet. Hun skulle ønske at det var noen der som hadde virkelig forstått, ikke bare sa det men viste at de virkelig forsto. Informant forteller at hun ble filmet første gangen hun badet barnet sitt alene og at det var en forferdelig opplevelse og at hun var veldig redd. Hun sier også noe om at hun ville at barnet skulle sove hele tiden for å unngå ubehaget ved observasjonene, samtidig som hun sier at det ikke hadde vært noen løsning men ødeleggende.

Hovortema:

Opplevelse av å bli invadert. Å bli observert og å savne forståelse for den konteksten hun er i. Å ikke bli møtt på følelsene sine.

Refleksjon:

Hun forteller om en sterk opplevelse. Må ha vært vanskelig å bli filmet når man er nybakt mor og veldig usikker, spesielt første gang hun skulle bade babyen sin og samtidig forholde seg til det stresset filmingen medførte.